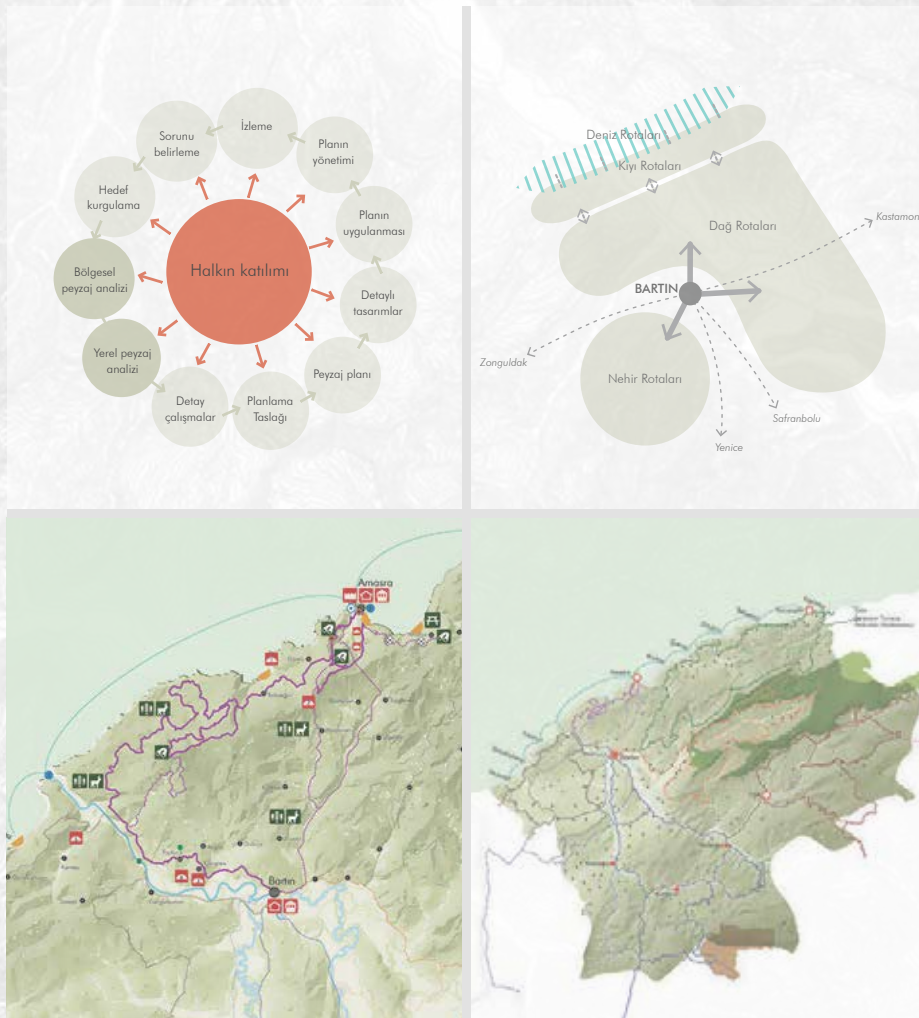

EKOROTA BARTIN

DOĞAL VE KÜLTÜREL KORİDORLARIN HARİTALANMASI

EKOROTA BARTIN: DOĞAL VE KÜLTÜREL KORİDORLARIN HARİTALANMASI

Sözleşme No: TR81/15/YÖRESEL/0069

Bu Proje, 2015 yılı Yöresel Değerler Mali Destek Programı kapsamında
Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmektedir.

Bartın Üniversitesi Yayınları No: 26
Orman Fakültesi Yayınları No: 11

EKOROTA BARTIN

DOĞAL VE KÜLTÜREL KORİDORLARIN HARİTALANMASI

TR81/15/YÖRESEL/0069

YAZARLAR

Yrd. Doç. Dr. Sevgi Görmüş
Prof. Dr. Erdoğan Atmış
Yrd. Doç. Dr. Nuri Kaan Özkazanç
Yrd. Doç. Dr. Hikmet Batuhan Günşen
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Artar

Bartın - 2016

Bu kitap Bartın Üniversitesi Yönetim Kurulu'nun 21/06/2016 tarih ve 2016/10 no'lu kararı ile basılmıştır.

© **Copyright**

Bu eserin tüm yayın hakları Bartın Üniversitesi Rektörlüğü'ne aittir. Rektörlüğün yazılı izni olmadan kitabın tümünün ya da bir kısmının elektronik, mekanik veya fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Bu kitapta yer alan tüm bildirimlerin bilim ve dil bakımından sorumluluğu yazarlarına aittir.

Kapak tasarımı: Sevgi Görmüş - Esra Karataş

Baskı: 1. Basım

Baskı adedi:1000

Kütüphane Bilgi Kartı

Ekorota Bartın: Doğal ve Kültürel Koridorların Haritalanması / Sevgi Görmüş ... [ve başkaları] – Bartın : Bartın Üniversitesi, 2016.

138s.

ISBN: 978-605-9895-12-5

1. Bartın (Türkiye)-- Doğal alanlar 2. Bartın (Türkiye)-- Kültürel varlıklar

Sınıflama Numarası : DS51.B288

Matbaa

Stil Matbaacılık Yay. San. ve Tic. A.Ş.
İbrahim Karaoğlanoğlu Cd. Yayıncılar Sok. Stil Binası
Seyrantepe – 4. Levent / İSTANBUL

Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı 2015 yılı Yöresel Değerler Mali Destek Programı kapsamında hazırlanan bu yayının içeriği Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı ve/veya Kalkınma Bakanlığı'nın görüşlerini yansıtmamakta olup içerik ile ilgili tek sorumluluk Bartın Üniversitesi'ne aittir.

Proje numarası: TR81/15/YÖRESEL/0069

Proje Sahibi

Bartın Üniversitesi

Proje Yöneticisi

Yrd. Doç. Dr. Sevgi Görmüş

Proje Ekibi

Prof. Dr. Erdoğan Atmış
Yrd. Doç. Dr. Nuri Kaan Özkazanç
Yrd. Doç. Dr. Hikmet Batuhan Günşen
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Artar

Proje iştirakçileri ve Temsilcileri

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Ayşegül Yaylı
Orman ve Su İşleri Şube Müdürlüğü
İlksen Ateşoğlu
Küre Dağları Milli Park Müdürlüğü
Ahat Deliorman
Bartın İl Özel İdaresi
Erdem Koç
Bartın Pedaldaşlar Bisiklet Kulübü Derneği
Ümit Bakay

Yazarlar

Yrd. Doç. Dr. Sevgi Görmüş
Prof. Dr. Erdoğan Atmış
Yrd. Doç. Dr. Nuri Kaan Özkazanç
Yrd. Doç. Dr. Hikmet Batuhan Günşen
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Artar

Fotoğraflar

Sevgi Görmüş, Erdoğan Atmış, N. Kaan Özkazanç, H. Batuhan Günşen, Mustafa Artar, K. Onur Özman (s. 38 orta ve alt, s. 61), Bartın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi (s. 52 üst, s.76), Bülent Bostancı (s. 57 alt)

Grafik Tasarım ve Dizgi

ÇEKÜL Vakfı Kent Çalışmaları Birimi

Bu kitabın hazırlanması sürecinde içerik, tasarım ve basım konularında Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL) Kent Çalışmaları Birimi ile birlikte çalışılmıştır.

TEŞEKKÜR

Bu kitap Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı ve Bartın Üniversitesi desteği ile hazırlanmıştır. Kitabın çıkış noktası doğanın gündelik yaşamımızda var olması gerektiğine olan inancımızdır. Bu inancın ardına düşerek yerel kurumlarla, yerel halkla ve uzmanlarla Bartın ilini irdelemeye ve araştırmaya çalıştık. Toplantılar gerçekleştirdik, yurt içi ve yurt dışı teknik incelemeler yaptık. Eldeki verileri Bartın özelinde değerlendirdik ve tartıştık. Araştırma ve irdelemelerimiz sonucunda Bartın'da rota kurgumuzu deniz, kıyı, nehir ve dağ temalarıyla altı ana rota belirleyerek tamamladık. Parthenios, Amastris, Kromna, Bartın Küre, Ulus Küre ve Karaca adını verdiğimiz ana rotalara bağlı otuz iki rota tanımladık.

Doğal ve kültürel yaşamın içe içe geçtiği bu rotalar hakkındaki bilgilerin hedef gruplarına ulaştırılması için sürdürdüğümüz çabalar bu kitapla sınırlı kalmayacak. Bu konudaki çalışmalarımız devam edecek.

Proje çalışmaları sırasında gösterdikleri yakın ilgi için Bartın Valisi Sayın Seyfettin Azizoğlu ve Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Ramazan Kaplan'a sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Desteklerinden ötürü Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Sayın İbrahim Kuzu nezdinde Ajans uzmanları ile ÇEKÜL Vakfı Yönetimi'ne ve bu kitabın yazımında değerli emeğini paylaşan ÇEKÜL Vakfı uzmanı Sayın Esra Karataş'a teşekkürlerimizi bir borç biliriz.

Proje boyunca bize destek veren tüm kurum yöneticisi ve temsilcilerine, arazi çalışmalarımız sırasında desteğini gördüğümüz ve toplantılarımıza katılan tüm dostlara teşekkür ederiz.

Proje Ekibi

ACKNOWLEDGEMENTS

This book was prepared with the support of BAKKA (the West Black Sea Development Agency) and Bartın University. The impetus for writing this book is our belief that nature must exist in our daily lives. Pursuing this belief, we tried to examine and look into the province of Bartın with local authorities, people and experts. We held meetings, paid technical visits both in Turkey and abroad. We assessed the obtained data and discussed on it. As a result of our examination and research, we completed our route chart determining six main routes themed with sea, coast, river and mountain in Bartın. We also defined 32 routes affiliated to these six main routes named Parthenios, Amastris, Kromna, Bartın Küre, Ulus Küre and Karaca.

We would like to express our endless thanks to Bartın Governor Seyfettin Azizoğlu, and our Rector Prof. Dr. Ramazan Kaplan for their close interests during our project works.

We also sincerely thank BAKKA Agency experts under the supervision of Secretary General İbrahim Kuzu, the Foundation for the Protection and Promotion of the Environment and Cultural Heritage (ÇEKÜL) and Ms. Esra Karataş, Expert, who has put her valuable efforts on writing this book.

Last but not least, we owe a debt of gratitude to all the executives and representatives of institutions and to our friends who supported us and/or attended our meetings.

Project Team

SUNUŞ

Bartın 1980 sonrası ÷lke ekonomisinde yaşanan değişimden olumsuz etkilenmiş ve o dönemden son yıllara kadar göç veren iller arasında yer almıştır. Son yıllarda sanayi ve turizm sektörlerindeki gelişmeler ve 2008 yılında kurulan Bartın Üniversitesi'nin hızla gelişmesi, göçleri azaltmış ve nüfusun düşük oranda da olsa artmasını sağlamıştır.

Bartın'ın ağır sanayileşmeden pay almamış olması, sanayinin yarattığı çevresel tahriplerden daha düşük düzeyde etkilenmesini sağlamış ve bu sayede barındırdığı doğal güzellikler, zarar görmeden günümüze kadar korunabilmiştir. Turizmin önemli bir gelir kaynağı olarak kabul edildiğı Bartın'da, ili ziyaret eden kişi sayısı ile konaklayan kişi sayısı arasındaki negatif ilişi ilgililer tarafından yakından bilinmektedir. Ne yazık ki ziyaretlerin önemli bir kısmı günöbirlik faaliyetlerdir. Amasra gibi tarihi ve doğal güzelliklerinin yanı sıra İnkumu, Güzelcehisar, Çakraz gibi kumsalların da güneş, kumsal ve denize dayandığı için sadece yaz aylarında yoğunlaşan turistik faaliyetler, Bartın'a gelen turist sayısını sınırlandırmaktadır. İldeki turizmin yılın diğer mevsimlerine yayılması gerekmektedir.

Bartın'ın Küre Dağları Milli Parkı'na, doğal orman ve eşsiz kırsal peyzajlara, tarihi yerleşimler ile sivil mimari ve zengin yaban hayatına sahip olduğı bilindiğı halde, bu değerleri turizme kazandıracak çalışmalar henüz yeterli düzeye ulaştırılamamıştır. Bunun için var olan bu değerlere "yerel anlam" katmak gerekmektedir. Bu çalışma "anlamların " ortaya konması ve birlikteliğinin sağlanmasını hedeflediğı ve bu hedefe ulaşmak için doğru bir yaklaşım olan rota planlaması anlayışını benimsediğı için önemlidir.

Rota birden fazla doğal ve kültürel değeri bütöncöl bir anlayışla bir araya getiren ve bu birliktelikten yeni anlamlar oluşmasını veya var olan anlamın ortaya çıkmasını sağlayan bir ağ sistemidir. Dünyada ve Türkiye'de son yıllarda rota planlaması turizmi çeşitlendirmek ve geliştirmek için kullanılan en önemli araçlardan biridir. Avrupa'da Viking Rotası, Napolyon Rotası, Don Kişot Rotası, Seramik Rotası, Türkiye'de ise Likya Rotası, Hitit Rotası ve Evliya Çelebi Rotası gibi rotalar hem turizm bölgeleri dışında kalan yerleşimlerin tarihi ve kültürel değerlerini öne çıkarmakta, hem de bu yerleşimlerin turizme yönelik ilgi odakları olmasını sağlayarak kırsal kalkınmaya destek olmaktadır.

Rota planlaması, Bartın ve yakın çevresindeki doğal ve kültürel değerlerin öne çıkması ve turizmin geliştirilmesi için önemli bir gereksinimdir. Bu gereksinimi karşılamayı amaçlayan bu proje sayesinde Bartın ili içerisindeki doğal ve kültürel miras değerlerinin birlikteliği sağlanabilecektir. Doğal ve kültürel değerlere dayalı sürdürülebilir bir turizm anlayışı oluşturma çabasının bir ürünü olan ve mevcut planlama çalışmaları üzerinden kurgulanan bu çalışma, yerel kurumların çalışmaları sırasında takip edebilecekleri bir rehber niteliği taşımaktadır.

Kitabı hazırlayan proje ekibine ve üniversitemizin bu projesini maddi olarak destekleyen Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı'na ve kitabın oluşmasına katkı veren ÇEKÜL Vakfı'na teşekkür ederim. Çalışmanın ilgili kurumlara, turizm sektörüne, Bartın halkına, öğrencilerimize ve akademisyenlere yararlı olmasını dilerim.

Prof. Dr. Ramazan KAPLAN
Bartın Üniversitesi Rektörü

PREFACE

Bartın, after 1980s, was negatively influenced by the economic change in Turkey and since then it had been among the emigrant cities until recently. In the last years, the immigration has decelerated and the city population, to a little extent, has increased thanks to the developments in industry and tourism and especially as a result of the foundation of Bartın University, which has proliferated since 2008.

The fact that Bartın has not benefited from heavy industrialisation yet enables it to be less influenced by the environmental destructions; thus, this has helped its natural beauties to remain intact or unharmed up to date. In Bartın, where tourism is regarded as a significant source of income, it is well-known that there is a negative correlation between the daily visitors of Bartın and those who put up in Bartın as tourists. Unfortunately, most of the visits paid are daily. Based on sun, beach and sea of İnkümu, Güzelcehisar and Çakraz as well as historic and natural beauties of Amasra, tourism activities that are frequent in summer months limit the number of tourists. City tourism should immediately and actively extend to other seasons.

In spite of the fact that Bartın's Küre Mountain National Park is known to have natural forests, unique rural landscapes, historic settlements, civil architecture and an abundant wildlife, the efforts to let tourism gain these values remain insufficient. For that reason, it should be added "local meanings" to these values. This study is significant because it aims at manifesting these meanings and building a unity and it also adopts the need for route planning in order to reach the destination.

A route is a network system that assembles a variety of natural and cultural values with an integrating approach and enables these values to have new meanings or let us discover their hidden meanings. A route planning is one of the significant means to diversify and develop tourism both in Turkey and across the world recently. The routes such as Viking Routes, Destination Napoleon, the Route of Don Quixote, the German Seramics Route in Europe; Lycian Way, Hittite Trail and Evliya Çelebi Way in Turkey not only feature the historical and cultural values of settlements outside the tourism regions but also support rural development by enabling them to be tourist attractions.

Route planning is a requirement for revealing the natural and cultural values in and around Bartın and develop the tourism. By means of this project aiming to meet this requirement,

it will be possible to establish a unity of natural and cultural heritage values within the boundaries of the province of Bartın. Edited on the existent planning works and intending to create a perception of sustainable tourism based on natural and cultural values, this study is a guide for local institutions to follow in the course of their works.

I would like to thank the project team and the West Black Sea Development Agency (BAKKA) that created this book and the Foundation for the Protection and Promotion of the Environment and Cultural Heritage (ÇEKÜL) that helped them to write this book. I wish that this study will be for the benefit of the related institutions, tourism sector, the community of Bartın, our students and academicians.

Prof. Dr. Ramazan KAPLAN
Rector of Bartın University

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	9
ACKNOWLEDGEMENTS	11
SUNUŞ	13
PREFACE	17
1. GİRİŞ	
Bir Kavram Olarak Rota Planlaması	23
Amaç ve Kapsam.....	25
Planlama Yaklaşımı.....	26
2. GENEL BAKIŞ	
Batı Karadeniz.....	30
Bartın: Dün/Bugün/Yarın	34
Odak Grup Çalıştayları.....	68
3. BÖLGELEME	
Temalar ve Kümelenme Alanları	78
Rota Bölgelemesi.....	81

4. ROTA KURGUSU

Öncelikli Rota İlkeleri.....	88
Mekansal Rota Kurgusu.....	90
Temel Uygulama Araçları.....	104

5. EYLEM PLANI

Organizasyon Şeması	110
Uygulama Süreci	112

SONSÖZ.....	115
--------------------	------------

EKLER

Örnek Rota İncelemeleri.....	117
Likya Yolu	117
Don Kişot Rotası	125
Arazi Çalışmaları.....	130
Fotoğraf Sergisi.....	132

KAYNAKÇA.....	136
----------------------	------------

1. GİRİŞ

- Bir Kavram Olarak Rota Planlaması
- Amaç ve Kapsam
- Planlama Yaklaşımı

Bir Kavram Olarak Rota Planlaması

Anadolu'nun kültürel ve doğal mirası; kentleşme baskıları ve kırsal alanın terk edilmesi; enerji, ulaşım, turizm, gayrimenkul ve sanayi sektörlerindeki gelişme eğilimlerinin yarattığı tehditler nedeniyle her geçen gün biraz daha kırılgan hale gelmektedir. Yasal düzenlemeler ve koruma uygulamalarındaki zorluklar da düşünüldüğünde özellikle yerel yönetimler, sivil toplum ve yerel halk açısından bu mirası korumak giderek güçleşmektedir. Bu noktada, özellikle bölgesel ölçekteki birleştirici/bağlayıcı yapıları sayesinde kültür rotaları, koruma alanında kolaylaştırıcı bir araç olarak karşımıza çıkar.

Rotalar en temelde tekil bir anıt, tarihi bir alan veya doğal bir peyzaj alanından daha kapsamlı bir fiziksel karakter ve anlamı temsil eder. Diğer bir deyişle rota, birden fazla tarihi ve doğal alanın birlikteliğinden oluşan ve bu birliktelik sayesinde yeni bir anlam kazanan bir sistemdir. Bu açıdan bakıldığında bir kültür rotasının bölgesel ölçekteki bütünselliği de ortaya çıkardığı söylenebilir. Koruma, sunum ve tanıtım çalışmalarında genellikle atlanan ilke olarak bütüncül yaklaşımın kültür rotaları sayesinde elde edilebilmesi mümkündür.

Hassas miras alanları üzerindeki olumsuz etkileriyle öne çıkan bir sektör olarak kitle turizmi, kontrolsüzce yürütüldüğü yerde aynı zamanda yerel kimliğin yitirilmesini de hızlandırmaktadır. Miras alanlarına kalabalık ziyaretçi girişleri ve dar zamana bağımlı gezi programlarının uygulanması, ziyaretçilerin yerelin kimliğini bütün yönleriyle algılayamadan

alandan ayrılmalarıyla sonuçlanmaktadır. Bu noktada, rotalar içerdikleri yönlendirme sistemleri, tanıtım çalışmaları vb. ile bireysel veya grup deneyimlerine kırsal ve kentsel alanda olanak sağlamasıyla, kitlesel turizme bir alternatif olarak planlanabilir. Bu şekilde özellikle hassas miras alanları üzerindeki turizm baskılarının azaltılması sağlanabilir ve daha az bilinir alanlarda tanıtım ve çekim noktaları oluşturulabilir.

Doğa ve kültür temelli rotaların yukarıda da açıklanan getirileri doğrultusunda, kentsel veya bölgesel bir yönetim paydaşı açısından rota planlamanın başlıca amaçları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Doğal ve kültürel mirası bütüncül şekilde korumak, yorumlamak ve sunmak
- Tekil miras alanlarından öteye geçerek bölgesel kimliğin algılanmasını sağlamak
- Kırsal kesimin özgün değerlerini canlandırmak ve tanıtmak
- Geleneksel üretim, yerel mimari gibi kaybolmaya yüz tutmuş değerlerin ekonomik potansiyelini harekete geçirecek projeleri geliştirmek
- Kitle turizmi ve her şey dâhil turizm tiplerine alternatif yeni turizm alanlarını geliştirmek
- Sahil şeridi, hassas arkeolojik alanlar ve tarihi kent merkezleri gibi turizm aktivitelerinin yoğunlaştığı noktalardaki baskıyı hafifletmek
- Hizmet sektörüne küçük ölçekli yatırım alanları yaratarak, bölgesel kalkınmayı desteklemek

- Yerel paydaşlar arasında yatay işbirliği zeminleri oluşturmak
- Yerel kesimde koruma bilincini geliştirmek, farkındalık yaratmak
- Alanı/ bölgeyi deneyimleyecekler için nitelikli ve geliştirici bir seyahat deneyimi sunmak

Kültürel ve doğal miras açısından zengin alanlarda, bölgesel ölçekli rotaların ve ağların planlanması, bu alanların sahip olduğu değerlerin bütüncül bir yaklaşımla korunması ve sunulması etkili sektörlerin yönlendirilmesinde önemli bir araç olarak kabul görmektedir. Bunun yanında bölgesel bir rota planlaması ve uygulaması süreci; plansız kentleşme, kırsalın terk edilmesi, kültürel mirasın tahribatı, kontrolsüz madencilik, HES ve baraj inşaları, orman kayıpları gibi sorun alanlarına kamuoyunun dikkatini çekmek ve yerelde sivil kesimi etkin kılmak yönünde verimli bir araca dönüşme potansiyeline de sahiptir.

Birçok örneğinde temel bileşenleri kültür mirası ve doğal yapı olan rotaların; bu bileşenlerin geleceğini planlamak, günümüz beklentilerini karşılamak ve çalışmaların sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla belirli bir yöntem doğrultusunda tasarlanması gerekir. Çalışılan coğrafyanın araştırılması, anlaşılması, özgün temaların belirlenmesi, güzergâh seçimleri, proje geliştirme, ortaklıklar gibi bir seri başlığa odaklanması gereken bu yöntemin geliştirilmesi ve uygulanmasına en genel anlamıyla "rota planlama süreci" denebilir.

Planlama sürecine duyulan ihtiyacın nereden kaynaklandığına bakılacak olursa, öncelikle

sistemli bir çalışma ile sürdürülebilir program ve projelerin elde edilmesi gerekliliği öne çıkmaktadır. Bugün miras odaklı birçok yerel ve bölgesel çalışmanın etkin hale geçememesine neden olan yöntem eksikliği, aynı zamanda kurulan işbirliklerinin, belirlenen hedeflerin ve atılan adımların uzun erimde sürdürülmesinin de önüne geçmektedir. Bu nedenle temel yaklaşımı, buna bağlı olarak belirlenen temaları ve hedefleriyle bütüncül bir rota planlama çerçevesinin oluşturulması gerekmektedir.

Amaç ve Kapsam

Bartın'ın sahip olduğu doğal varlık çeşitliliğini ve özgün kültürel birikimi bir arada değerlendirmek ve bu doğrultuda il bütünü için bir "rota planlama" kurgusu önermek bu çalışmanın öncelikli amacını oluşturmaktadır. Doğa ve kültür temalarının, özellikle kırsal alan kimliğinde öne çıkan değerleriyle ele alındığı çalışma, Bartın'ın kimliği için yeni ve bütüncül bir bakış, yorumlama ve değerlendirme olanağı sunmaktadır.

Ülkemizde son yıllarda daha sık ele alınan turizm rotaları konusu doğal ve kültürel mirası doğrudan ilgilendiren bir sektör olarak gelişmektedir. Turizm sektörünün miras alanları üzerindeki olası etkileri düşünüldüğünde, rota planlamasının bütüncül bir analiz, tasarım, uygulama ve yönetim sürecini gerektirdiği ortaya çıkmaktadır.

Turizm doğal alanlar üzerinde pozitif, nötr ve negatif etkileri olan bir sektördür (Budowski, 1976; Higginbottom ve ark., 2003). Sadece doğal kaynaklara dayalı rekreasyon aktiviteleri ve turizm, bu kaynakların devamlılığı konusunda kısa vadede sorunlara yol açmaktadır. Bu nedenle turizm ve rekreasyon; söz konusu değer alanlarının hassasiyetleri, çevresel kalite, verilen hizmetlerin uygunluğu ve yönetim kapasiteleri üzerinde temellendirilmelidir.

Turizm ve rekreasyon planlamasında sadece doğal peyzaj alanlarını değil kültürel peyzaj alanlarını da değerlendirmek gerekmektedir. Bu entegrasyonu karşılayan kavram "kültürel peyzaj" kavramıdır. Kültürel peyzaj bir yerin

doğal ve kültürel değerlerinin tümünü ifade etmektedir (Lee, 2000; Bushell, 2003).

Bu proje kapsamında doğaya dayalı turizmin henüz olgunlaşmadığı Bartın ilinde "kültürel peyzaj" kavramı ekseninde doğal ve kültürel peyzaj alanlarının entegrasyonunu sağlamak amaçlanmıştır. Ayrıca projede korunan alan ve doğal değerleri merkeze koymadan, ancak bu alanların değerlerini de duyumsayacak şekilde bir rota planlaması hedeflenmiştir.

Projenin mekansal kapsamı Bartın ilinin tümünü kapsamaktadır. Çalışma, yerel kurumlar için uygulama sürecinde takip edilebilecek bir rehber niteliğinde olup, mevcut planlama çalışmaları gözetilerek hazırlanmıştır.

Planlama Yaklaşımı

Planlama kavramı tanımlaması zor bir kavram olmakla birlikte, temel olarak seçenekler arasından en iyi alternatifi oluşturarak, gelecek eksenli aktivitelerin belirlenmesi (Lein, 2003) olarak tanımlanabilir. Planlama hem mantıksal hem de metodolojik bir süreçtir. Ancak bu tanımlar ekolojik ve çevresel planlama söz konusu olduğu zaman yetersiz kalmaktadır. Çünkü çevre salt kullanmayı değil korumayı da gerektirmektedir. Çevresel planlamada ekolojinin önemi Mcharg (1969) ve Steiner (1991) tarafından uygulama çalışmaları kapsamında ifade edilmiştir. Ekolojik değerlendirme bir bilimsel yöntemdir ancak duyu/his ve algıyı dışlamayan bir yapıya sahiptir.

Günümüzde "peyzaj ekolojisi perspektifi" olarak ifade edilen bu yaklaşımın temeli habitat-fonksiyon etkileşiminin uyumuna ve bu uyumun insan algısındaki önemine vurgu yapan "peyzaj karakteri değerlendirmesi"ne denk düşmektedir. Ekoloji, yaşadığımız yerin tüm bileşenlerini bir sistem kapsamında değerlendirmektedir. Sistemin dinamik yapısı desen-fonksiyon ilişkisine göre oluşmaktadır. Diğer bir deyişle her desenin içinde fonksiyonun olduğu mekânlar vardır. Kültür ve doğa mekânının yapısını belirlemektedir. Bu noktadan hareketle planlamanın her aşamasında katılımın önemi ortaya çıkmaktadır. Çünkü yeniden inşa eden insandır. Bu yaklaşım temel alınarak proje "ekolojik planlama" yaklaşımı kapsamında geliştirilmiştir.

Ekolojik planlama süreci (Lein, 2003)

Ekolojik Peyzaj amforası (ECOVAST, 2012)

Bölgesel peyzaj analizi ve yerel peyzaj analizi aşamaları üzerinde yoğunlaşarak ve peyzajın tüm bileşenlerini (peyzaj amforası) içeren "koridor" kurgusu kapsamında değerlendirerek rota planlaması gerçekleştirilmiştir. Rota planlaması kurgusu peyzaj katmanlarının düşünsel ve mekânsal bağlantılılığının sağlanması üzerine geliştirilmiştir.

Çalışmanın planlama süreci amaç ve hedefler doğrultusunda veri temini, veri ve arazi analizi üzerinden rota kurgusu, alternatif rotaların belirlenmesi ve rotaların sınıflandırılması aşamalarından oluşmaktadır.

Rota planlama süreci

Süreç etapları		Çalışma yöntemi / İlgili grupları	
Analiz & Sentez	Veri toplama	Akademik ve yerel çalışmalar	
	Toplantı ve çalıştaylar	Hazırlık toplantıları	Proje ekibinin haftalık/aylık toplantıları
		Açılış toplantısı Sonuç toplantısı	Proje paylaşım toplantısı Proje çıktılarının kamuoyu ile paylaşımı
		Odak grup çalıştayları	Pedalaşlar KDMP Alan Kılavuzları Küçük ölçekli turizm işletmeleri Gençlik Merkezi Fotoğraf grubu Offroad ve motokros grubu
	Görüşmeler	Bartın Orman İşletme Müdürlüğü, tüm orman işletme şefleri	
Arazi çalışmaları	Kültürel ve doğal değerleri belirleme GPS ile koordinat alımı Fotoğraf çekimi Rota test turları Yerel halkla görüşmeler		
	Bisiklet Turları	Belirlenen taslak rotaların test edilmesi	
Rota Planlama	Haritalama ve sınıflama	Envanterin sayısallaştırılması Rotaların haritalanması Rota zorluk derecelerinin belirlenmesi Rota sınıflaması	ArcMAP yazılımına veri aktarımı Görselleştirme Parkurların zorluk dereceleri Deniz, kıyı, dağ ve nehir rotaları

2.

GENEL BAKIŞ

- Batı Karadeniz
- Bartın: Dün/ Bugün/ Yarın
- Odak Grup Çalıştayları

Bölüm 2. GENEL BAKIŞ

Doğal varlıklar ve kültürel miras açısından çeşitlilik barındıran bölgelerde, rota planlamasının ön koşulu kapsamlı ve detaylı bir analiz sürecinin yürütülmesidir. Bu şekilde yerel kimlik ve onu meydana getiren değerler ayrı ayrı anlaşılır, sorun ve potansiyelleri değerlendirilir, sonuçta rota planlamasına girdi olarak eklenir.

Bartın'da doğal ve kültürel koridorların belirlenmesi sürecinde, öncelikle bölgesel ve yerel kimliğin tespit edilmesi ve değerlendirilmesi üzerinde durulmuştur. Bu noktada, üst ölçekten başlayarak Bartın ilinin bulunduğu Batı Karadeniz Bölümü doğal ve tarihsel açıdan incelenmiş, bölgesel kaynak değerleri ortaya konmuştur.

Batı Karadeniz bölge kimliği içerisinde özelleşen Bartın ilinin yerel kimliği ve özgün değerleri, rota planlamasına girdi oluşturacak şekilde araştırılmıştır. İlin

tarihsel gelişimi, günümüz değerleri ve geleceğine yönelik planlama çalışmaları incelenmiştir. Değerlerin tespiti konusunda veri elde edilen öncelikli çalışmalar; detaylı arazi incelemeleri ve akademik yayınlardır.

Rota planlama süreci için büyük önem taşıyan "odak grup çalışmaları", yerelde yaşayan ilgi gruplarının konuya yaklaşımını ve gelecekte üstlenebilecekleri rolleri değerlendirmek açısından önem taşımaktadır. Süreç boyunca Bartın'da faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcileri katılımıyla 7 adet odak grup çalışmayı düzenlenmiştir. Böylece rotaların, yerel katılımı gözeterek belirlenmesi sağlanmıştır.

Batı Karadeniz

Bartın ilinin bulunduğu Batı Karadeniz Bölümü'nde Bolu, Düzce, Karabük, Kastamonu, Sinop ve Zonguldak illeri de dahil olmak üzere toplam yedi il bulunmaktadır. Ormanlar bakımından Türkiye'nin en zengin coğrafyası olan Batı Karadeniz Bölümü, kırsal nüfusunun zamanla İstanbul, diğer büyük şehirler ve yurt dışına göç etmesi nedeniyle en çok göç veren ve nüfus kaybeden bölgelerden biri olmuştur. 2015 yılı verilerine göre toplam 2251842 nüfusa sahip olan bölgedeki nüfusun % 38,07'si kırsal alanda, % 61,93'ü kentlerde yaşamaktadır (TÜİK, 2016).

Karabük ve Zonguldak Ereğli'deki demir çelik fabrikalarıyla ağır sanayiye ev sahipliği eden bölgede, Düzce ve Bolu illerinde tarım ve hayvancılık ürünleri işleyen, imalata dayalı sanayi mevcuttur. Taşkömürü üretiminin kalbi olan Zonguldak ilindeki kömür üretim miktarı son yıllarda oldukça azalmıştır. Kastamonu, Sinop ve Bartın illeri ise bu sanayileşmeden pay almamıştır. Bu nedenle sanayinin yarattığı çevresel tahriplerden daha düşük düzeyde etkilenmiş olan bu iller, bu sayede doğal güzelliklerini son yıllara kadar koruyabilmiştir. Bu illerde daha çok orman ürünleri sanayisi ve küçük ölçekli imalat sanayisi mevcuttur.

Batı Karadeniz Bölümünde 2015 rakamlarına göre tespit edilen otel, motel, pansiyon, çadır/karavan kamping gecelik konaklama sayısı sadece 394.151'dir. Ülke genelindeki gecelik konaklama sayısının 163.923.075 olduğu düşünüldüğünde Batı Karadeniz Bölümü'nde ülkedeki konaklama sayısının ancak % 0,2'lik

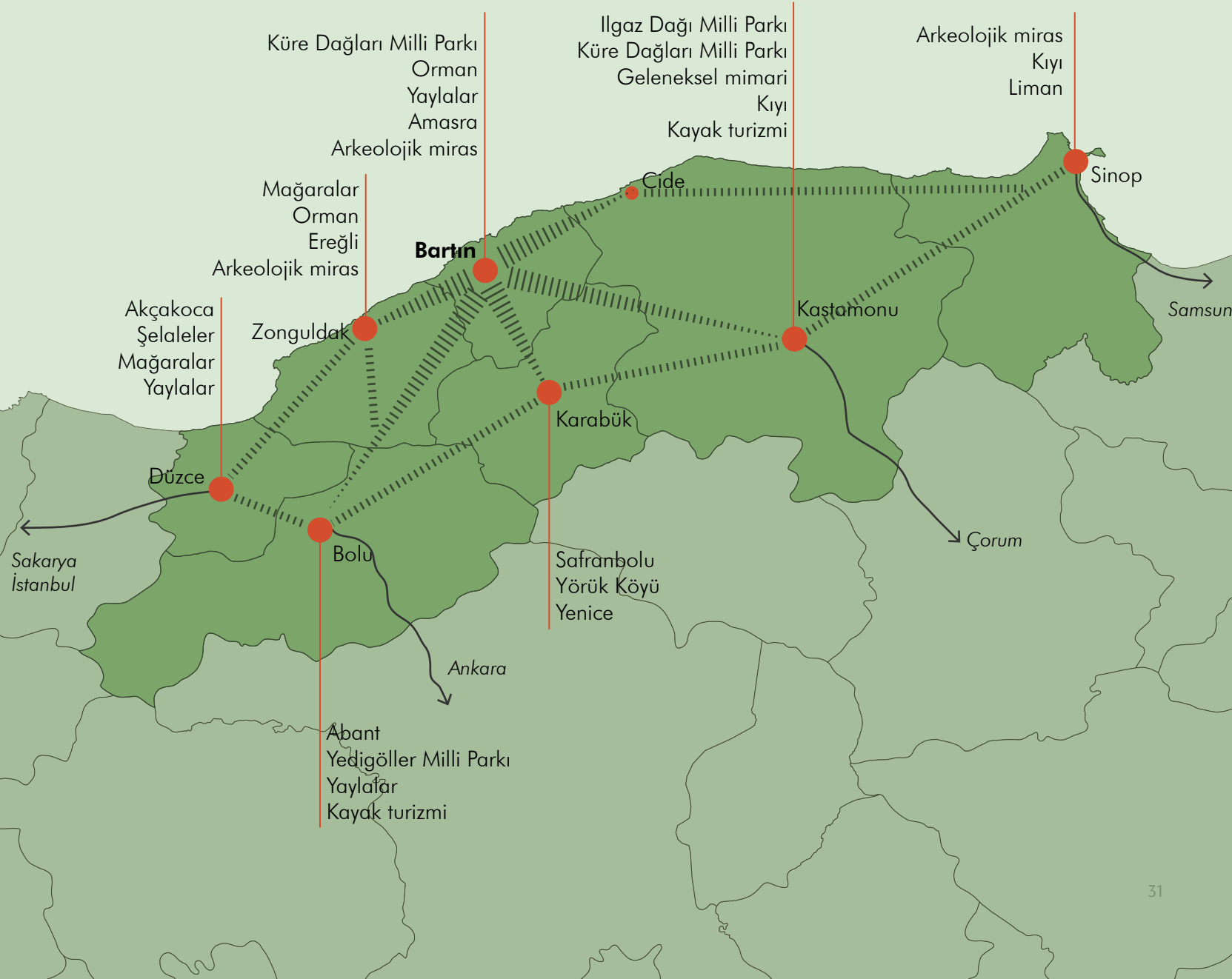
bir oranına denk gelen bir konaklama sayısına ulaşılabildiği ortaya çıkmaktadır. Bu oran içinde Bolu ilinde 217.353 (TÜİK, 2016) olan konaklama sayısı ağırlıklı bir yer tutmaktadır. Bölgede turizmden çok düşük bir pay aldığını gösteren bu veriler, önemli doğal ve kültürel varlıklara sahip bölgenin sürdürülebilir turizm yönünden geliştirilmesi zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

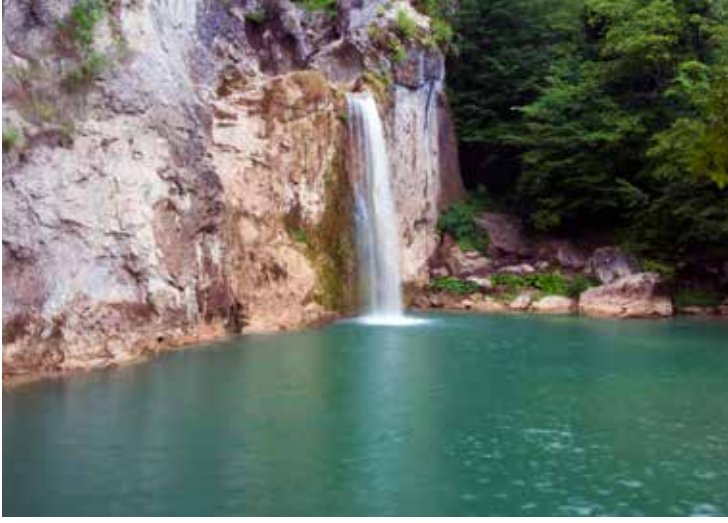
Batı Karadeniz Bölümünde antik dönemde Paphlagonia olarak adlandırıldığı bilinmektedir. Batısında Bithinya (günümüzde doğu Marmara), doğusunda ise Pontus (günümüzde orta Karadeniz) ile sınırlanan Paphlagonia'nın başlıca kentleri arasında Tios (Filyos), Sesamos (Amastris), Kromna (Tekkeönü), Kytoros (Gideros), Abonou Teikhos (Abana), Aigialos (Cide), Kinolis (Çatalzeytin), Krateia (Gerede), Dadybra (Safranbolu), Hadrianopolis (Eskipazar), Pompeiopolis (Taşköprü), Gangra (Çankırı) ve Erythinoi (Çakraz) bulunmaktadır. Bu kentlerden Sesamos, Kromna ve Erythinoi ise Bartın ili içerisinde yer almaktadır.

Paphlagonia'nın Karadeniz kıyısındaki önemli kentsel merkezlerinden olan Sesamos (Amastris) liman kenti günümüzde Bartın'ın Amasra ilçesidir. İlçede bulunan arkeolojik varlık zenginliği Batı Karadeniz Bölümü içerisinde öne çıkar niteliktedir. Bölgede öne çıkan diğer kültürel değerler yayla yerleşimleri ve geleneksel sivil mimari özgünlüğüdür. Özellikle Bolu'da Göynük ve Mudurnu, Karabük'te Safranbolu, Bartın'da Amasra gibi kentsel dokular anıtsal ve geleneksel sivil mimari açısından özgün karakterleriyle günümüze ulaşmıştır. Bunun yanında, bölge genelinde

Batı Karadeniz Bölümü kaynak değerleri

KARADENİZ

Ilica Şelalesi, Kastamonu

Safranbolu, Karabük

Hamsilos Koyu, Sinop

Abant Gölü, Bolu

Loç Vadisi, Kastamonu

özgün kırsal dokuları ile yayla yerleşimlerine rastlanmaktadır. Bölge kırsal mirasında yer yer farklılaşan doku ve mimari detayları görülse de, geleneksel Karadeniz mimarisinin ortaklaştığı özgün örnekler bulunmaktadır.

Karadeniz Bölümü'nün en öne çıkan özelliği ise ormanlar bakımından zengin olmasıdır. Ülke ormanlarının %11,2'ini barındıran Batı Karadeniz Bölümü ülkenin orman oranı bakımından en zengin coğrafyasıdır. Batı Karadeniz Bölümü'nde bulunan toplam 2.502.206 ha'lık orman alanı, bölüm

yüzölçümünün % 63,9'unu kaplamaktadır. Bu orana en yakın bölge %43,8 oranla Ege Bölgesi'dir. Batı Karadeniz Bölümü'nde bulunan 3 milli park (Küre Dağları, Ilgaz Dağı ve Yedi Göller), 7 tabiat koruma alanı, 13 tabiat anıtı, 27 tabiat parkı, 121 mesire yeri, 13 yaban hayatı geliştirme sahası ve 4 muhafaza ormanı bölgenin sadece orman alanı bakımından değil, ormanların sahip olduğu biyolojik çeşitlilik ve peyzaj güzelliği bakımından da çok zengin olduğunun göstergesidir (DKMP, 2016; OGM, 2016).

Bartın: Dün/Bugün/Yarın

Karadeniz Bölgesinin batı bölümünde yer alan Bartın'ın kuzeyini 59 kilometrelik sahil şeridiyle Karadeniz çevrelerken, doğusunda Kastamonu, güneydoğusunda Karabük, batısında ise Zonguldak illeri bulunmaktadır. Yüzölçümü 2099 km², rakımı ise 25 m'dir. 2015 yılı rakamlarına göre; ilin toplam nüfusu 190.708'dir.

İlde Merkez, Amasra, Ulus ve Kurucasıle olmak üzere 4 ilçe; Hasankadı, Kozcağız, Kumluca ve Abdipaşa olmak üzere 4 belde bulunur. Merkez ilçeye bağlı 138, Amasra'ya bağlı 30, Kurucasıle'ye bağlı 28 ve Ulus'a bağlı 69 köy olmak üzere ilde toplam 265 köy bulunmaktadır.

4 İlçe: Merkez
Amasra
Ulus
Kurucasıle

4 Belde: Hasankadı
Kozcağız
Kumluca
Abdipaşa

265 Köy: Merkez - 138
Amasra - 30
Ulus - 69
Kurucasıle - 28

KARADENİZ

Kurucaşile

Amasra

Merkez

Ulus

Abdipaşa

Kozcağız

Kumluca

Çaycuma

Safranbolu

Karabük

Cide-Kastamonu

Eflani

Zonguldak

Devrek

Yenice

Tarihte Bartın

Antik çağda Parthenios adı verilen Bartın Irmağının kenarında kurulan Bartın kentinin Parthenia adıyla anıldığı ve zamanla Bartın'a dönüştüğü yazılı kaynaklarda ifade edilmektedir. Bartın'ın ilk sahiplerinin MÖ 14. yüzyılda Gaskalar ve MÖ 13. yüzyılda Hititler olduğu kabul edilmekte, daha sonra ise bölgede Bitinyalılar ile Paflagonyalıların MÖ 12. yüzyılın sonlarına kadar egemen olduğu ve ardından Bartın'ın Friglerin, Amasra'nın ise Fenikelilerin eline geçtiği ifade edilmektedir. Bartın ve çevresi MÖ 7. yüzyılın sonlarında Kimerlerin, MÖ 6. yüzyılda Lidyalıların, MÖ 547 yılında da Perslerin hâkimiyetine girmiştir (Bartın Valiliği, 2012). Bölge MÖ 334 yılında İskender'in yönetimindeki Makedonya Krallığı'na geçmiştir. MÖ 12. yüzyıldan

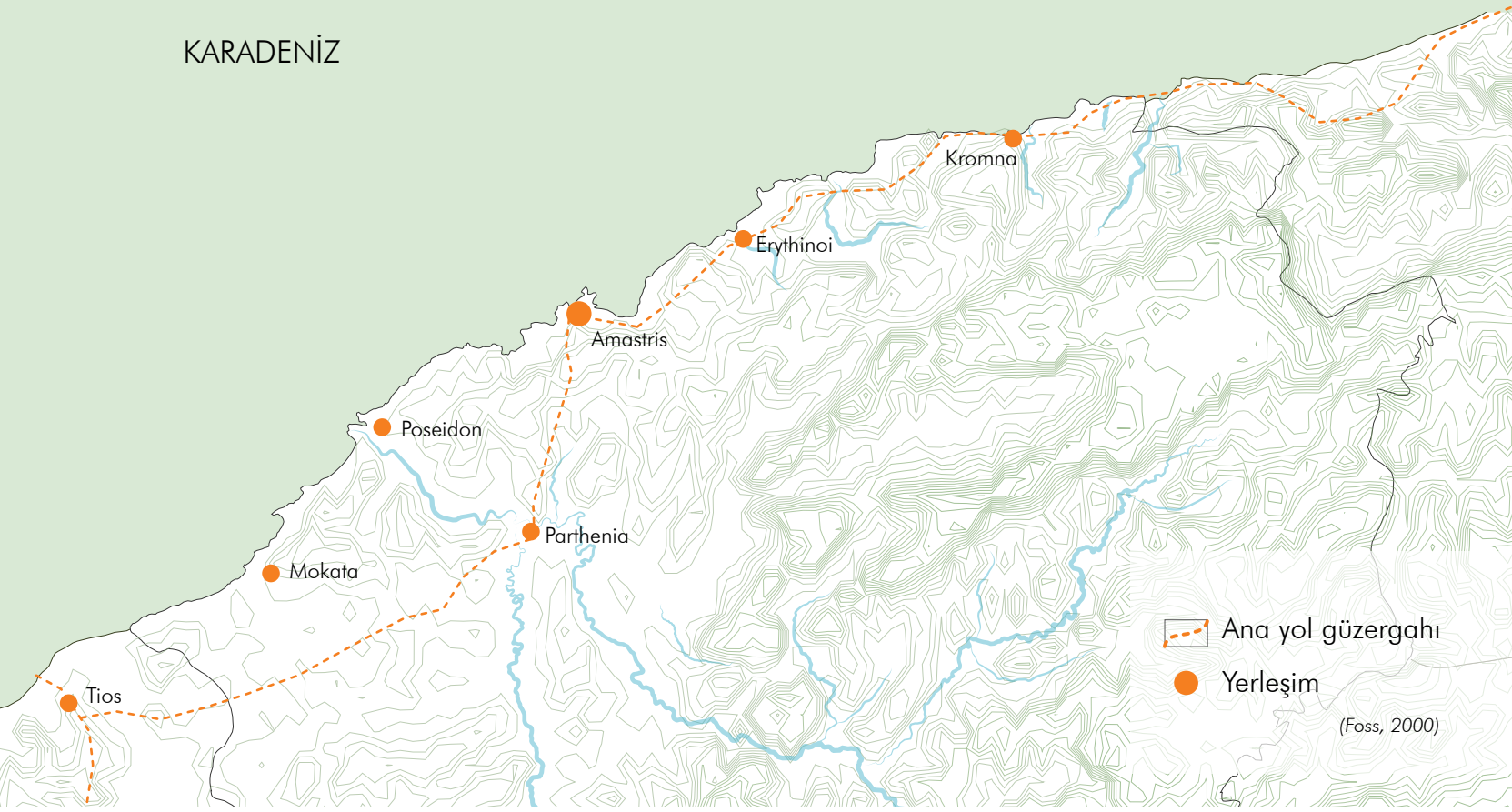
beri Sesamos adıyla anılan Amasra, Kraliçe Amastris'in MÖ 302-286 yılları arasındaki yönetiminin ardından kraliçenin adını almıştır (Sakaoğlu, 1999). Bartın ve Amasra'nın yönetimi MÖ 279 yılında Pontus Krallığı'nın egemenliğine girmiştir (Bartın Valiliği, 2012).

MÖ 70 yılında Romalıların Anadolu'ya girmesiyle Pontus Krallığı'nın egemenliği sona ermiştir. Bartın ve Amasra çevresi MS 395 yılına kadar Roma İmparatorluğu'nun hâkimiyetinde kalmış, ardından Roma İmparatorluğu'nun Roma ve Bizans olarak ikiye bölünmesiyle Amasra Roma İmparatorluğu'nun, Bartın ve çevresi ise Bizans İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altına girmiştir (Sakaoğlu, 1999).

Bartın ve çevresi MS 390 yıllarında Peçenek ve Kumanların, MS 798 yıllarında Müslüman

KARADENİZ

Bartın'da Roma, Bizans, Ceneviz ve Osmanlı dönemlerinden etkilenmiş Amastris (Amasra), Erythinoi (Çakraz) ve Kromna (Tekkeönü) antik kentlerinin izlerine rastlanır.

MÖ
70

Roma İmparatorluğu

MÖ 70 yılında Romalıların Anadolu'ya girmesiyle Pontus Krallığının egemenliği sona ermiş, Bartın ve Amasra MS 395 yılına kadar Roma İmparatorluğunun hâkimiyetinde kalmıştır.

MS
395

Bizans İmparatorluğu

Roma İmparatorluğunun ikiye bölünmesiyle bölgenin hakimiyeti Bizans İmparatorluğuna geçmiştir.

1392

Osmanlı İmparatorluğu

Bartın 1392 yılından itibaren Osmanlı İmparatorluğu hakimiyetine girmiş, 1692 yılına dek Bolu Sancağı sınırları içinde kalmıştır.

1924

Türkiye Cumhuriyeti

1920 yılında Zonguldak Mutasarrıflığına bağlanan Bartın, 1924 yılında Zonguldak'ın il olmasıyla birlikte bu ilin bir ilçesi haline gelmiş, 1991 yılında ise il statüsüne kavuşmuştur.

Kuşkayası Yol Anıtı, Amasra

Boztepe ve Kemere Köprüsü, Amasra

Şadırvan, Bartın

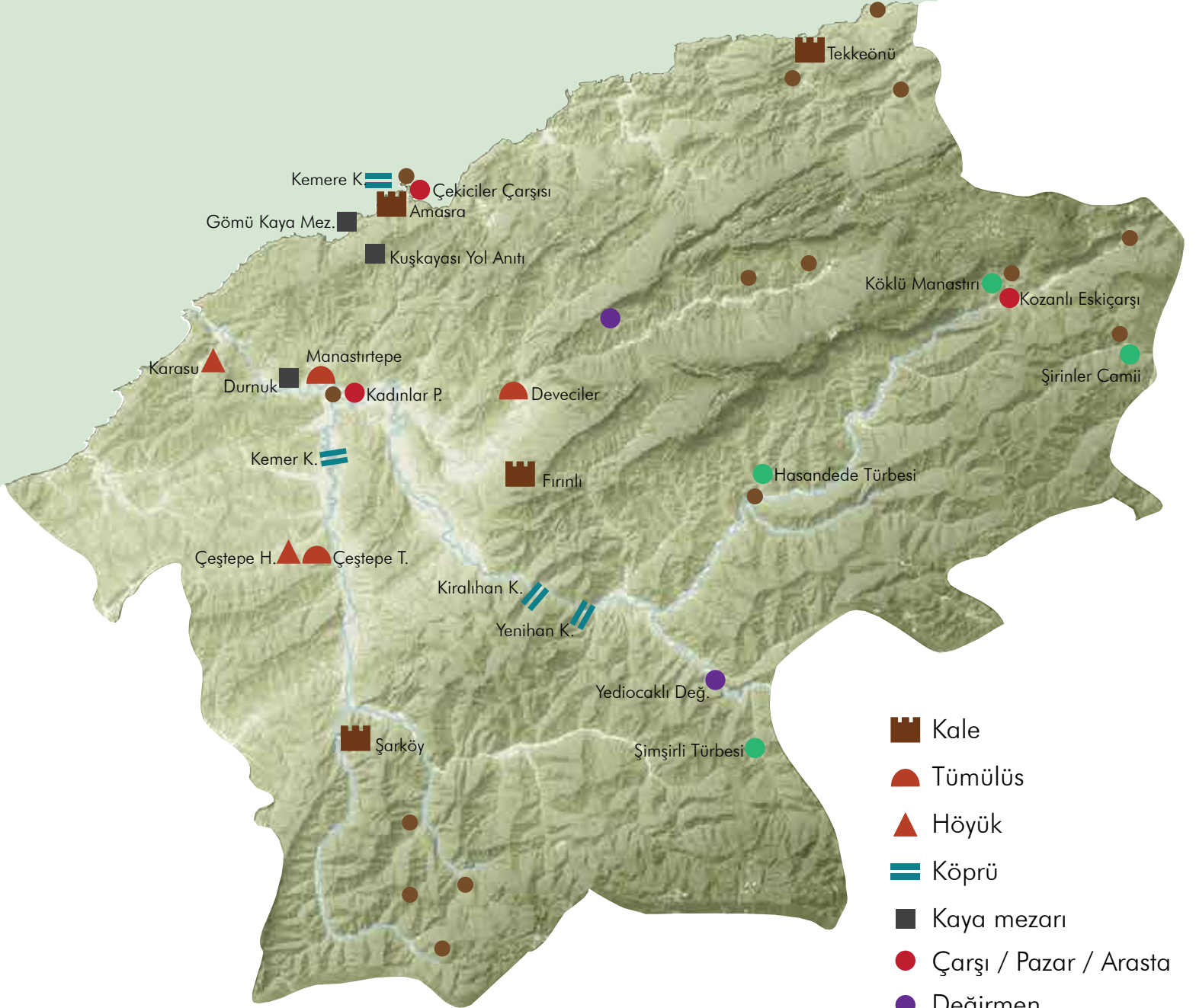
Arapların, 800 yıllarında Selçukluların ve 865 yıllarında da Rusların yoğun akınlarına hedef olmuştur. Türklerin yöreye olan ilgisi ise 1084 yıllarında başlamıştır. 1096-1099 yılları arasında gerçekleşen Birinci Haçlı Seferi sonucunda Amasra Bizans hâkimiyetine geçmiştir (Bartın Valiliği, 2012).

Bartın ve çevresi ise Bizans İmparatorluğundan sonra 11. yüzyıl sonlarında Anadolu Selçuklularının eline geçmiş, 1326 yılında Candaroğulları Beyliği ve 1392 yılından itibaren de Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yer almıştır (Bartın Valiliği, 2012). Amasra ve çevresi ise 1460 yılına kadar Ceneviz Kolonisi olarak kalmış ve bu tarihte Fatih Sultan Mehmet tarafından Osmanlı İmparatorluğu'na dahil edilmiştir (Sakaoğlu, 1999).

Bartın, Osmanlı İmparatorluğu döneminde 1460-1692 yılları arasında Bolu Sancağı sınırları içinde kalmış, Bolu Sancağının kaldırılmasıyla birlikte 1692-1811 yılları arasında Voyvodalıkla yönetilmiş, 1811 yılında da yeniden kurulan Bolu Sancağına bağlanmıştır (Samancıoğlu, 1999a). Ticari potansiyeli nedeniyle bölgenin Pazaryeri olan ve On İki Divan adını alan Bartın 1867 yılında ilçe olmuş ve 1876 yılında da belediye teşkilatı kurulmuştur (Samancıoğlu, 1999b).

1920 yılında Zonguldak Mutasarrıflığına bağlanan Bartın, 1924 yılında Zonguldak'ın il olmasıyla birlikte bu ilin bir ilçesi haline gelmiş, 1991 yılında ise il statüsüne kavuşmuştur.

Kültürel varlıklar

- Kale
- Tümülüs
- Höyük
- Köprü
- Kaya mezarı
- Çarşı / Pazar / Arasta
- Değirmen
- Sivil mimari
- Dini yapı

Günümüzde Bartın

Nüfus

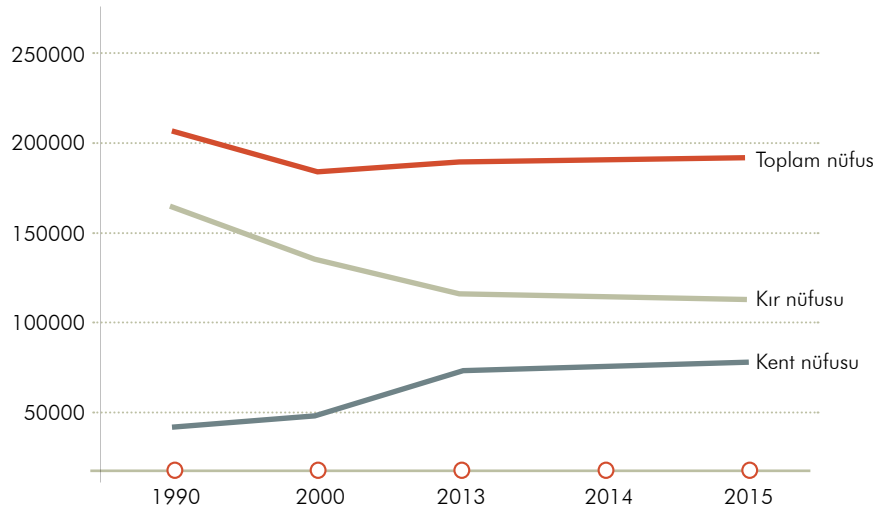
Bartın nüfusunun %41'i (77.827) il ve ilçe merkezlerinde, %59'u (112.881) belde ve köylerde yaşamaktadır. İlde bulunan köylerin neredeyse tamamı (260) orman köyü statüsündedir. Orman köylerinde il nüfusunun %58'ini oluşturan 109.471 kişi ikamet etmektedir (TÜİK, 2015; OGM, 2015).

Bartın 1990 - 2000 yılları arasında ülke genelinde yıllık nüfus artış hızı en düşük olan beşinci il olmuştur. Bu dönemde Bartın'da nüfusun azalmasının en önemli nedeni Zonguldak ve Amasra'daki taşkömürü işletmelerindeki işçi sayısının azaltılması nedeniyle çevre illere ve büyük şehirlere verilen göçlerdir.

Bartın'ın 1991 yılında il olması, il merkezinin ve ona çok yakın olan yerleşimlerin göçte çekici bir rol üstlenmesini sağlamıştır. Bu durum köylerdeki nüfusun il merkezine ve yakın yerleşimlere göç etmesine neden olmuştur.

2011 yılından sonra hafif de olsa artışa geçen il nüfusu 2011-2012 yıllarında %6,1 ve 2012-2013 yıllarında %3,7 artmıştır. Bu dönemde kent nüfusunda ciddi bir artış varken, kır nüfusunda ciddi bir azalış vardır. 2011 ile 2015 yılları arasında tüm ilçelerdeki kırsal nüfusun azalmaya devam ettiği, Ulus ilçe merkezinde nüfusun değişmediği, Amasra ve Kurucasıle kent merkezlerinde düşük oranda arttığı, Bartın kent merkezinde ise Bartın Üniversitesi'ndeki öğrenci sayısının artmasına paralel olarak %21'lik bir oranla artış gösterdiği tespit edilmiştir. Bu artışla birlikte 2011 yılından önce negatif olarak ifade edilen ilin net göç hızı 2015 yılında %3,99'la pozitif olarak gerçekleşmiştir.

Bartın ilindeki yaş grupları dağılımı Türkiye ortalamasıyla karşılaştırıldığında; ilde %13 orana sahip 65+ nüfusun %9 olan Türkiye ortalamasından oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu oranlar ve ülke çapında %49 olan 20-49 yaş arasındaki çalışabilir nüfusun Bartın'da %42 olması, Bartın'ın yaşlı bir nüfusa sahip olduğu ve çalışabilir nüfusun başka yerlere göç ettiğinin göstergesidir.

Bartın 1990 - 2015 yılları arası nüfus grafiği (TÜİK, 2015)

Ekonomi

Bartın ekonomisinin öncelikli sektörleri tarım, hizmet ve sanayi sektörleridir. 2000 yılında ekonomik açıdan faal nüfusun (15 yaş ve üstü 97044 kişi) %71,28'i tarım sektöründe, %10,77'si sanayi sektöründe ve %17,95'i hizmet sektöründe yer almıştır. Ancak ilin kırsal kesiminden diğer illere yaşanan göçler sonucu 2011 yılına kadar geçen sürede özellikle tarım sektöründe istihdam edilenlerin sayısında önemli bir düşüş olmuştur.

2011'de iktisaden faal nüfus %30 azalarak 68000 kişiye düşmüş, tarımsal faaliyetlerde çalışan nüfusun büyük kısmı hizmet ve sanayi sektörlerine geçiş yapmıştır (%37 tarım, %37 hizmet, %26 sanayi). 2000 yılında olduğu gibi 2011 yılında da tarım sektöründe kadınlar, hizmet ve sanayi sektöründe ise erkekler ağırlıkta olmuştur (TÜİK, 2013).

Tarım sektörünün tarım, ormancılık ve balıkçılık alt sektörlerinden oluştuğu, il alanının yarısının ormanlarla kaplı olduğu ve il nüfusunun %58'ini orman köylüsünün oluşturduğu düşünüldüğünde tarım sektöründe istihdam edilenlerin önemli bir kısmını aslında ormancılık alt sektöründe istihdam edilenlerin oluşturduğu söylenebilir.

Tarım sektöründeki göçe bağlı düşüşe ek olarak, Bartın'daki iktisadi nüfusun geçmişten günümüze dek azalmasında etkili iki önemli değişim şu şekilde özetlenebilir:

- Özellikle 1980 sonrasında uygulanan ekonomi politikaları ile Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun (TTK) beş müessesinden biri olan

Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi'nde (ATİM) işçi sayısının azaltılması

- 1970 yılında kurulan ve Bartın'da iki işletmesi bulunan Orman Ürünleri Sanayii (ORÜS) Genel Müdürlüğü'nün 1992 yılında özelleştirilmesi ve hemen ardından işletmelerinin kapatılması

Bunların yanı sıra, 1997 yılında kurulan, 27 firma ve 3620 işçi ile faaliyet gösteren Bartın Organize Sanayi Bölgesi (OSB) ilde istihdam yaratan alanlardan birisidir (BARORSAN, 2015). Ayrıca ilde OSB dışında bulunan çimento, kireç ve tuğla fabrikaları da istihdam yaratmaktadır. Hem OSB içindeki hem de OSB dışındaki bu kuruluşlar sanayi sektöründe istihdam edilenlerin sayısının artmasında önemli rol oynamaktadır.

Bartın Üniversitesi'nin 2008 yılında kurulmasıyla birlikte, hem ilin aldığı göçte hem de ilde hizmet sektöründe istihdam edilenlerin sayısında bir artış olmuştur. Günümüzde Bartın Üniversitesi'nin öğrenci sayısı yaklaşık 13000'e, çalışan akademik ve idari personel sayısı ise 891'e ulaşmıştır (Anonim, 2015).

Geçmişte ağırlıklı olarak tarımla geçinen Bartın kırsal kesiminde, bu sektörün düşüşe geçmesiyle birlikte başlayan göç hareketleri köylerde genç nüfusun azalmasına ve ıssızlaşmaya neden olmuştur. Bu duruma bir çözüm önerisi olarak, kırsal kesimin doğal ve kültürel değerlerine dayalı, alternatif ekonomi alanlarının geliştirilmesi önem kazanmaktadır.

Turizm

Bartın'da özellikle Amasra'nın barındırdığı doğal, tarihi ve kültürel değerlerden dolayı son yıllarda turizm alt sektörü gelişme göstermektedir. İlde turizm alanında 596 kişi istihdam edilmektedir (Anonim, 2012).

Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre Bartın'daki otel, motel, pansiyon ve çadır/karavan kampinglerde konaklama sayısı oldukça düşüktür. 2012 yılında 26.219 olan

bu sayı 2013 yılında 15.364'e düşmüş, daha sonra tekrar artarak 2014'te 20.356, 2015'te 21.958 olmuştur.

Kültür ve Turizm Bakanlığı verileri ildeki konaklama sayısını tam olarak vermediği için, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü'nden sağlanan veriler dikkate alındığında; işletme belgeli, yerel yönetim belgeli ve ev pansiyonu şeklindeki tesislerde 2011-2015 yılları arasında konaklayan turist sayısının yıllara göre arttığı, en ciddi artışın 2012-2013 yılları arasında %10,22 oranında olduğu görülmektedir. Bartın'da konaklama yapan turistler içinde yabancıların oranı oldukça düşüktür. Bartın'a oransal olarak en fazla yabancı turist geldiği yıl %1,81'lik oranla 2012 yılıdır.

Bartın'da Amasra, İnkumu, Mugada, Çakraz ve diğer kıyılara odaklı yaz mevsiminde yoğunlaşan, deniz ve güneşe dayalı bir kitle turizminden bahsetmek mümkündür.

Bartın'ın turizmini tüm mevsimlere yayarak geliştirmek için; Amasra ve diğer kıyılardaki tarihi eserler ile, Bartın'ın tüm coğrafyasına yayılan kültürel yapıyı ve doğal varlıkları öne çıkaracak şekilde sürdürülebilir turizm uygulamalarına gereksinim vardır.

Bartın'da geliştirilebilir sürdürülebilir turizm etkinlikleri: doğa yürüyüşü, atlı doğa yürüyüşü, dağcılık, bisiklet turları, yamaç paraşütü, mağara turizmi, yayla turizmi, akarsu ve deniz turizmi, kuş gözlemi, doğa ve yaban hayatı fotoğrafçılığı, kamp, kültür ve inanç turizmi, yerel el sanatları, festival ve diğer yerel organizasyonlardır.

Kale kapısı, Amasra

Tekne turları, Amasra

Bartın etkinlik ve yerel festival takvimi

Bartın'daki etkinlik ve festivallerden afişler

Bartın Irmağı

Çöme Boğazi, Arıt

Aşağıçamlı, Ulus

Bartın'ın Doğası

Bartın'ın doğu, batı ve kuzeyinde bulunan 2000 metreyi geçmeyen dağlar oldukça dik, sarp ve kayalıktır. En yüksek nokta Keçikıran Tepesi'dir (1619 m). En önemli dağları; Aladağ, Kocadağ, Karadağ, Kayaardı, Karasu ve Arıt dağlarıdır. Kent merkezini batıdan Aladağ, kuzeyden Karasu dağları ve doğudan Arıt dağları kuşatmaktadır.

Akarsular tarafından derin bir biçimde parçalanmış arazi oldukça engebelidir. Akarsuların genişlediği alanlarda geniş, dağların dik yamaçları arasında dar ve derin vadiler yer almaktadır. Kent merkezlerine inildikçe düz ovalar artmaktadır.

İlin en önemli akarsuyu, antik dönemde Parthenios adı ile anılan ve kente adını veren Bartın Irmağıdır. Bartın Irmağı il merkezinden itibaren 14 km sonra, Boğaz mevkiisinde Karadeniz'e dökülmektedir. İlin diğer önemli akarsuları Kocanaz Çayı, Kocaçay, Ulus Çayı ile Kapısu ve Tekkeönü dereleridir.

Bartın'ın yaklaşık 59 km uzunluğundaki sahil şeridi boyunca çok sayıda plaj ve kumsal bulunmaktadır. Bunlar arasında kıyı kumullarına sahip İnkumu, Mugada, Kızılkum özel karakterleriyle öne çıkmaktadır.

Bartın'daki mağaralar ise özellikle Küre Dağları Milli Parkı içerisinde yoğunlaşmıştır. Milli Park içinde envanteri yapılmış 77 mağaranın bir kısmı Kastamonu sınırları içindedir. Mağaralar, içerdikleri jeomorfolojik özellikleri ve biyolojik

çeşitlilikleri yönünden birbirlerinden farklılık göstermektedir. Bu mağalardan birkısmızı ziyarete açılmış veya açılabilir mağaralardır. Bir kısmı ise sadece sportif amaçlı kullanılabilir mağaralardır. Sipahiler, Kemerli ve Gürcölük mağaraları öne çıkan mağaralardır.

Bartın'ın kumsalları:

- Kızılkum
- Hatipler
- Mugada
- Güzelcehisar
- İnkumu
- Amasra
- Bozköy
- Çakraz
- Akkonak
- Göçkün
- Çambu
- Tekkeönü
- Kurucaşile
- Kapısıyu

Başlıca jeolojik oluşumlar:

Mağaralar	Gürcölük Mağarası Sipahiler Mağarası Kemerli Mağarası
Şelaleler	Aksu Şelaleleri Ulukaya Şelalesi Gölderesi Şelalesi
Kanyonlar	Karadere Kanyonu Ulukaya Kanyonu
Kayalıklar	Güzelcehisar Lav Sütunları Gürdek Kayalıkları Üçdiş Kayalığı

İnkumu

Güzelcehisar Lav Sütunları

Güzelcehisar

Ormanlar

İlde 116.986 ha orman alanı bulunmakta ve il yüzölçümünün % 55,7'sini kaplamaktadır. Kastamonu ve Bartın illerini kaplayan ve 37 bin hektar büyüklüğe sahip olan Küre Dağları Milli Parkı ildeki tek milli parktır. İlde ayrıca 3 tabiat parkı (Ahatlar, Balamba ve Gürcölük Mağarası), 1 yaban hayatı gelişim sahası (Ulus-Sökü), 2 muhafaza ormanı (Günye-Hasankadı ile İnkumu) bulunur.

Bartın ili % 55,7'lik orman alanı oranıyla, % 28,6'lık Türkiye ortalamasının oldukça üzerinde bir orman alanına oranına sahiptir. Bu ormanların %88,95'inin normal, sadece %11,05'inin bozuk nitelikli olması, Türkiye ormanlarının ancak %56,86'sının normal, %43,14'ünün bozuk nitelik taşıdığı düşünüldüğünde Bartın ormanlarının değeri daha iyi ortaya çıkmaktadır (OGM, 2016).

Bartın il sınırları içinde Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı Bartın Orman İşletme Müdürlüğü ve Ulus Orman İşletme Müdürlüğü faaliyet göstermektedir. İlde ayrıca Küre Dağları Milli Parkı Müdürlüğü ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı İl Şube Müdürlüğü korunan alanlarının yönetimi konusunda faaliyet göstermektedir.

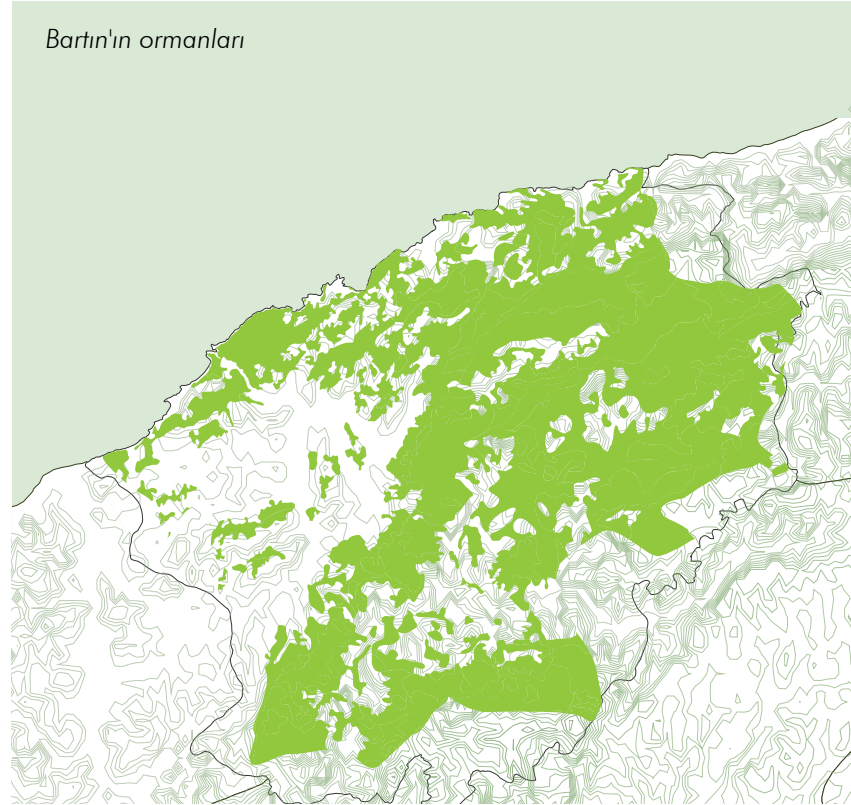

Gökusu, Ulus

Turnagözü, Kumluca

Bartın'ın ormanları

Bitki Örtüsü

Bartın ili bitki türleri zenginliği açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. İlde 97 familya ve 336 cinse ait 672 bitki türü belirlenmiştir. Tür ve tür altı seviyesindeki takson sayısı 672'dir. Teşhis edilen türlerin 176'sı (% 26.19) Avrupa-Sibirya elementi, 88'i (% 12.94) Akdeniz elementi, 13'ü (%1.78) İran-Turan elementi ve 395'i (%59.07) çok bölgeli veya fitocoğrafik bölgesi bilinmeyenlerdir (Kaya ve Başaran, 1999; Kaya ve Başaran, 2006). Bölgedeki endemik tür sayısı 14 dür (Kaya ve Başaran, 1999; Kaya ve Başaran, 2006; Ekici ve Kaya, 2014).

Topoğrafik yapı ve iklim özelliklerinin etkisiyle Bartın ili, üç farklı ekosistemi (step ekosistemleri, sulak alan ekosistemleri, orman ekosistemi) barındırmaktadır. Bu nedenle özel bir flora yapısı bulunmaktadır.

Batı Karadeniz karst kuşağı okyanus iklim tipinden Akdeniz iklim tipine geçiş kuşağında kalmaktadır. Bundan dolayı, kuzeyde Avrupa-Sibirya kökenli türlere, kıyı ve kıyıda iç kısımlara doğru ilerledikçe Akdeniz kökenli türlere, güneyde İran-Turan kökenli türlere rastlanmaktadır. Dağ silsilesinin Karadeniz'e bakan yamaçlarında orman bitki örtüsü ağırlıktadır. Daha alçak yamaçlarda çeşitli Akdeniz bitkileri görülür. *Laurus nobilis* (Defne), *Phillyrea latifolia* (Akçakesme) gibi yalancı maki türleri deniz seviyesinden 60 m. yüksekliğe kadar çıkar. Çok daha yüksek kesimlerde (20-2200 m.), yalancı maki türlerinin yerini kalkerli ve kumtaşı kayalarının üzerinde gelişmiş kızılçam (*Pinus brutia*) ormanları alır (Özkazanç, 2011).

Kum zambağı (*Pancratium maritimum*)

Pholiota squarrosa

Sivri salep (*Anacamptis pyramidalis*)

Avrupa-Sibirya ve Öksin flora türlerinin yaygın olduğu bu bitki örtüsünde yer alan en önemli orman tipleri arasında; Kestane (*Castanea sativa*, 200 m-680 m.), gürgen-sapsız meşe (*Carpinus betulus-Quercus petraea*, 200 m.-1000 m.) ve doğu kayını (*Fagus orientalis*, 400 m.-720m.) bulunur. Karstik kireç taşları üzerinde yaprağını döken ağaç türlerinden oluşan zengin bir karışık orman bitki örtüsü gelişmiştir. Yerleşim alanı yakınlarında çalı türlerinin ağırlık kazandığı bitki örtüsünde; *Carpinus betulus* (Gürgen), *Corylus avellana* (Adi Fındık), *Corylus colurna* (Türk Fındığı), *Fagus orientalis* (Kayın), *Fraxinus angustifolia* (Dişbudak), *Ostrya carpinifolia* (Kayacık), *Pistacia atlantica* (Sakızağacı), *Quercus spp.* (Meşe), *Tilia argentea* (Ihlamur) hâkimdir. Zengin bir flora içeren bu orman tipinin önemli ve karakteristik bitkileri arasında, *Daphne pontica* (Defne), *Lilium martagon* (Türk Zambağı), *Polygonatum multiflorum* (Boğumluca otu), *Ruscus hypoglossum* (Tavşan Kirazi) ve *Salvia forskahlei* (Şalva) sayılabilir. Uludağ göknarı (*Abies nordmanniana ssp. bornmüelleriana*), tipik olarak 1300-1700m. arasında çok geniş saf ve karışık mesçereler oluşturur. Bu türün bazen 300m.'ye kadar indiği görülür (Özkazanç, 2011).

Bartın mantar türleri açısından da zengin bir coğrafyadır. Batı Karadeniz bölgesinde 44 familyaya ait 547 takson mantar tespit edilmiştir. Bölgede 36 sı zehirli toplam 198 mantar türü tespit edilmiş ve bu mantarların %36.2'si yenilebilir durumda iken %71.22 si bilinmemektedir (Afyon ve ark., 2001) .

Yaban Hayatı Çeşitliliği

Bartın ili iklim, coğrafi yapı ve flora özellikleri ile birçok farklı ekosistemi ve bu ekosistemler içinde değişik özelliklere sahip olan yaban hayatı alanlarını barındırmaktadır. Ormanlar, tarımsal alanlar, sulak alanlar ve bakir alanlar ildeki yaban hayatı çeşitliliğini arttırmaktadır.

Özellikle kumul ekosistemler, bataklık ekosistemler, yarı sucul ekosistemler ve alpin ekosistemlerin varlığı tür çeşitliliğini arttırmaktadır. Ancak ildeki yoğun bir av baskısı ve kapalı sulak alanların az olması birçok yaban hayatının özellikle göçer kuş türlerinin konaklamasını olumsuz yönde etkilemektedir. Genel hatları ile baktığımızda;

- Bartın ırmak boyları (Bartın, Kocanaz, Arıt, Ulus çayları)
- Sahil kesimleri (İnkumu, Kızılkum, Mugada, Amasra)
- Kapalı sulak alanlar (Çobanoğlu göleti, Boğaz mevkii, Balamba göletleri)
- Kızılkum kumulları
- Sökü Yaban Hayatı Koruma Sahası
- Küre Dağları Milli Parkı
- Drahna Vadisi
- Kapı Suyu baraj havzası
- Kirazlı köprü baraj havzası
- Tüm orman içi alanlar

Bartın ilinde yaban hayatlarının yayıldığı, yuvalandığı ve hatta üreme yaptığı doğal alanlardır.

Bu ekosistem bütünlüğü içinde ülkemizde bulunan 170 memeli hayvan türünden 20 familya ya ait 56 memeli hayvan (Classis: Mammalia) türü Bartın ilinde tespit edilmiştir.

Bu da ülkemiz memeli hayvanlarının yaklaşık olarak %32 sine denk gelmektedir. Ayrıca diğer önemli bir gurubu oluşturan ve ülkemizde 483 türü bulunan kuşlardan (Classis: Aves) Bartın ilinde 42 familyaya ait 200 kuş türü bulunmaktadır. Oransal olarak bakıldığında ise bu sayı Türkiye Kuşlarının yaklaşık olarak % 41 ine denk gelmektedir. Bunun yanında İlde şu ana kadar yapılan çalışmalarda 4 familyaya ait 7 çift yaşamlı (Classis: Amphibia), 7 familyaya ait 18 sürüngen (Classis: Reptilia) olduğu bilinmektedir. Bu noktada toplam olarak 73 familyaya mensup 281 karasal omurgalı türün bulunduğu tespit edilmiştir. Bu sayı balık türleri hariç Türkiye'deki yaklaşık 750 omurgalı hayvan türünün yaklaşık olarak 1/3üne denk gelmektedir (Özkazanç, 2010).

Omurgasız hayvanlar bazında bakıldığı zaman ise kesin ve net bir ifade söylemek mümkün değildir. Çünkü her yapılan çalışma ile ilin omurgasız hayvanlarına yeni üyeler katılmaktadır. Böceklerden (Classis: Insecta) özellikle kelebekler bu konuya ilgi duyan ve fotoğraflarını çekenlere yeterli ölçüde tür göstermektedir. Hatta dünyada çok nadir olarak bulunan ve kıymetli türler arasında yer alan Apollo kelebeği (*Parnassius apollo*) Küre Dağları Milli Parkında bulunmaktadır. Bunun yanında farklı böcek, örümcek, yumuşakçalardan da çok miktarda tür bulunmaktadır. Tespit edilen ve tespit edilmeyi bekleyen türler göz önüne alındığında ise Bartın ilinde farklı takımlara ait yaklaşık olarak 300-350 farklı tür olduğu tahmin edilmektedir (Özkazanç, 2010).

İlde çok küçük olan rodent (kemirgen) türlerinden ülkemizin en büyük karasal

Çütne (*Carpodacus erytrinus*)

Cengaver kelebeği (*Argynnis paphia*)

Geyik böceği (*Lucanus cervus*)

Yaban domuzu (*Sus scrofa*)

Gece kurbağası (*Pseudepidalea viridis*)

Kirpi (*Erinaceus concolor*)

memelisi olan boz aya kadar farklı memeli hayvan türleri bulunmaktadır. İlde şu an için belirlenmiş endemik bir tür olmamakla birlikte ülkemizde nadir ya da az görülen bazı türler mevcuttur. Örneğin büyük kulaklı yarasa (*Myotis bechsteinii*) ülkemizde Antalya, Muğla, Artvin, İstanbul ve Kırıkkale ile birlikte Bartın ilinde de bulunmaktadır. Yine rodent türlerinden olan kırmızı sırtlı fare (*Myodes glareolus*) Karedeniz Bölgesi boyunca yayılmakta Bartın ilinde kayın ormanlarında görülmektedir. Bölge için en özel türleri ise karaca (*Capreolus capreolus*) en nadir türü ise hiç kuşkusuz ki kızıl geyikdir (*Cervus elaphus*). Yırtıcı memeliler açısından zengin olan ilde kurt (*Canis lupus*), çakal (*Canis aureus*), boz ayı (*Sus scrofa*), kızıl tilki (*Vulpes vulpes*), yaban kedisi (*Felis slyvestris*), sansar (*Martes foina*) ve porsuk (*Meles meles*) bol miktarda bulunmaktadır. Yine en çok rastlanan türlerden birisi de Yaban domuzu (*Sus scrofa*) dur. Rodentlerden ise yediuyur (*Glis glis*) önemli türler arasında yer almaktadır (Özkazanç, 2012a; Özkazanç, 2012b).

Bartın yine sahip olduğu ekosistem özellikleri sebebi ile kuşlar açısından da oldukça büyük bir öneme sahiptir. Su kuşları, kıyı kuşları, ötücüler, yırtıcılar göçmen ve yerli kuş türlerinin hepsinden örnekler taşımaktadır. İlde endemik sayılabilecek bir kuş türü olmamakla birlikte ülkemizde nadir olan bazı kuş türleri Bartın da tespit edilmiştir. Örneğin kumul alanlarda yaşam ortamı bulan Alacağinte (*Plectrophenax nivalis*) büyük kızıl kum sahilinde, Dağ mukallidi (*Hippolais languida*) Ağdacı köyü kampüsünde tespit edilmiştir. Yaygın olarak göçmen türlerden Çütre (*Carpodacus erythrinus*), Kızılsırtlı örümcek kuşu (*Lanius collurio*), kıyı

kuşlarından Kılıçgaga (*Recurvirostra avosetta*), çayır kuşlarından İbibik (*Upupa epops*) ilde özellikle kuş fotoğrafçıları için aranan türler arasındadır. Bunların yanında batağan (*Podiceps spp*) ve karabatak (*Phalacrocorax spp.*) türleri, balıkçılar, bir çok kaz ve ördek türü, Şahin (*Buteo buteo*) başta olmak üzere yırtıcı kuşlar, ağaçkakan türleri (*Dendrocopus spp.*) ilde sıklıkla görülebilecek kuşlardan bazılarıdır (Özkazanç, 2012a; Özkazanç, 2012b).

Sürüngen ve amfibi türleri açısından çok detaylı faunastik bilgiler ve bilimsel çalışmalar mevcut değildir. İldeki amfibi türler arasında Gecekurbağası (*Pseudepidalea viridis*), Oriantel ağaç kurbağası (*Hyla orientalis*), Siğilli kurbağa (*Bufo bufo*) ve bazı semender türleri görülmektedir. Bartın ilinde bulunan sürüngenlerin öne çıkanları ise şunlardır: Benekli kaplumbağa (*Emys orbicularis*), Hazeryılanı-Bozyörük (*Dolichophis caspius*), Kafkas burunu engereği (*Vipera transcaucasiana*), Kara Yılan (*Dolichophis jugularis*), Kırmızı yanaklı su kaplumbağası (*Trachemys scripta*), Melez kertenkele (*Darevskia mixta*), Yarisuculyılan (*Natrix natrix*) ve Yeşil kertenkele (*Lacerta viridis*).

Kızılsahin (*Buteo rufinus*)

Karaca (*Capreolus capreolus*)

Korunan Alanlar

• Küre Dağları Milli Parkı

Küre Dağları Milli Parkı 07.07.2000 tarihinde Milli Park ilan edilerek koruma altına alınmıştır. 37.753 hektarlık yüzölçümüne sahip Milli Parkın çevresindeki tampon bölge ise 134.366 hektardır.

Uluslararası ve ulusal öneme sahip olan Küre Dağları Milli Parkı ve tampon bölgesi günümüzde tehlike altındaki “Karadeniz Nemli Karstik Orman” ekosistemlerinin en iyi yabani örneklerine sahiptir ve WWF tarafından 1999 yılında belirlenen Avrupa’daki korunması gereken “100 Orman Sıcak Noktası” arasına Türkiye’den alınan 9 korunan alan arasına girmiştir (Lise, 2011). KDMP zengin ekosistem varlığı, bozulmamış doğası, sosyal yapısı, tarihi ve kültürel geçmişiyle ulusal nitelikteki değerinin yanında uluslararası düzeyde de önem taşımaktadır. KDMP, Türkiye’nin 311 Önemli Doğa Alanı’ndan birisi olup (UNDP, 2010), WWF tarafından Türkiye’de 122 Önemli Bitki Alanı’ndan biri olarak belirlenmiştir (KDMP, 2012). Ayrıca Dünya Doğayı Koruma Vakfı’na (WWF) göre doğa koruma açısından küresel düzeyde öncelikli 200 ekolojik bölgeden biri olan “Kuzey Anadolu ve Kafkasya Ilıman Kuşak Ormanları” içinde yer almaktadır. KDMP aynı zamanda, Avrupa’daki vahşi hayatı, doğayı, kıtanın bozulmamış alanlarını korumak için çalışan PAN Parks sertifikasyon sistemine Türkiye’den ilk ve tek dahil olan milli parktır. (Atmış, 2009; Görmüş ve ark., 2015)

KDMP kanyonlar ve mağaralar açısından Türkiye’nin en zengin noktalarından biri olarak

kabul edilmektedir. Küre Dağlarının olduğu bölge Toros Dağları’ndan sonra Türkiye’nin en önemli ikinci karstik alanı olarak görülmektedir (WWF, 2010; Akbulut ve ark., 2015).

Milli park çevresinde 8 ilçeye bağlı olmak üzere 123 köy bulunmaktadır. Köylerin kültürel geçmişlerinin zengin olması bölgenin folklorik açıdan turizm potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Yöresel ürünler, organik gıda

Küre Dağları Milli Parkı

Küre Dağları Milli Parkı, Ulukaya Ziyaretçi Merkezi

Bartın korunan alanlar haritası

pazarı, tarihi evler, çağlayanlar bölgenin turizme konu olabilecek kültürel değerleri içerisinde yer almaktadır. KDMP'nin Bartın merkez Söğütlü Köyü'nde Bilgilendirme Merkezi, Ulus ilçesi Ulukaya Köyü'nde Ziyaretçi Merkezi ve Kastamonu İli'nde Pınarbaşı Ziyaretçi Merkezi bulunmaktadır. Milli park girişleri Bartın tarafında; Kurucaşile (Kapısuyu ve Paşalılar), Merkez (Arit/Çöme Boğazı), Ulus (Ulukaya ve Aşağıçerçi), Kastamonu tarafında; Pınarbaşı, Azdavay, Şenpazar ve Cide'de bulunmaktadır. Milli park çevresindeki yerleşim birimleri; Azdavay, Pınarbaşı, Ulus, Kurucaşile, Amasra ve Cide ilçeleri ile Bartın merkez ilçedir. Orman ve Su İşleri Bartın Şube Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre Bartın'daki diğer korunan alanlar şunlardır (OSİM, 2016):

• Sökü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Bartın ve Karabük il sınırları içerisinde bulunan 6374 hektarlık alan Bartın Ulus Sökü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası adıyla, Bakanlar Kurulunca 2006 yılında yaban hayatı geliştirme sahası olarak ilan edilmiştir. Sahanın yaklaşık 2000 hektarlık kısmı Karabük ili sınırları içinde kalmaktadır. Sahada geyik ve karaca hedef tür olarak belirlenmiştir. Bu iki hedef türün sahada korunması, çoğalmaları ve sürdürülebilirliklerinin sağlanması amaçlanmıştır. Sahanın Gelişme ve Yönetim planı 2014 yılında onaylanmıştır.

• Ahatlar Tabiat Parkı

Tabiat Parkı'nın bulunduğu 9,3 hektar büyüklüğündeki alan ilk olarak 2010 yılında A tipi mesire yeri olarak tescil edilmiş, 2011 yılında ise 9,3 hektarlık alan Ahatlar Tabiat

Parkı olarak ilan edilmiştir ve korunan alan statüsüne kavuşmuştur. Ahatlar Tabiat Parkı'nın tamamı Amasra ilçesi idari sınırları içindedir.

Tabiat Parkı Bartın il merkezine kuş uçuşu olarak yaklaşık 14,20 km mesafededir. Karayolu ile ulaşım Bartın- Kurucaşile yolu üzerinden sağlanmaktadır. Tabiat Parkı'nın kuzeyinde ve batısında Karadeniz, güneyinde Ahatlar köyü bulunmaktadır.

Tabiat parkında manzara seyir, foto safari, spor, yüzme, olta balıkçılığı, dinlenme vb. aktiviteler gerçekleştirilebilir. Tabiat Parkı'nda herhangi bir tesis bulunmamaktadır.

• Balamba Tabiat Parkı

Balamba Tabiat Parkı; 1989 yılında "Mesire Yeri" olarak tescil edilmiştir. Saha taşıdığı tabii, kültürel kaynak değerleri ve rekreasyon potansiyeli sebebiyle 2011 yılında "Balamba Tabiat Parkı" olarak ilan edilmiştir.

Alanın büyüklüğü 13,10 hektardır. Kent merkezine 2,2 km, Amasra ilçesine 17 km, Ulus ilçesine ise 35 km uzaklıktadır.

Balamba Tabiat Parkı, şehir merkezine yakın oluşu ve yeşil dokusu ile Bartın ili ve yöre halkının rekreasyonel kullanımının karşılanmasında önemli bir potansiyele sahiptir.

• Gürcüoluk Mağarası Tabiat Parkı

Amasra'nın yaklaşık 10 km güneydoğusunda, geniş bir karstik platonun üzerinde bulunan Makaracı köyünün 2 km doğusundaki iki büyük dolini birbirinden ayıran bir sırtın kenarında yer alan Gürcüoluk Mağarası'nın içinde

yer aldığı Gürcölük Mağarası Tabiat Parkı 49,9 hektar büyüklüğündedir. 2013 yılında tabiat parkı olarak tecil edilen alan üzerinde herhangi bir tesis bulunmamaktadır. Alanın tamamı orman ekosisteminden oluşmaktadır ve içerisinde kayın, gürgen karışık meşçereleri bulunmaktadır.

Toplam uzunluğu 164 m olan Gürcölük mağarası tek bir galeriden oluşmuştur. Mağara içerisindeki Damlatış sütunları mağarayı çok sayıda salon ve odacığa ayırmıştır. Genişliği 2-2,5 m, tavan yüksekliği 1-7 m arasında değişen mağaranın içi, girişinden sonuna kadar sarkıt, yavru sarkıt, makarna sarkıt, soğan sarkıt, dikit, sütun, duvar ve perde damlatışları, örtü damlatışları, mağara iğnesi ve mağara incisi gibi jeomorfolojik oluşumlar ile peyzaj değerleri taşımaktadır.

Sökü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Kayacılar, Küre Dağları Milli Parkı

Tel kırma

Ahşap tekne yapımı

Drahna Keşkek Festivali, Ulus

Kültürel Varlıklar

Somut Olmayan Kültürel Miras

Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) UNESCO tarafından; toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar biçiminde tanımlanmaktadır.

Bartın düğünleri, kadınlar pazarı, gemi atması töreni, yöresel giyim kuşam, el işlemleri, telkırma, tel sarma, dokumacılık, ağaç oymacılığı (çekicilik), ahşap tekne yapımıcılığı, taş sac yapımı, yöre mutfağı, Hıdırellez, bayram kutlamaları, mısır soymağı, köçeklik ve Bartın yöresi halk oyunları gibi aktiviteler ve sosyal ögeler Bartın canlı kültür hayatının vazgeçilmez parçaları olarak somut olmayan kültürel miras değeri taşımaktadır.

Telkırma

17.yy'dan başlayıp günümüze kadar ulaşan el emeği çalışması ürünü olan "Telkırma"; yılların birikimiyle oluşmuş farklı desenleri gümüş pırıltılı ışıklarla yansıtan nadir el sanatlarındandır. Siyah veya beyaz tül üzerine gümüş tel işleme olarak yapılan dokumaya adını veren; kullanılan gümüş telin el ile kırılarak koparılması işlemidir.

Geçmişte daha çok çarşaf, yatak örtüsü, yastık örtüsü, kırlent, karyola eteği, bohça, çeşitli boyda örtüler vb. ürünler için kullanılan tel kırma, günümüzde; oda takımlarında, yatak takımlarında, yemek ve çay takımlarında, dış

giyim ve giyim aksesuar gibi farklı alanlarda talep gören, hediye olarak değer taşıyan bir ürün haline gelmiştir. 2009 yılında "Bartın İşi Tel Kıрма" ibaresi coğrafi işaret olarak tescil edilmiştir.

Kadınlar Pazarı

Bartın'da kırsal yerleşimlere ve ormana dayalı tarihi pazarcılık geleneği, bugün yerleşim alanının içinde "Galla pazarı", "Garıla pazarı ve "Aşıklar pazarı" adlarıyla, kadınlar tarafından sürdürülmektedir. Ürettikleri tarımsal ve hayvansal ürünler ile ormanlardan topladıkları mantar, ceviz, kestane, ıhlamur vb orman ürünleri salı ve cuma günleri açılan pazarda bizzat üretici kadınlar tarafından satılmaktadır. Kadınlar Pazarı, Bartın kent kimliğinde üstlendiği çeşitli rolleri nedeniyle baskın bir kültürel miras ögesidir. Kadınların varlığı, kullanılan malzemelerin (küfe, leğen vb.) devamlılığının ve kendine has sosyal etkileşimin hala gözlenebildiği "Pazar", bu yönleriyle önemli bir kentsel mekan niteliği taşımaktadır. Kent merkezindeki pazarın yanı sıra ilin pek çok yerleşiminde de kadınlar pazarı kurulmaktadır.

Halk Oyunları

Bartın ve çevresindeki kadın halk oyunları zarif, yumuşak figürlerden oluşur. Genellikle kapalı mekanlarda oynanır. Evlerin ahşap olması oyunların çok hareketli olmayışına bir neden sayılabilir. İkili olarak oynanan oyunlarda oyuncuların sayısı giderek artar ve çiftler çoğalır. Hareketler ağırlıklı olarak kollar, omuz ve baş üzerinde toplanmıştır. Ayak hareketleri basit ve çok yumuşak figürlerden oluşan hareketlerdir.

Oyunların formu karşılıklı düz çizgiler veya daire şeklinde görünür. Oyun figürleri ve çizgiler karşılıklı düz çizgide gidip gelme, yanlara doğru gidip gelme, karşılıklı geçişler yapma ve yaklaşım açılmalar şeklindedir. Bu çizgiler son yıllarda belirlenmiş ve sahnelemeye uygun biçimde düzenlenmişlerdir (Altuntaş, 1986).

Düğünlerde ve özel günlerde oynanan bu oyunların dışında bölge ile anılan önemli bir seyirlik ve zenne oyunu da köçekliktir. Köçek,

Kadınlar Pazarı, Bartın

Köçekler

“kadın kılığına girip oynayan erkek dansçısı” nitelemek üzere kullanılan bir terimdir. Köçek oyunu, erkekler tarafından kadınların temsili ile oynanan bir oyundur. Kökeni 15. 16. Yüzyıla dayandırılan köçeklik geleneği günümüzde Bartın, Kastamonu, Çankırı ve Karabük başta olmak üzere varlığını geleneksel anlamda devam ettirmektedir (Erkan, 2011). Özellikle Bartın’ın Ulus ilçesinde hala varlığını devam ettiren köçeklik geleneği son yıllarda düğünlerde çok fazla tercih edilmese de önemli bir turizm eğlencesi olma potansiyeli taşımaktadır.

Geleneksel sivil mimari örneği, Bartın

Kamburseller Konağı, Bartın

Kentsel Mimari

Bartın’daki kentsel mimari öğeleri çarşılar, sokaklar, köprüler, anıtsal yapılar, evler ve bahçelerden oluşmaktadır. 1970 yılı imar planında kentsel sit alanının göz ardı edilmesi nedeniyle geleneksel dokuda başlayan bozulmalar, izleyen yıllarda korumaya yönelik politika ve plan kararlarının yetersizliğiyle sürdüğü için, sonuçta bu mimari öğelerin çoğu yitirilmiş veya ciddi hasarlar görmüş durumdadır. Oysa tarihi yerleşimlerin korunması için o yerleşimin özünü oluşturan tüm öğeler arasındaki ilişkileri önemseyen duyarlı bir yönetim anlayışının geliştirilmesi gerekmektedir.

Bartın’ın tarihi evleri plan tiplerine, yapı malzemesine, cephe düzenine ve bulunduğu alana göre sınıflandırılmaktadır. Ahşap karkas olarak inşa edilen Bartın evleri 2-3 katlı, sokağa açılan ya da bahçe içinde, tek, sıralı ya da ikiz yapılar olabilmektedir. Cephe düzenine göre balkonlu, balkonsuz, cumbalı ve portikli olarak tanımlanmaktadır (Kemik, 1988; Görmüş, 2004). Evin cephesini oluşturan mimari öğeler; pencereler, balkonlar, cumbalar, çıkmalar, tahtaboşlar, payandalar ve kapılardır. Bu mimari öğeler arasında bulunan çok sayıdaki kepenksiz ve giyotinli pencereler tarihi dokunun önemli bir bileşeni olarak kabul edilmektedir (Görmüş, 2004).

Bartın Merkez ilçe sınırları içinde 258 adet tescilli ahşap ev bulunmakta ve bu evler Orta Mahalle, Kirtepe Mahallesi, Demirciler

Mahallesi ve Kemerköprü Mahallerinde yoğunlaşmaktadır.

Amasra ilçesinde 13 adet tescilli ahşap ve taş yapı; Ulus ilçesinde ise Bartın'daki sivil mimari yapılarla benzerlik gösteren 12 adet tescilli ahşap konut bulunmaktadır.

Kırsal Mimari

Halkın ortak kimliği ile oluşturulan değerler ve anlamları içeren yerleşmeler karakteristik özellikler barındırırlar (Oliver, 2006; Koca 2015). Yerleşmelerin barındırdığı karakteristik özellikler sosyal yaşam ve gündelik yaşam pratikleri hakkında bilgi sunmaktadır. Ancak kent ve kırsal birbirine teğet olmadığı ve etkileşimin çok hızlı ve kontrolsüz bir biçimde olduğu günümüzde kırsal yerleşimlerdeki geleneksel dokunun yerini gecekondular ve kent mimarisinin aldığı görülmektedir. Geleneksel mimari doku ve doğa bağlamından kopuk olarak üretilen "modern yapı" geleneksel kırsal yaşam pratiklerinin dönüşmesine neden olmaktadır.

Bartın ilinde geleneksel mimari doku korunamadığı için geleneksel yaşam pratikleri izlerinin önemli bileşenleri de devam edememektedir. Bunun en önemli nedenleri arasında; göç sonucunda boşalan evlerin çok hisseli olması ve gereken bakım ve onarım çalışmalarının yapılamamasıdır.

Geleneksel mimari yapımlarından biri olan "karma sistem" in her köyde olduğu

görülmektedir. Ahşap yığma ve yığma kagir tekniği ile inşa edilen evlerde cephe süslemelerinde ve cephe kaplamalarında çeşitlilik görülmektedir. Özellikle ateş tuğlası ile yapılan cephe bezemeleri bölgedeki işçiliğin önemini göstermektedir. Pencereleriyle dışarıya ve doğaya açık olan bu evlerin pervazlarında kullanılan baskın renkler coğrafyanın hâkim renklerinden olan mavi ve yeşildir.

Yukarıdere Köyü, Göksu Mahallesi, Ulus

Aşağıçamlı, Ulus

	Doğal Miras	Kültürel Miras
Merkez	Çöme Boğazı, Gergece Kaya Şelalesi, Çöpbey Şelaleleri ve Dev Kazanları, Zoni Yaylası, Güzelcehisar lav sütunları, Bartın ırmağı, mağaralar, yapısal jeomorfoloji unsurları, doğal peyzaj, sahiller (İnkum, Güzelcehisar, Mugada, Kızılkum)	Tarihi evler, köprüler, camiler, Aya Nikolos Kilisesi, türbeler, Odalar Yeri tarihi kalıntısı, ahşap yapı mimarileri, tel kırma çalışmaları, kilim-halı ve kumaş dokumacılığı, geleneksel yapı mimarisi, ahşap ve metal işlemeciliği, yaylacılık, Arasta, Kadınlar Pazarı, köprüler, türbe ve camiler, hamam, Tepecik hıdırellez şenlikleri
Amasra	Amasra Küçük Limanı, Çakraz Plajları, Gürcüoluk Mağarası, Tavşan adası, şelaleler, koylar	Tarihi miras (Helenistik, Roma, Bizans, Ceneviz, Osmanlı dönemlerine ait, kale kilise, manastır, anıt, tarihi çarşı, bedesten, müze), geleneksel yapı mimarisi, karakteristik tekne imalathaneleri, Kuşkayası yol anıtı, çekiciler çarşısı, köprüler, dini yapılar, balıkçılık, ahşap oyma, madencilik, deniz festivali
Kurucaşile	Kurucaşile Limanı ve Plajı, Gökçekale Koyu, Tekkeönü, Kapısuyu Plajları, Gölderesi, Karaman, Akperi kayaları, şelaleler, mağaralar, plajlar	Tekne imalathaneleri, ahşap işlemeciliği, Kromna kale ve antik kalıntıları, bıçakçılık, mobilyacılık, imece, balıkçılık, bayram, düğün, nişan gelenekleri
Ulus	Küre Dağları Milli Parkı, Drahna Vadisi, şelaleler, orman ürünleri, yaylalar Uluyayla ve mağaraları, Ardiç Yaylası, Ulukaya Şelalesi ve Kanyonu, Aksu Şelalesi, doğal bitki örtüsü, Yukarıdere çevresindeki plato ve dağlık alanlar, doğal peyzaj	Tel kırma çalışmaları, keten, dokumacılık, ahşap yapı mimarisi, ahşap işlemeciliği, yaylacılık, Köklü manastırı, türbeler, Yedi Ocaklı değirmen, keten hasadı, ormancılık, köçekler, festival ve diğer organizasyonlar

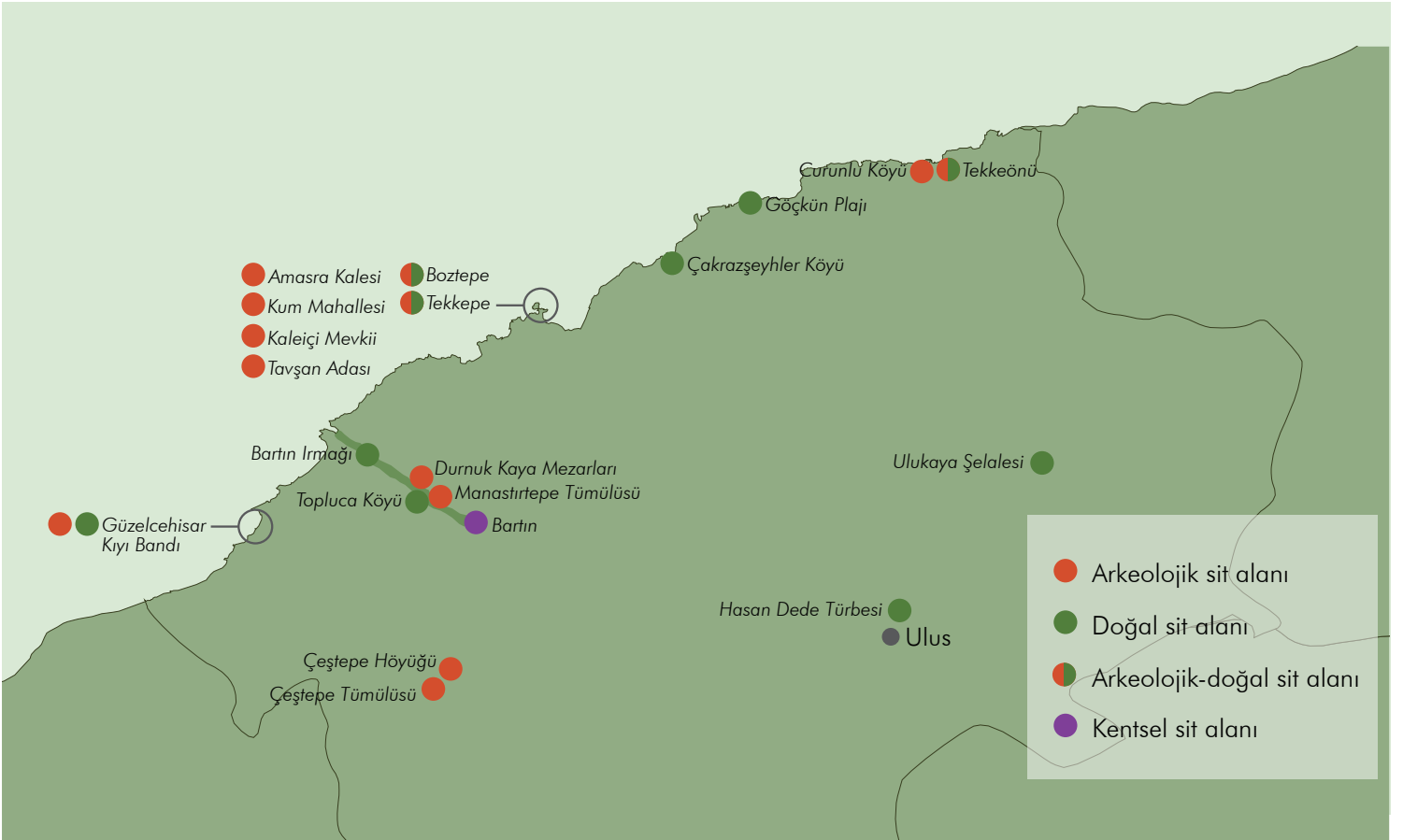
*Bartın ilinin doğal ve kültürel miras envanter özeti
(Turoğlu ve Özdemir, 2005'den yararlanarak geliştirilmiştir.)*

Küçük Liman, Amasra

İç Kale Kapısı, Amasra

Bartın Sit Alanları

	<i>Irmaklar Şelaleler, Göller</i>	<i>Aktiviteler</i>	<i>Yaylalar</i>	<i>Aktiviteler</i>	<i>Kayalıklar</i>	<i>Aktiviteler</i>
Merkez	<ul style="list-style-type: none"> - Çobanoğlu Göleti - Bartın Irmağı - Çağlayan - Gerçece Şelalesi 	Kano, olta balıkçılığı, su sporları, yüzme, tekne turu, kampçılık, kuş gözlemi, fotosafari, piknik, doğa yürüyüşü	<ul style="list-style-type: none"> - Zoni Yaylası 	Doğa yürüyüşü, foto safari, kampçılık, dağ bisikleti, yaban hayatı gözlemi	<ul style="list-style-type: none"> - Gürdek kayalıkları - Üçdiş kayalıkları - KDMP kayalıkları 	Kaya tırmanışı, foto safari
Amasra	<ul style="list-style-type: none"> - Ahatlar Tabiat Parkı - Değirmenaltı Şelalesi 	Fotosafari, piknik, doğa yürüyüşü			<ul style="list-style-type: none"> - Boztepe - Kuşkayası 	Kaya tırmanışı, foto safari, doğa yürüyüşü
Kurucaşile	<ul style="list-style-type: none"> - Gölderesi Şelalesi - Değirmenderesi Şelalesi - Genek Deresi - Dikmen Şelalesi - Kökence Şelalesi - Gökyer Şelalesi - Kocagök Gölü 	Doğa yürüyüşü, bitki gözlemciliği, foto safari, dağ bisikleti, kampçılık			<ul style="list-style-type: none"> - Avlukaya - Gelinkaya (Kızkayası) - KDMP kayalıkları 	Kaya tırmanışı, foto safari, doğa yürüyüşü
Ulus	<ul style="list-style-type: none"> - Ulukaya Şelalesi - Aksu Şelaleleri - Ulus Çayı 	Doğa yürüyüşü, dağ bisikleti, foto safari	<ul style="list-style-type: none"> - Uluyayla - Ardıç - Gezen - Kokurdan - Turnadüzü 	Doğa yürüyüşü, mağaracılık, kampçılık, dağ bisikleti, foto safari, kuş ve bitki gözlemciliği, orienteering	<ul style="list-style-type: none"> - Ulukaya Kanyonu - KDMP kayalıkları 	Kaya tırmanışı, foto safari, doğa yürüyüşü

<i>Mağaralar</i>	<i>Aktiviteler</i>	<i>Doğa, manzara bitki, hayvan</i>	<i>Aktiviteler</i>	<i>Koylar, plajlar</i>	<i>Aktiviteler</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Sipahiler - Ayıgözü - Bacaksız - Kurtyolu 1 	Mağaracılık, doğa yürüyüşü	<ul style="list-style-type: none"> - Karadere, KDMP - Çeştepe - Çöme Boğazı - Fırınlı Kalesi 	Foto safari, doğa yürüyüşü, kuş gözlemciliği, kampçılık, bisiklet	<ul style="list-style-type: none"> - Güzelcehisar plajı - Kızılkum plajı - Mugada plajı - İnkumu plajı 	Doğa yürüyüşü, foto safari, su sporları, kampçılık, yüzme, bisiklet
<ul style="list-style-type: none"> - Gürcüoluk mağarası - İncivez mağarası 	Mağaracılık, doğa yürüyüşü, bitki gözlemciliği, foto safari	<ul style="list-style-type: none"> - Kaleşah-Bakacak Tepesi - İnpiri-Ahatlar Trekking Parkuru - Boztepe 	Doğa yürüyüşü, bitki gözlemciliği, foto safari, bisiklet	<ul style="list-style-type: none"> - Göçgünyalı - Çakraz - Bozköy - Akkonak - Çambu - Gömü - Küçük Liman - Büyük Liman 	Doğa yürüyüşü, foto safari, bitki gözlemciliği, kampçılık, yüzme, tekne gezisi, yelken, olta balıkçılığı
<ul style="list-style-type: none"> - Örencik - Kayadibi - Kurtyolu 2 	Mağaracılık, doğa yürüyüşü	<ul style="list-style-type: none"> - Dalıdorü Seyir Terası - İlyasgeçidi - Başköy, KDMP 	Doğa yürüyüşü, kampçılık, foto safari, dağ bisikleti, bitki gözlemciliği	<ul style="list-style-type: none"> - Kurucaşile sahili - Kapisuyu - Kahraman - Tekkeönü 	Doğa yürüyüşü, su sporları, foto safari, yüzme, olta balıkçılığı
<ul style="list-style-type: none"> - Kemerli - Çingiraklı - Kayaarkası - Sinekli - Kurtyolu 3 - Gölcük - Kadıharmanı 	Mağaracılık, doğa yürüyüşü	<ul style="list-style-type: none"> - Drahna Vadisi - Küçük Küre geçişi (Göksu mah.) - Kerpiçli mah. - Şirinler köyü - Soğucaksu geçidi 	Doğa yürüyüşü, foto safari, dağ bisikleti, manzara seyri		

Geleceğe yönelik planlama çalışmaları

Süreç içinde farklı kurumlar tarafından Bartın'ın kalkındırılması için hazırlanmış olan, farklı proje ve stratejiler vardır. İlin geleceği için önemli önerilere sahip olan, fakat çoğu kağıt üzerinde kalmış olan bu belgeler şunlardır;

- Türkiye Turizm Stratejisi 2023 (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2013)
- Bartın 2023 Stratejik Amaçlar ve İl Gelişme Planı (Bartın Valiliği, 2008)
- Bartın İli Turizm Eylem Planı 2012-2016 (Bartın Valiliği)
- Bartın Doğa Turizmi Master Planı 2013-2023 (Milli Parklar, 2012)
- Batı Karadeniz Bölge Planı 2014-2023 (BAKKA, 2013)
- 2012-2015 Bölgesel İnovasyon Strateji ve Eylem Planı (BAKKA, 2014)
- UNESCO Dünya Mirası Yolunda Amasra Stratejik Eylem Planı, 2014

Ayrıca Bartın, Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Turizm Stratejisi 2023 - Kavramsal Eylem Planı'nda ekoturizm ve deniz turizmi odaklı gelişme bölgesi içine alınmıştır.

Küre Dağları Milli Parkı için hazırlanmış Uzun Devreli Gelişme Planı yanında gerek planı besleyen gerekse plana atıf yapan farklı kurumlar tarafından hazırlanmış stratejik dokümanlar bulunmaktadır. Bölgenin turizm açısından birçok stratejide de tarif edildiği ve birçok basılı yayın, makale, bildiri vb de sunulduğu üzere önemi bilinmektedir. Bu stratejik doküman ve bilimsel yayınlardan bazıları aşağıda listelenmiştir.

• Türkiye Turizm Stratejisi – 2023

Dökümanda belirtildiği üzere; "Karadeniz Bölgesinde yer alan Bolu, Zonguldak, Bartın, Kastamonu ve Sinop illerini kapsayan bölge, Antalya'nın iç kesimlere doğru doğusu, Torosların eteklerinde Antalya ve Mersin'in birleştiği alanlar ve GAP Koridoru ile Kış Koridorunu birleştiren "GAP Eko- Turizm Koridoru" biyolojik çeşitlilik açısından ve eko-turizm potansiyeli açısından Türkiye Turizm Stratejisinde öncelikle eko-turizmin geliştirileceği bölgeler olarak belirlenmiştir." Bu noktada Bartın sahip olduğu kıyı ekosistemleri, Bartın Irmağı ve Küre Dağları Milli parkı ile ekoturizm için önemli potansiyel taşımaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007. Türkiye Turizm Stratejisi – 2023, Ankara, 64sf.

• Bartın 2023 Stratejik Amaçlar ve İl Gelişme Planı

Doküman ulusal stratejilere de atıf yaparak ilin turizm bağlamında önemine ve Küre Dağları Milli Parkı'na atıflar içermektedir. Dönemin Valisi Sn İsa Küçük'ün dökümanın önsözünde belirttiği üzere hedef "Turizm, enerji, sanayi, ulaştırma alt yapısını koruma- kullanma dengesini sağlayarak tamamlamış, kalkınma potansiyeli bulunan bir il olmanın ötesine geçerek, bölgesinde kalkınmayı sağlayan lokomotif bir güç olmuş Bartın kurmaktır." Dokümanda Bartın'ın kültür ve turizm alanında güçlü yönleri aşağıdaki gibi tanımlanmıştır;

- Tarihsel/kültürel ve doğal değerlendirilebilir turizm kaynakları açısından zengin oluşu,
- Arkeolojik alanlar ve sit alanları bulunması, dünya tarihsel/kültür mirası kent olması,

- İlde kültürel ve sanatsal etkinliklere büyük ilgi duyulması,
- Bölgenin ana tur güzergahı dışında kalmasına karşın, Bartın ve yakın çevresinde; ulusal ve uluslararası ölçekte önem taşıyan turistik değerler ve rekreasyon alanlarının tali bir tur güzergahı oluşturması,
- Bartın'ın, Amasra ve ahşap Bartın evleri gibi turistik cazibeye sahip değerlerinin ilgi görmesi,
- Nitelikli tesis yatırımlarının beklenen düzeye yakın oluşu.

Bartın Valiliği, 2008. BARTIN 2023. Stratejik Amaçlar ve İl Gelişme Planı. Bartın.

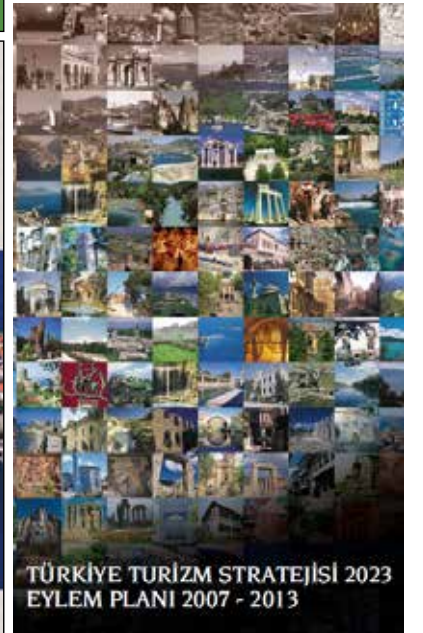
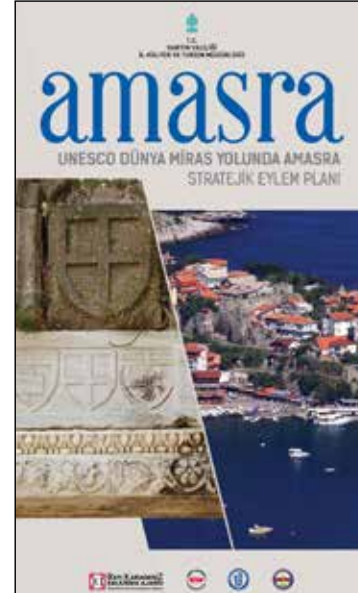
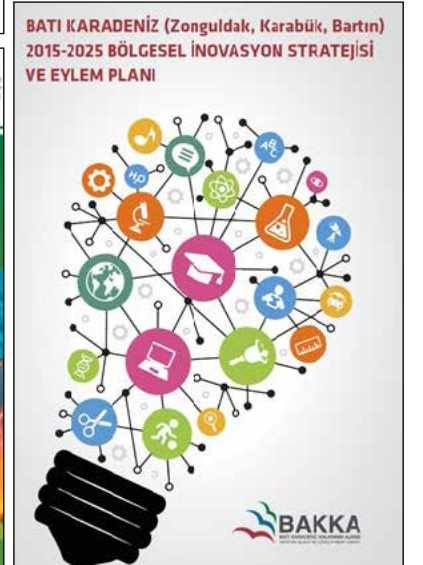
• Bartın İli Turizm Eylem Planı 2012-2017

Doküman kısa-orta-uzun vadede Bartın turizmi için bazı güçlü-zayıf yönler ile fırsat ve tehditleri belirterek stratejilere bağlı faaliyetleri tanımlamaktadır. Bu faaliyetlerden bazıları tamamlanmıştır. Bazılarının çalışmalarının ise devam ettiği bilinmektedir. Doküman "Bartın İli Doğal, Kültürel, Rekreasyonel, Tarihi ve Arkeolojik Değerler"ini tanımlayarak bu değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasında kurumlara düşen kısa-orta-uzun vadede görevleri ve faaliyetleri tarif etmektedir.

Bartın Valiliği, 2011. Bartın İli Turizm Eylem Planı (2012-2017). İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Bartın.

• 2014-2023 Batı Karadeniz Bölge Planı (Zonguldak - Karabük - Bartın)

Dökümanda turizmin de içinde yer aldığı stratejiler ile bölgenin uluslar arası önemine

vurgu yapılarak değerlendirilmeye yapılmaktadır. Dökümanda; “Bölge kırsal kalkınmaya da destek olabilecek doğa turizmine elverişli pek çok değeri bünyesinde barındırmaktadır. Küre Dağları Milli Parkı ve Yenice Ormanları bu değerlerden yalnızca ikisidir. Bölge, doğa turizminin yanı sıra kültür-tarih-kongre ve kıyı turizmi için de elverişlidir. UNESCO tarafından “Dünya Miras Kenti” unvanı verilen Safranbolu ve Amasra, turizm açısından marka olabilecek düzeydedir” tespitleri yer almaktadır.

BAKKA, 2013. 2014-2023 Batı Karadeniz Bölge Planı (Zonguldak - Karabük - Bartın). “Bağımlı Ekonomik Yapısını Kırmış Ve Yaşam Kalitesini Yükseltmiş Bir Bölge Olmak”. 112 sf, Bartın.

• Bartın Doğa Turizmi Master Planı

Katılımcı bir yaklaşımla hazırlanmış bu planda farklı ilgi grupları belirlenmiştir. Her bir ilgi grubuyla Bartın’ın zengin doğal ve kültürel varlıklarıyla ilgili SWOT analizleri yapılmıştır. Bu analizler neticesinde doğal alanlar ve bu alanlarda yapılabilecek doğa turizmi etkinlikleriyle ilgili stratejiler geliştirilmiştir. Gelişme stratejileri içinde, doğa turizmi açısından yüksek potansiyele sahip olan ilçelerde kırsal kalkınma çalışmalarında turizmin güçlü bir araç olarak öne çıkarılmasına özellikle vurgulanmaktadır. Doğa yürüyüşü, mağaracılık, dağ bisikletçiliği ve fotosafari gibi doğa turizmi etkinliklerinin ilin farklı yerlerinde yapılabileceğine değinilmektedir.

T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2013. Bartın Doğa Turizmi Master Planı. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 10. Bölge Müdürlüğü, Sinop. 140 sf.

• 2015 - 2025 Bölgesel İnovasyon Stratejisi ve Eylem Planı

Dökümanda belirtildiği üzere; Platformlar, kendi sektörlerindeki başarılı inovasyon faaliyetlerinden hareketle, bölgenin potansiyelini niş alanlara yönlendiren özgün uygulamaların planlanması ve hayata geçirilmesi konusunda çalışacaklardır. Bu kapsamda örneğin, Kuruçayıle ahşap yat ve tekne imalatı sektöründe iç mobilya tasarımı ve üretimine odaklanması; Küre Dağları Milli Parkı’nda ve Avrupa ölçeğinde korunması gereken 100 Sıcak Nokta arasında yer alan Yenice Ormanları’nda turizm faaliyet ve tesislerinin inovatif yaklaşımlarla tasarlanması hedeflenmektedir.

BAKKA,2014. 2015-2025 Bölgesel İnovasyon Stratejisi ve Eylem Planı , Bartın. 84sf

• UNESCO Dünya Mirası Yolunda Amasra- Stratejik Eylem Planı, 2014

Bartın İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Bartın Valiliği ve Bartın Üniversitesi katkıları ile BAKKA tarafından desteklenerek tamamlanmış bir proje kapsamında ortaya çıkan “UNESCO Dünya Mirası Yolunda Amasra- Stratejik Eylem Planı” 2013 yılında Türkiye’nin 41’inci sıradan UNESCO Geçici Miras Listesine alınmış Amasra için kısa-orta-uzun vadede bazı öngörülerini tarif etmektedir.

‘Ceneviz Ticaret Yolunda Akdeniz’den Karadeniz’e Kadar Kale ve Surlu Yerleşimleri’ seri başvurusuna konu olan Amasra, bu deniz yolu üzerinde İzmir (Çandarlı ve Foça), İstanbul (Galata Kulesi ve Yoros Kalesi), Düzce

(Akçakoca), Sinop kaleleri ile birlikte UNESCO Geçici Miras Listesine alınmıştır. Dökümanda alana ait doğal ve kültürel varlıkların korunmasına yönelik süreç ve ilgili paydaşlar ile hedefleri yıllara göre açıklanmaktadır.

Yaylı, A., B. Aydın, M. Artar, S. Görmüş, A. Bayrak. 2014. *UNESCO Dünya Miras Yolunda Amasra: Stratejik Eylem Planı*. Hazar Reklam. ISBN 978-605-149-737-2, 74 sf

Odak Grup Çalıştayları

EkoRota Bartın projesi süreci boyunca, Bartın'da rota planlaması konusunda ilgili paydaşların yer aldığı odak gruplarla katılım çalışmaları düzenlenmiştir. İlin sahip olduğu doğal ve kültürel miras alanları, mevcut sektörel sorunlar ve potansiyellerin değerlendirilmesi bu toplantıların ana hedefleri olmuştur. Tüm çalıştaylarda mülakat yöntemi ile veri toplanmış ve değerlendirme yapılmıştır. Görüşme yapılan odak grupları:

- Bartın Pedalaşlar Bisiklet Kulübü Derneği
- Bartın Üniversitesi Bisiklet Kulübü
- KDMP Alan Kılavuzları
- Turizm İşletmecileri
- Fotoğraf grubu
- Gençlik Merkezi
- Offroad ve motorkros grubudur.

Açılış Toplantısı

Projenin açılış toplantısı 18 Şubat 2016 tarihinde Bartın Valiliği'nde gerçekleştirilmiştir. Kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum temsilcileri ve yerel halkın katıldığı toplantıda, projenin amaç ve hedefleri açıklanmıştır.

Bartın'ın turizmini geliştirecek, kültürel ve doğal değerlerin korunmasını sağlayacak Ekorota Bartın Projesi'nin tartışıldığı toplantıyı Proje koordinatörü Prof. Dr. Erdoğan Atmış yönetmiş, Proje yürütücüsü Yrd. Doç. Dr. Sevgi Görmüş ile ÇEKÜL Vakfı Kent Çalışmaları Birimi'nden Esra Karataş proje ve rota planlama konularında birer sunum yapmıştır.

Proje açılış toplantısı

Bartın Pedalaşlar Bisiklet Kulübü Derneği

• Toplantı Amacı

Bartın'da bisiklet turlarında yaşanan temel sorunları değerlendirmek

• Sorunlar

- Kent içinde ve yerleşimler arası bisiklet yollarının olmayışı
- Trafikte yaşanan sorunlar
- Bisiklet sporuna branş olarak yer verilmeyişi
- Küre Dağları Milli Parkı için yönetim planında varolan bisiklet rotalarının işaretlenmemiş olması
- Bisiklet parklarının olmayışı

• Fırsatlar

- Bartın'da 3 yıldır bisiklet festivali yapılması
- Bisiklete ilginin gün geçtikçe artması
- Sağlık Bakanlığı'nın bisiklet dağıtım kampanyaları
- Farklı kamu kurumlarının önemli günlerde bisiklet turları organize etmesi
- Bisikletli sivil oluşumların varlığı (dernek, grup, kulüp vb.) ve bu grupların gençlerden oluşması

• Öneriler

- Kent içi ve yerleşimler arası bisiklet yolları yapılmalı.
- Bisiklet Federasyonu ile bisiklet yarışlarının organizasyonu yapılabilir.
- Üniversite öğrencilerinin günlük yaşamda bisiklet kullanımı konusunda çalışmalar yapılabilir.
- Proje ile ortaya konacak rotalarda farklı dönemlerde bisikletli organizasyonlar yapılabilir.
- Bisiklet çevre dostu bir ulaşım aracı

olarak eğitim kurumlarında tanıtılabilir, özellikle çocuklar için doğayı tanımada önemli bir araç olması nedeniyle kullanımı yaygınlaştırılabilir.

- Trafikten kaynaklı sorunlar için bilgilendirme kampanyaları yapılabilir.

Bartın Üniversitesi Bisiklet Kulübü

• Toplantı Amacı

Bisiklet yollarının temel gereksinimlerini değerlendirmek

• Sorunlar

- Tabela sisteminin olmayışı
- Köpeklerin varlığı
- Su kaynaklarının olmaması
- Halkın bisiklet kullananlara alışkın olmaması ve buna bağlı olarak gelişen olumsuz tutumlar

• Fırsatlar

- STRAVA, MAPMyRide vb. programların varlığı ve koordinat alınan rotaların aktarımının kolaylığı

• Öneriler

- Kilit noktalara tabela konmalıdır.
- Zemin sınıflaması yapılmalıdır.
- Su içme kaynakları önemlidir. Haritalar üzerinde kesinlikle belirtilmelidir.
- Patika yollar bisiklet yolları olarak kullanılmamalıdır. Ancak orman yolları bisiklet yolu olarak kullanılabilir.

KDMP Alan Kılavuzları

• Toplantı Amacı

Alan rehberlerinin Küre Dağları Milli Parkı rota planlamasına ilişkin görüşlerini ve sorunlarını değerlendirmek

• Sorunlar

- Rotaların haritalanmaması ve erişilebilir olmaması
- Sivil inisiyatifin gelişmemesi
- Yerel halkın ilgisinin oluşturulamaması
- Milli Park ziyaret yönetiminin olmaması nedeniyle denetimin sağlanamaması

• Fırsatlar

- KDMP'nin Kastamonu bölümünde ekoturizmin gelişmiş olması
- KDMP'nin öneminin ulusal ve uluslararası yayınlarda tekrarlanıyor olması

• Öneriler

- Detaylı rota haritasının yapılması
- Alan kılavuzlarının eğitim programının oluşturulması
- Alan kılavuzlarının sivil inisiyatif olarak güçlendirilmesi ve desteklenmesi
- Alan kılavuzlarının KDMP yönetimi ile işbirliğinin geliştirilmesi

Turizm İşletmecileri

• Toplantı Amacı

Bartın ve Amasra'daki otel, pansiyon, restoran işletmecileri, tur acenteleri temsilcilerinin, tur rehberleri ve alan kılavuzlarının bir araya gelerek tanışması, sektörel sorunların ve önerilerin tartışılması, ayrıca Bartın turizmini geliştirmek için birlikte yapılabilecek çalışmaların değerlendirilmesi

• Sorunlar

- Yanlış tanıtım ve verilen hizmetlerin yetersizliği
- Tur otobüsleri için Bartın içinde duraklama alanının dahi olmaması
- Belediye katı atık depolama tesisinin İnkümü'na yakınlığı ve bu çöplüğün ciddi bir kirlilik doğurması
- İlçe ve belde belediyelerinin çöplerini akarsu yatağında biriktirmesi ve bundan kaynaklanan aşırı kirlilik
- Kontrolsüz çöp ve inşaat hafriyatlarının peyzaj üzerindeki tahrip edici etkisi
- KDMP'nin tanıtım eksiklikleri
- Lokanta, hediyelik eşya satışı ve otellerde fiyat standartlarının bulunmaması
- Amasra odaklı tanıtım sonucu ilin genel tanıtımının eksik kalması
- İşletmelerde çalışacak genç ve kalifiye eleman bulma konusundaki eksiklik

• Fırsatlar

- Yörede bulunan zengin orman varlığı, ırmaklar ve kumsalların yarattığı turizm olanakları
- Yörede bulunan mantar, kestane, ısıp gibi odun dışı orman ürünlerinin taşıdığı gastronomi turizmi potansiyeli
- Bölgede Küre Dağları Milli Parkı'nın bulunması

• Öneriler

- Bölgenin tanıtımına hizmet edecek etkinliklerin nitelik ve nicelik bakımından artırılması, tanıtımın özel ilgi gruplarına yayılması
- Belediye'nin Bartın kent merkezinde tur otobüslerinin durabilecekleri bir yer oluşturması
- Katı atık depolama için doğru yerlerin seçilmesi
- Turizmcilerin KDMP'yi alan kılavuzları eşliğinde gezmesi

- İşletmeler için fiyatlarda bir standart oluşturulması ve fayda-fiyat dengesi sağlanması
- İnkum'daki yanlış kullanımları önlemek için, kamp yapmak isteyenlerin Güzelcehisar kamp alanına yönlendirilmesi
- İlin tanıtımında ilçeler bazında dengeli çalışma yapılması
- Yörede gastronomi turizmi (mantar, kestane, ıspit vb.), yaban hayatı veya doğa fotoğrafçılığı turizmi, bisiklet turizmi geliştirilmesi
- Bu proje kapsamında oluşturulmaya çalışılan rotaların sayısının artırılması, ayrıca rotaların zorluk derecelerinin belirlenmesi
- Turizm hizmeti veren bütün çalışma gruplarının temsilcilerinin bir araya gelip ortak hareket etmesi
- Acenteler, oteller, pansiyonlar vb. işletmelerin İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından düzenli olarak denetlenmesi
- İşletmelerdeki personel davranışları ve hizmetlerinin iyileştirilmesi
- Toplantıya katılanlar ile birlikte, Pan Park ortaklığına benzer yerelde işbirliği oluşturabilecek bir ekibin kurulması
- Küre Dağları tanıtım gezisine TURSAB başkanı Başaran Ulusoy ve Bartın Valisi Seyfettin Azizoğlu'nun katılımının sağlanması

Bisiklet kulüpleri odak grup toplantısı

KDMP alan kılavuzları toplantısı

Turizm işletmecileri odak grup toplantısı

Fotoğraf grubu toplantısı

Gençlik Merkezi odak grup toplantısı

Offroad ve Motorkros grubu toplantısı

Fotoğraf Grubu

• Toplantı Amacı

Bartın ilinde fotoğraf sanatı ile uğraşan kişileri bir araya getirerek Bartın ilinin barındırdığı doğal ve kültürel değerlerin ne şekilde fotoğraflanabileceğinin belirlenmesi, bu esnada ne tip etkinlikler yapılabileceğinin değerlendirilmesi

• Sorunlar

- Bartın'ın tüm kültürel ve doğal değerlerinin ayrıntılarıyla bilinmemesi
- Bu değerlere ulaşmada yaşanan sıkıntılar
- Bu değerlerin ulusal ve uluslararası düzeyde fotoğrafla uğraşanların ilgisine sunulamamış olması
- Yörenin fotografik potansiyelinin yerel yönetimler tarafından fark edilip olmaması
- Yerel halkın fotoğraf çekenlere karşı olan tedirginlikleri

• Fırsatlar

- Bölgeye büyük şehirlerden ulaşımın yakın ve kolay olması
- İlin yüz ölçümünün küçük olmasından dolayı istenilen yerlere rahatlıkla ulaşılabilmesi
- Bölgede sahillerin, ormanların, şelalelerin, ırmakların, bitki çeşitliliğinin, yerel ahşap mimarinin, kırsal yaşam mirasının, tarihi eserlerin dört mevsim fotoğraf çekimine müsait olması
- Fotoğraf sanatı ile uğraşanların var olması ve bu kişiler arasındaki iletişimin iyi olması

• Öneriler

- Bölgede Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu'nun desteğiyle ulusal veya uluslararası düzeyde bir foto maraton düzenlenmesi, foto maratonların belli bir

periyotla her defasında farklı bir konuda gerçekleştirilmesi

- Farklı illerde faaliyet gösteren fotoğraf dernekleri ve toplulukların Bartın'a davet edilmesi, Bartın'da fotoğrafla uğraşanların konuklara rehberlik etmesi

Gençlik Merkezi

• Toplantı Amacı

Bartın'da Gençlik Merkezinin yapmış olduğu çalışmaların rota planlamasına katkılarının değerlendirilmesi

• Sorunlar

- Bölge insanının doğal ve kültürel değerlerin varlığından yeterince haberdar olmaması
- Yöresel yemekler konusundaki eksiklikler ve mevcut işletmelerin bu konudaki bilgisizliği
- Her ne kadar farklı bölgelere geziler düzenlense de örneğin Milli Parka (Ulukaya) yapılan ziyaretlerde yeterli bilgi paylaşılmaması
- Yapılan gezilerde kurumlar arası eşgüdüm eksikliği ile karşılaşılması
- Bartın kent merkezi ve yakın çevresinde aktivitelerin olmayışı
- İlçe ve beldelerin görülmeye değer yerlerine ulaşımında yaşanan zorluklar
- Üniversite gençliğine yöre gezileri konusunda fırsatların tanınmaması
- Milli Eğitimdeki taşınmalı eğitim sisteminin gençleri birçok aktiviteden uzaklaştırması
- Bölgenin tanıtımı eksikliği

• Fırsatlar

- Bartın Irmağının varlığı ve potansiyeli
- Gençlerin farklı etkinlikler ile Bartın'ın tanıtımına da katkı sunma isteği
- Alternatif doğa sporları konusunda

gençlerin istekli oluşu (orienteering, yamaç paraşütü, bisiklet vb.)

- Üniversite kulüplerinin varlığı

• Öneriler

- TV Programları ile proje ve alternatif rotalar tanıtılabilir.
- Bartın'a ilk kez gelenler için anket çalışmaları yapılabilir. Bilmeyenler nesini merak ediyor, ne bekliyor sorularına cevap aranabilir.
- Kentin farklı noktalarına; Mugada'yı gördünüz mü, Küre Dağları 20km yakınında, Aksu Şelalelerine gittiniz mi gibi tanıtım malzemeleri yerleştirilmelidir.
- Gençlik merkezi her hafta proje sonunda ortaya çıkacak rotaların birini test edebilir.
- Gençlik Merkezinin fotoğraf grubu ile ortak çalışmalar yapılabilir.
- Gençlik merkezi sosyal medyayı aktif kullanarak tanıtıma katkı sunabilir.
- Daha önce Kurucuşile köylerine yapılan konaklamalı köy ziyaretlerinin sayısı artırılabilir. Yeni rotalar üzerinde köyler ziyaret edilebilir.
- İç kesimlerde yaşayan insanlar sahile, sahil kesimdekiler iç kesimlere belirli gezilere götürülebilir. Bunun için Gençlik Hizmetleri İl Müdürlüğü ve Belediyelerin imkanlarından yararlanılabilir.
- İlin en geniş yaylası Uluyayla'ya turlar düzenlenebilir.
- Üniversitenin öğrenci kulüpleri ile ortak çalışmalar yapılabilir. Üniversite yönetimi ile kulüplerin aktivasyonu konusunda görüşme yapılabilir.

Offroad ve Motorkros Grubu

• Toplantı Amacı

Bartın'daki Offroad ve motorkros ilgi gruplarının yaptıkları faaliyetler, kullandıkları rotalar, sorunları, çözüm önerileri ve gelecek için planlama ve isteklerinin belirlenmesi

• Sorunlar

- Belirgin bir tur rotasının olmaması
- Kullanılan orman yollarının özellikle kesim bölgelerinde traktör ve kamyonlar sebebi ile çok bozulması ve bu yollardan geçilememesi
- Yapılan turların planlı olmaması
- Bölgedeki kamp alanlarının yetersiz, mevcutların ise yeterli hizmet kalitesinde olmaması
- İldeki konaklama olanakları sorunu nedeniyle doğa turizmi ziyaretçilerinin Bartın'da gecelemeden ayrılması
- Kamp alanlarındaki su ve tuvalet gibi temel altyapıların yetersiz olması
- Orman alanlarında çit ile çevrilmiş arazilerin araçların geçişine engel olması
- İl dışından gelen grupların araziye habersiz girişleri

• Fırsatlar

- Bölgenin yağmurlu iklimiyle birlikte çamurlu arazi olanaklarının, bu konuda uygun rotalar ve turlar sunması
- İletişim ve paylaşımın varlığı
- Yarış düzenlenebilecek uygun alanların bulunması

• Öneriler

- Kullanılan yollara gerekli bakımların yapılması
- Orman İşletme Müdürlüğü ve Milli Parklar Müdürlüğü arasındaki iletişim kuvvetlendirilmesi
- Gidilecek olan bölgenin işletme şefi ya da yetkilisi ile iletişime geçilip önceden haber verilmesi
- Araçların takibi ve kontrolü için online bir program geliştirilmesi, bunun için Avbis gibi Offroad ve motorkrosçuların nereye gittiğini ya da gideceğini gösteren bir sistemin kurulması
- Tüm doğa sporları ve aktiviteleri yapanlar (fotoğrafçılar, bisikletçiler, yürüyüşçüler Offroad ve motorkros vs.) tek bir kulüp ya da dernek altında toplanarak güç birliği yapması
- Belirlenen rotalara bilgilendirici ve uyarıcı tabelaların asılması

Karainler - Göçkün turu

Bisiklet Turları

Bartın ili sahip olduğu kıyı-nehir ve dağ peyzajı ile bisikletçiler için de cazip seçenekler sunmaktadır. Kıyı kesiminden 1000 metreyi aşan yaylalara değin var olan tur rotaları dört mevsim Bartın ve yakın çevresindeki bisikletçiler tarafından tercih edilmektedir.

2016 yılında dördüncüsü yapılacak "Bartın Bisiklet Festivali", yerli ve yabancı bisikletlilerin her yıl heyecanla bekledikleri prestijli bir aktivite olarak konukları ağırlamaktadır. 2015 Ekim ayında yapılan 3. Bartın Bisiklet Festivali Küre Dağları Milli Parkı'nda 200'ün üzerinde bisikletliyi ağırlamıştır.

Avrupa'dan Asya'ya geçiş koridorunda bisikletli gezginlerin geçiş rotası olarak da tercih ettikleri başta kıyı koridoru, gerisinde Küre Dağları Milli Parkı ve değişken topoğrafyaya yayılmış peyzaj, EkoRota Bartın Bisiklet Turları kapsamında sekiz farklı bölgeye yapılan turlar ile tamamlanmıştır. Proje kapsamında rotaların test edilmesi amacıyla 8 bölgeye bisiklet turları düzenlenmiş ve bu rotalar bisikletli gruplar tarafından da bundan sonra yapılacak turlar için yol gösterici olmuştur. Nisan - Haziran ayları boyunca düzenlenen bu 8 turun güzergahları:

1. Bartın - Durnuk - Boğaz - İnkum
2. Bartın - Arıt - KDMP
3. Arıt - Söğütlü - KDMP - Bartın
4. Bartın - Kumluca - Zafer - Ulupınar
5. Karainler - Göçkün - Amasra - Bartın
6. Çobanoğlu - Mugada - Bartın
7. Ovacuma - Uluyayla - Ulus - Bartın
8. Sarıderesi - Kapisuyu - Kurucaşile

Arıt - Söğütlü turu

Zafer - Ulupınar turu

Uluyayla turu

3.

BÖLGELEME

- Temalar ve Kümelenme Alanları
- Rota Bölgelemesi

Bölüm 3. BÖLGELEME

Rota planlamasına konu edilen bir bölgenin tüm değerleri ortaya konulduktan sonra, bütüncül bir bakışla değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Değerlendirme aşamasında, araştırma sürecinde edinilen doğal ve kültürel veri toplamının içerisinde rotaya konu edilecek başlıklar ayrıştırılır. Bölgesel veya il bütününde toplanan verilerin, rota planlamasına yönelik olarak ayrıştırılması, bir sonraki aşamada rota kurgusunun altyapısını oluşturmaktadır.

Genel karakteri ve bileşenleri anlaşılabilir bir bölge; değerlerin yoğunlaşması veya belirli temaların öne çıkması sonucu alt bölgelere ayrılabilir. Bu noktada rota kurgusunda da alternatifler ve yeni senaryolar yaratmak mümkün olmaktadır. Bu yaklaşımla sürdürülen bir değerlendirme süreci, aynı zamanda

bölgeye ilişkin doğru temaları belirleme ve rotanın çözüm üretebileceği sorunları ortaya koyma imkanı sağlamaktadır (ÇEKÜL, 2015).

Bölgesel değerlendirmede "tematik yaklaşım", Bartın için ortaya konulan ve geniş bir çerçeveye yayılan kaynak değerlerinin ne şekilde ele alındığını belirlemiştir. İlin barındırdığı kültürel peyzaj alanlarında iç içe geçmiş değerler, doğa ve kültür başlıklarında gruplanan temalarla ele alınmıştır.

Rota temalarının il bütününde gösterdiği yayılım, yine il bütünü için kurgulanan rotaların da kapsamını yönlendirmektedir. Böylece Bartın doğal ve kültürel koridorlarının; deniz, kıyı, dağ ve nehir temalarıyla çalışılabileceği ortaya konmuştur.

Temalar ve Kümelenme Alanları

Bartın'ın sahip olduğu tüm değerler rota planlaması açısından değerlendirildiğinde, doğa ve kültür başlıkları altında ele alınabilecek farklı temalar ortaya çıkmaktadır. Bu temalar, önerilen rotaların belirlenmesinde temel değerler olarak kabul edilmiştir.

DOğAL TEMALAR

Dağlar ve vadiler
Akarsular ve şelaleler
Mağaralar ve kayalıklar
Ormanlar
Yaban hayatı

KÜLTÜREL TEMALAR

Arkeoloji
Geleneksel sivil mimari
Dini yapılar
Kırsal yaşam kültürü
Somut olmayan kültür mirası

Göçkün, Amasra

Doğal Temalar

Bartın'ın geçmişten günümüze yaşam kültürünü, üretim geleneklerini ve tarihsel gelişimini şekillendirmiş olan doğa, il bütününe yayılan bir değerler toplamı olarak Bartın'ı farklı kılan temel özelliklerdendir. Bartın'ın doğası, EkoRota güzergahlarının belirlenmesinde yönlendirici olan 5 tema şeklinde özetlenebilir.

Dağlar ve Vadiler

Bartın'ın öne çıkan doğal yapı özelliklerinden biri derin ve çok sayıda vadilerle şekillenmiş engebeli arazi varlığıdır. Yaylaları, köyleri, orman dokusu ve yaban hayatı ile dağlar Bartın rota planlamasının başlıca girdilerindedir. Dağ ve vadilerden oluşan bu coğrafi doku; yürüyüş, tırmanış, bisiklet, motorsiklet, kanyon yürüyüşü, kamp gibi doğa aktiviteleri açısından önem taşımaktadır.

Akarsular ve Şelaleler

Su ögesinin Bartın ili için kuşkusuz öne çıkan bir değer olduğu söylenebilir. İl genelinde vadiler boyunca ilerleyen akarsular bölgedeki yaşama kaynaklık ederken, rota planlaması açısından da büyük önem taşımaktadır.

Mağaralar ve Kayalıklar

Bartın'ın sahip olduğu karstik yapı, mağaralar ve kayalıkların görüldüğü bir jeolojik peyzajı ortaya çıkarmıştır. Jeolojik oluşumlar, ayırt edici bir özellik olarak rotalarda ele alınmaktadır.

Ormanlar

İldeki geniş ve yoğun orman dokusu doğal yapı içinde ayırt edilir niteliktedir. Her mevsim farklı

manzara imkanı sunan ormanlar, EkoRota Bartın'ın geneline yayılan bir peyzaj karakteridir. Bitki örtüsünün barındırdığı çeşitlilik aynı zamanda yaban orman meyveleri toplanması gibi aktivite potansiyeli de taşımaktadır.

Yaban Hayatı

Farklı familyalardan çok sayıda türle Türkiye ortalamalarının üstünde yer alan Bartın zengin bir yaban hayatı potansiyeli barındırmaktadır. Dağ ve ormanlık alanlarda yaban hayatı gözleminin mümkün olması, rotalar için de önemli bir olanaktır.

Aksu Şelaleleri, Kumluca

Çobanoğlu Göleti

Kültürel Temalar

EkoRota Bartın'ın planlanmasında kültürel temalar, ilin doğal peyzajı ile bütünleşen bir değerler sistemidir. İlin geçmişten günümüze ulaşan somut kültürel mirası ile yaşam kültürü rota güzergahlarını zenginleştirecek temel değerler olarak ele alınmıştır. Kültürel miras temaları 5 ana başlıkta özetlenebilir.

Arkeoloji

Amasra başta olmak üzere antik dönemin izleri, günümüzde Bartın kültürel mirasının en eski öğeleridir. Kale, höyük, tümülüs, kaya mezarları, Kuşkayası Yol Anıtı ve diğer kalıntılar

Uluayla, Ulus

gibi arkeolojik yapılar EkoRota Bartın'da ele alınan arkeoloji temasını ortaya çıkarmaktadır.

Geleneksel sivil mimari

Bartın'ın bulunduğu coğrafya ve bununla birlikte şekillenmiş olan geleneksel yapı mimarisi il merkezi, Amasra, Kurucaşile gibi kentsel alanlar ile Şirinler, Aşağıçamlı köyleri gibi kırsal yerleşimlerde izlenebilmektedir. Özgün sivil mimari örnekleri aynı zamanda işlevlendirme potansiyelleri ile değerlendirilebilir.

Dini yapılar

Köklü Manastırı, Şirinler ahşap cami, Hasan Dede Türbesi, Şimşirli Türbe gibi anıtsal dini yapılar, kentsel alanların yanı sıra kırsal bölgede de rastlanan, rota için önemli kültür temalarıdır.

Kırsal yaşam kültürü

Kırsal yaşam mirası Bartın için öne çıkan ana kültür temalarındandır. Yerleşim dokularından mimariye, kaybolmaya yüz tutmuş üretim biçimlerinden bugün de sürdürülen tarımsal üretim ve ormancılık faaliyetlerine kadar geniş bir değerler bütünü olan kırsal yaşam mirası, kuşkusuz rotaların da her noktada temas edeceği bir temadır.

Somut olmayan kültür mirası

Gerek kırsalda gerekse kent merkezlerinde yaşatılarak bugüne ulaşmış zanaatler, gelenekler, yemek kültürü, folklorik değerler ilin somut olmayan kültür mirası çeşitliliğini oluşturmaktadır. Tel kırma, çekicilik, Kadınlar Pazarı, köçeklik gibi değerler rota için de sunum ve tanıtıma konu edilmesi gereken temalardır.

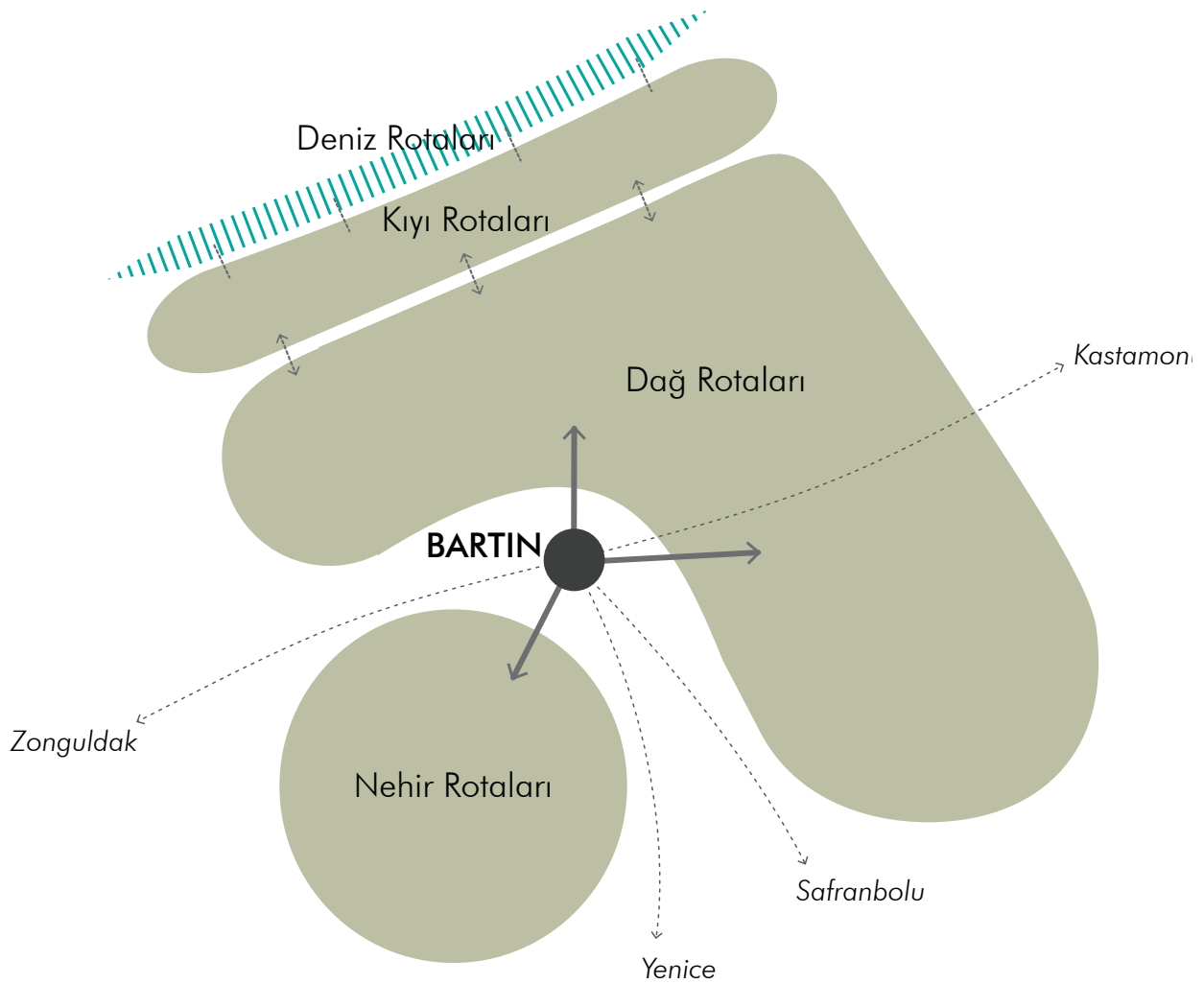

Rota Bölgelemesi

Doğal ve kültürel değerlerinin çeşitliliği Bartın'ın belirli bir bölgesinde kümelenmekten öte, ilin genelinde homojen şekilde görülmektedir. Bu nedenle il bütününde tematik coğrafi karakteristiğe göre ortaya çıkan bir bölgeleme söz konusudur.

EkoRota Bartın'ın ana planlama hedeflerinden birinin; Amasra'ya odaklanmış turizm faaliyetlerine, kırsal kesimde doğayla

bütünleşik alternatif alanlar oluşturmak olduğu düşünüldüğünde, Bartın'ın kimlik değerlerinin ilin geneline yayılmış olması önemli bir potansiyeldir. Bu değerlerin tümü, rota planlamasının potansiyel girdileri olarak değerlendirilmiş ve buldukları ilçelere göre şu şekilde kümelenmiştir:

EkoRota Bartın Genel Kurgu Şeması

Değerler ve Potansiyel Temalar: **Bartın Merkez**

Doğal değerler

- Bartın Irmağı (doğal sit)
- Bartın sahilleri
- Kızılkum ve Mugada kumulları
- Kum zambakları
- Güzelcehisar lav sütunları
- Sipahiler Mağarası
- Gergece kaya şelalesi
- Çobanoğlu göleti
- Arıt vadisi
- Arıt Üçdiş
- Arıt Çömeboğazı
- Kirazlı ve Esenbaşı yaylaları (Hasankadı)
- Karadere vadisi – Zoni yaylası

Kültürel değerler

- Tarihi kent dokusu (kentsel sit)
- Geleneksel sivil mimari örnekleri
- Kahvehaneler (kahve kültürü)
- Demirciler Arastası
- Kemal Samancıoğlu Etnografya Müzesi
- Türbeler ve camiler
- Hanlar (Taşhan ve Müezzinoğlu)
- Köprüler (Kemerköprü, Orduyeri, Kirazlı, Yenihan)
- Şehir hamamı
- Yemek kültürü
- Yöresel kıyafetler
- Geleneksel el sanatları
- Odun dışı orman ürünleri
- Değirmenler
- Akgöz kaya mezarları (arkeolojik sit)
- Fırınlı Kalesi
- Cöcü ve Turanlar köy evleri
- Eski Hamidiye (Kozcağız)
- Seracılık (Derbent köyü)
- Geleneksel tarım

Sosyal değerler

- Kadınlar pazarı
- Bayram gelenekleri, Köy düğünleri
- Hıdırellez şenlikleri (Tepecük)
- Aladağ müzisyenleri
- Kavşak suyu – sokak çeşmeleri
- Amatör balıkçılık, kuş gözlemciliği
- Kum zambağı festivali
- Bisiklet festivali, Çilek festivali
- Çilek günleri (Güzelcehisar ve Karasu)
- Akağaç horon festivali
- Bartın tiyatro festivali, Bartın kitap fuarı

Değerler ve Potansiyel Temalar: Amasra

Doğal değerler

- Plajlar
- Gürcüoluk mağarası
- Ahatlar Tabiat Parkı
- Değirmenaltı şelalesi
- Felengit koyu
- Çambu koyu
- Tavşan adası
- Amasra limanı

Kültürel değerler

- Tarihi yerleşim katmanları: Hellen, Roma, Pontus, Bizans, Ceneviz, Osmanlı, Cumhuriyet
- Kuş Kayası Yol Anıtı
- Kale ve bedesten
- Çekiciler çarşısı
- Kemere ve Kemerdere köprüleri
- Dini yapılar
- Geleneksel sivil mimari
- Hasır (mısır) örücüleri
- Ahşap oyma
- Balıkçılık ve ağ yapımı
- Katırizi geleneği (denizden gelen yüklerin aktarımı)
- Geleneksel tarım

Sosyal değerler

- Bayramlaşma
- Ramazan iftarları
- Madencilik (kömürün hikayesi)
- Kabotaj bayramı

Değerler ve Potansiyel Temalar: **Kurucaşile**

Doğal değerler

- Şelaleler
- Plajlar
- Doğal alabalık
- Kestane
- Fındık
- Kivi
- Kum zambakları
- Mağaralar

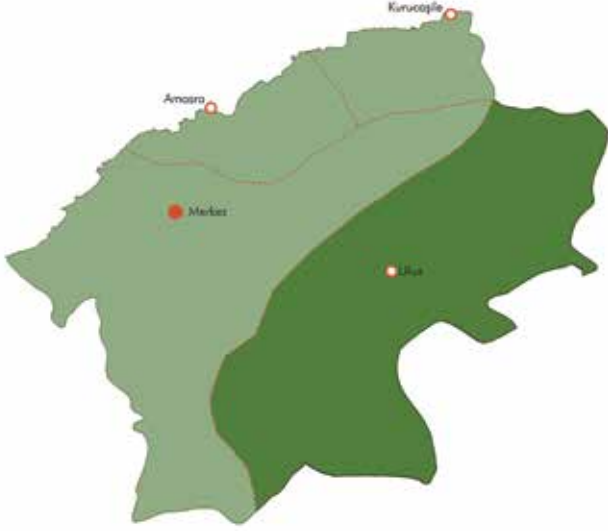
Kültürel değerler

- Tekkeönü Kalesi
- Kromna antik kenti kalıntıları
- Kırsal mimari (Kavaklı, Çayaltı vb.)
- Dizlermezeci köyü tarihi evleri
- Fındık bahçeleri
- Tekne yapımı
- Taş saç yapımı
- Yemek kültürü, kış hazırlıkları
- Kömeç köyü helvası
- Bal üretimi
- Bıçakçılık
- Mobilyacılık
- Geleneksel tarım

Sosyal değerler

- Ahşap tekne yat festivali
- İmece (Konat)
- Ramazan iftarları
- Balıkçılık
- Bayramlaşma
- Düğün gelenekleri

Değerler ve Potansiyel Temalar: **Ulus**

Doğal değerler

- Küre Dağları Milli Parkı
- Ulukaya Şelalesi
- Uluyayla
- Mağaralar
- Drahna Vadisi
- Yaban hayvanları
- Yeşil tünel (Bartın- Karabük yolu)
- Aksu şelaleleri (Kumluca)
- Eldeş çayı
- Sökü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası (Kumluca)
- Kirsin köyü kestanesi ve fıındığı
- Mantar çeşitleri
- Odalaryanı (İğneciler)
- Yaylalar: Ardıç, Sarıçiçek, Turnadüzü, Gezen

Kültürel değerler

- Köklü Manastırı
- Hasandede Türbesi ve Camii
- Şimşirli Baba Türbesi ve Camii
- Kırsal mimari: Şirinler, Aşağıdere, Aşağıçerci, Yukarıdere köyleri
- Çerde köyü (samanlıklar)
- Tescilli sivil mimari örnekleri
- KDMP Etnografya Müzesi
- Kozanlı köyü (su batığı, eski çarşı)
- Yedi Ocaklı Değirmen
- El sanatları (sepet yapımı, ahşap işçiliği, kilim dokuma, oya işçiliği, bileme taşı vb.)
- Keten hasadı ve keten bezi
- Yemek kültürü ve kış hazırlıkları
- Odun dışı orman ürünleri toplama
- Yöresel kıyafetler
- Düğün gelenekleri
- Köçekler
- Geleneksel tarım

Sosyal değerler

- Bayramlaşmalar
- Ramazan iftarları
- Altaşman türbe ziyaretleri
- Hıdırellez şenliği
- Pansiyonculuk
- Yöresel yemekler
- Drahna, Abdipaşa ve Kumluca festivalleri
- Ulus ve Abdipaşa pazarları

4.

ROTA KURGUSU

- Öncelikli Rota İlkeleri
- Mekansal Rota Kurgusu
- Temel Uygulama Araçları

Bölüm 4. ROTA KURGUSU

Tüm değerleriyle analiz edilen ve değerlendirilen il bütünü için rota planlamasında, ilkeli yaklaşım özellikle önem taşımaktadır. Belirli ilkelerin takip edildiği bir rota planlama ve uygulama süreci, ana malzemesi kültürel ve doğal miras olan rotaların oluşturulmasında bu mirasın geleceğini planlamak adına önemlidir.

Çok boyutlu işbirliği ortamlarına ihtiyaç duyan planlama süreçlerinde belirli ilkelerin takip edilmesi, farklı aktörler arasında yaklaşım ve uygulama eşgüdümünü sağlamaya yardımcı olur. İlkeli planlama kazanımları:

- Özgün bölge değerleri ve kaynaklarına karşı duyarlı bir tavır geliştirmek,
- Aktörler arasında yaklaşım ve uygulama eşgüdümü sağlamak,
- Rota çalışmasının sürdürülebilirliğini sağlamaktır (ÇEKÜL, 2015).

Bu yaklaşım doğrultusunda Bartın'ın doğal ve kültürel koridorlarının planlanması ve uygulanmasında göz önünde bulundurulması gereken ilkeler belirlenmiştir.

Mekansal rota kurgusu, yukarıda ele alınan değerlerin (Bölüm 2) ve sonuçta ulaşılan genel kurgu şemasının (Bölüm 3), mekandaki gerçek karşılığını yansıtan 6 ana rota ve onlara bağlı alternatif güzergahlardan oluşmaktadır. Bu güzergahlar genel tanımları, farklılıkları ve bileşenleriyle açıklanmıştır. Rotalar, aynı zamanda doğal ve kültürel temalar ile potansiyel aktivite alanlarına odaklanan bir gösterim biçimiyle görselleştirilmiştir.,

Çalışmada önerilen 6 ana rotanın uygulama süreci için temel uygulama araçları önerilmiştir.

Öncelikli Rota İlkeleri

EkoRota Bartın projesinin hedeflerini destekleyecek, uygulama süreçlerini yönlendirecek 8 kavramsal başlık, öncelikli rota ilkeleri olarak kabul edilmelidir. Rotanın mekânsal yaratımı için göz önünde bulundurulması gereken bu ilkeler; rota etaplarının ve üzerindeki bileşenlerin (yerleşimler, arkeolojik alanlar, doğal alanlar, tekil yapılar vb.) belirlenmesinde, önem derecelerinin ortaya konmasında, kısacası rota etapları ve bütününe devamlı ve verimli bir sisteme dönüştürülmesinde etkili olacaktır.

1 Ortaklık

Rota planlamasının başlıca avantajlarından, aynı zamanda gerekliliklerinden biri bölgesel ölçekte yatay işbirliği zeminlerine olanak sağlamasıdır. Ortak bir mirası ve çevreyi paylaşan yerel aktörlerin, rota ağı kapsamında bir araya gelmeleri ve etkin bir çalışma mekanizması kurmaları önemlidir. Bu şekilde yönetim ve uygulama süreçlerinin devamlılığı sağlanırken, yerel aktörler arası entegrasyon da güçlendirilir.

2 Koruma ve canlandırma

Bartın'ın sahip olduğu doğal ve kültürel zenginlik düşünülerek, EkoRota'nın yaklaşımı her uygulama alanında doğal ve kültürel mirasa saygıyı gözetmelidir. Ancak bu şekilde, sektörel gelişimin ve ekonomik faaliyetlerin doğal ve kültürel kaynaklar üzerindeki etkileri dengelenebilir ve il bütününde mirasa dayalı bir canlandırma programı hayata geçirilebilir.

3 Tematik yaklaşım

Mirasın korunmasına dayalı bir yaklaşım geliştirilirken, aynı zamanda bölgesel değerlerden yola çıkan bir tematik bakış açısının kazanılması da önemlidir. Böylelikle EkoRota üzerinde yerel temalarla zenginleşen yeni güzergah veya odak alternatifleri yaratılabilir.

4 Kırsal kalkınma

Yerel ekonominin geliştirilmesi bölgesel planlamada benimsenen temel hedeflerden olduğu gibi, rota çalışmalarının da ele aldığı bir başlıktır. Bir rota sisteminin kapsamında özellikle kırsal kesim için yeni faaliyet alanları tanımlanabilir. Bu nedenle, oluşturulacak rotanın kırsal kalkınmayı desteklemesi her koşulda göz önünde bulundurulmalıdır.

5 Alternatif turizm

Bartın'ın taşıdığı potansiyel düşünüldüğünde özellikle kırsal kesimde eko-turizm, yayla turizmi ve doğa sporlarının rota çalışmalarıyla bütünleşik şekilde güçlendirilmesi mümkündür. Böylelikle kırsal kesim için yerinde istihdam ile ekonomik ve sosyal canlılık hedeflerine ulaşılabilir. Bunun yanında, kıyı bölgelerindeki turizm yoğunlaşmasının iç kesimlere dağıtılması ve kıyıdaki baskının azaltılması da rota planlamanın getirilerinden olacaktır.

6 Yerel katılım

Rota uygulama süreçleri boyunca yerel katılımın sağlanması, çalışmaların sürdürülebilirliği ve yerel kesime olumlu dönüşler açısından önem taşımaktadır. Gerek bölge mirasının korunması ve geliştirilmesi gerekse EkoRota sisteminin sahiplenilmesine yönelik çalışmalar geliştirilmelidir.

7 Bütüncül tanıtım

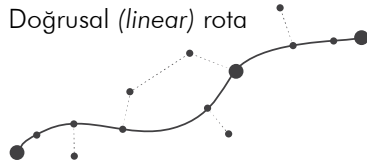
Bartın'ın kimliğini oluşturan doğal, kültürel, tarihi ve sosyal tüm yönlerinin bir arada ele alınması önemlidir. Bu şekilde, il bütününde bütüncül sunum ve tanıtım stratejileri hayata geçirilir. Yerel kimliğin görünür ve anlaşılabilir kılınması ise sunum ve tanıtım stratejisinin temel hedeflerinden biri olarak kabul edilmeli ve bu şekilde EkoRota Bartın imajı güçlendirilmelidir.

8 Yerel etkinlikler

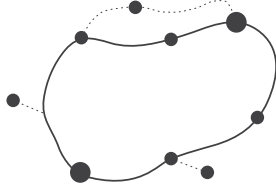
EkoRota, il bütününde alternatif turizm faaliyetleri ile dışarıdan gelen ziyaretçilere yönelik olmasının yanı sıra, yıl boyunca yerel halka da hizmet edecek şekilde bir etkinlik programıyla çalışmalıdır. Bu doğrultuda Bartınlılara yönelik eğitim, seminer, gezi, yarışma, şenlik gibi tematik etkinlikler yerelde örgütlenmeli ve uzun vadede sürekli hale getirilmelidir. Bu şekilde yerel halkın yaşadığı coğrafyaya ilişkin farkındalığı ve sahiplenme duyguları da güçlenecektir.

Mekansal Rota Kurgusu

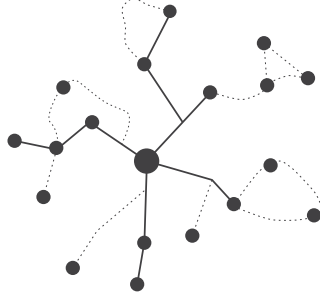
Bölgesel kimlik öğelerini gözeten rota planlamasının mekansal kurgu aşamasında 3 tasarım modelinden söz etmek mümkündür: doğrusal (linear) rota, döngüsel (circular) rota ve ağ (network) rota (UNWTO, 2015). Rotanın mekansal formunu da yansıtan tasarım modeli, planlamaya konu edinilen bölgenin yerel özellikleri tespit edilerek ve değerlendirilerek belirlenmelidir.

Döngüsel (circular) rota

Ağ (network) rota

EkoRota Bartın'ın mekansal açıdan kurgulanmasını yönlendiren temel etken kuşkusuz ilin sahip olduğu doğal ve kültürel çeşitliliktir. Alanın her tarafına dağılmış olan bu çeşitliliği değerlendirecek şekilde, tematik değerler ve coğrafi eşikleri de göz önüne

olarak "**ağ özellikleri taşıyan bütüncül bir rota kurgusu**" önerisi geliştirilmiştir.

Rota planlamasında "ağ rota" tasarımı, bölgenin fiziksel bölünmelerinin çözümlenmesinde veya tarihsel olaylara dayanan rotaların yokluğu durumlarında işlevsel bulunmaktadır. Ağ rotalarda, bütünselliği sağlayan bölgesel süreklilikten öte yerel temalardır. Çok seçenekli güzergah yapıları üzerlerindeki ziyaretçi hareketini esnek ve daha zengin hale getirmektedirler.

EkoRota Bartın için önerilen ağ rota kurgusunun ana bileşenleri:

- 6 ana rota ve deniz rotası,
- Alternatif rotalar,
- Rota odakları,
- Dış bağlantılardır.

EkoRota'nın 6 ana rotası, kıyı boyunca ilerleyen deniz rotasıyla birlikte, Bartın'ın doğal ve kültürel kimliğini yansıtan değerlerin görülebileceği rotalardır. Tematik bir yaklaşımla tanımlanan bu rotalar:

1. Parthenios Rotası
2. Amastris Rotası
3. Kromna Rotası
4. Bartın Küre Rotası
5. Ulus Küre Rotası
6. Karaca Rotası

Alternatif rotalar ise ana rotalar arasında/içerisinde alternatif peyzaj alanlarından geçen ve/veya kestirme bağlantılar sağlayan rotalar olarak önerilmiştir.

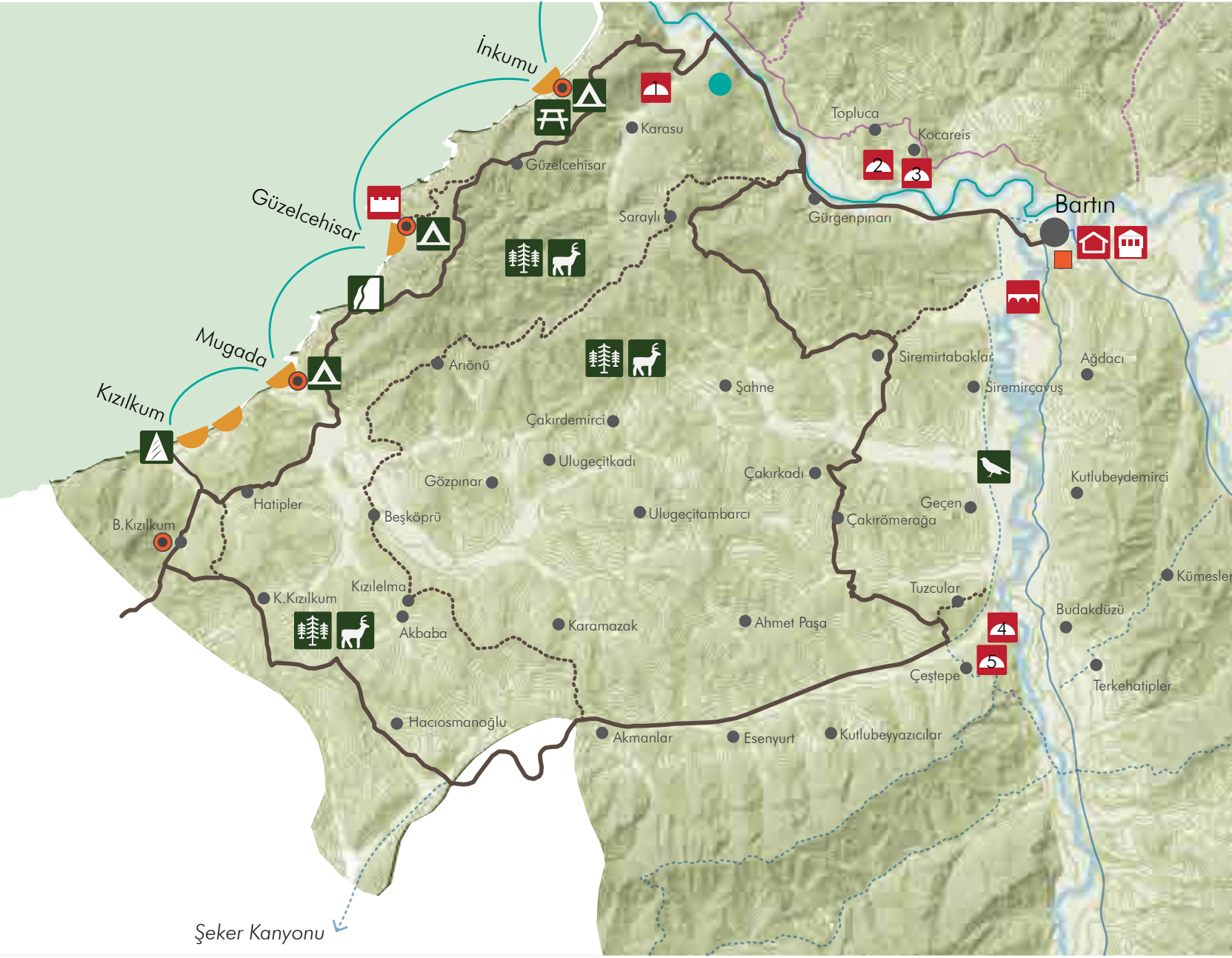
KARADENİZ

Rota 1 - Parthenios Rotası

Tematik grup	Nehir ve kıyı
Genel tanım	<p>Bu rota Bartın kent merkezini odağına alan Bartın ırmağı ve Bartın kıyılarını takip ederek iç taraftaki ormanlara ve kırsal peyzaja uzanan ve Bartın doğasının güzelliklerinin yerleşimle iç içe nasıl geçtiğini gösteren rotadır. Türkiye’de çok az kente nasip olan kent merkezinin hemen dışına çıkınca başlayan ormanların görülebileceği ve orman içlerinde yürüme, bisikletle gezi, fotoğrafçılık ve buna benzer birçok etkinliklerin gerçekleştirilebileceği bir rotadır. Deniz kıyısı boyunca bir tarafta deniz bir tarafta ormanın görülebileceği rotanın kuzeyindeki hattan içeriye doğru köy yaşantısı, kırsal peyzaj, Bartın ırmak boyu ve çevresinin görülebileceği bir rotadır.</p>
Farklılık temaları	Nehir, deniz, dağ ve kıyı peyzajı birlikteliği, Bartın ırmağı, antik liman bölgesi, İnkumu, Güzelcehisar, Mugada ve Kızılkum sahilleri, kum zambakları ve su kuşları
Rota odakları	Bartın antik limanı, Gürgenpınarı, 25 kuyusu, İnkum, Güzelcehisar, Mugada, Kızılkum, Haciosmanoğlu, Çakırömerağa, Çeştepe Tümülüsü, Çeştepe Höyüğü
Ulaşım tipleri	Yürüyüş, bisiklet, motosiklet, minibüs, özel araç
Aktiviteler	Fotoğrafçılık, manzara seyri, kuş ve yaban hayatı gözlemi, gastronomi, yüzme, tırmanış, amatör olta balıkçılığı, kamp, orienteering, piknik, tekne turları, doğal ürün toplama, bisiklet, yürüyüş

- Parthenios Rotası
- Alternatif güzergahlar
- Deniz Rotası
- Bartın Irmağı
- Gölet
- Kumsal /plaj
- Yerleşim
- Yeme-içme yerleri
- Bartın Kadınlar Pazarı

Şeker Kanyonu

Orman

Yaban hayatı

Kayalık

Anıt ağaç

Kuş gözlemi

Dinlenme / piknik alanı

Kamp alanı /
konaklama tesisi

Müze

Arkeolojik alan

1. Karasu Höyüğü
2. Durnuk Kaya Mezarı
3. Manastır Tepe Tümülüsü
4. Çeştepe Höyüğü
5. Çeştepe Tümülüsü

Kale

Tarihi köprü

Geleneksel
sivil mimari

Rota 2 - Amastris Rotası

Tematik grup

Nehir, deniz, kıyı ve dağ

Genel tanım

Bartın kent merkezinden Amasra'ya uzanan bu rota Bartın ırmağının sağ sahili boyunca devam ederek boğaz mevkiinden orman içine girip kıyı boyunca doğuya doğru Tarlaağzı ve Gömü köyleri üzerinden Amasra'ya ulaşmaktadır. Bu rotanın devamında Amasra'dan Kuş Kayası Yol Anıtı'na, yani tarihte Bartın'dan Bolu'ya kadar uzanan antik yolun başlangıcına gidilmektedir. Normalde ulaşımın olmadığı Boğaz köyleri ile Tarlaağzı arasındaki ormanlık alan ıssızlığı ile öne çıkmaktadır.

Farklılık temaları

Tarih, doğa, kıyı, doğal orman, taş kömürü

Rota odakları

Bartın Orduyeri Köprüsü, Topluca, Gavurpınarı, Tarlaağzı, Gömü, Kuşkayası yol anıtı, Bedesten, Amasra kalesi

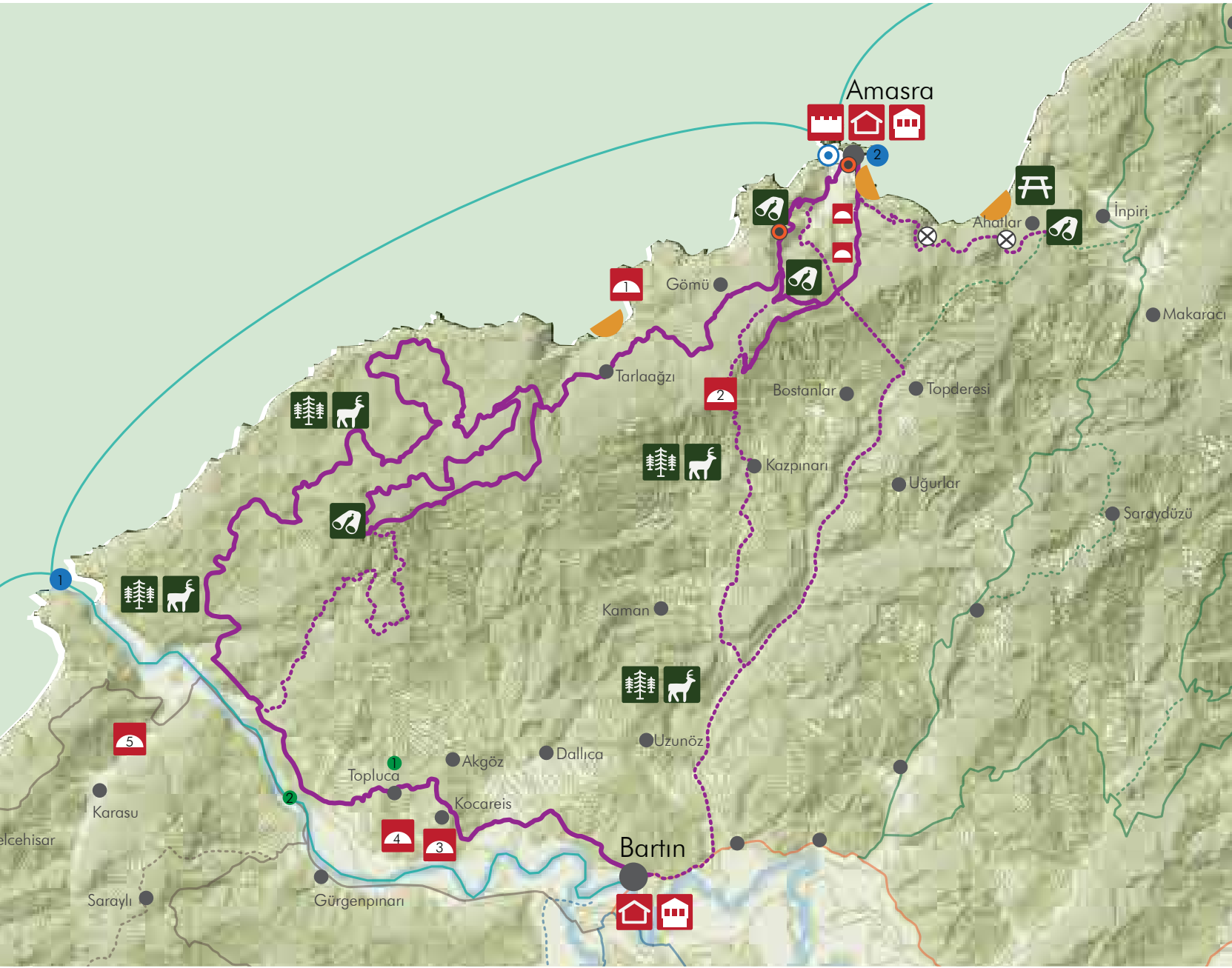
Ulaşım tipleri

Yürüyüş, bisiklet, motosiklet, minibüs, özel araç

Aktiviteler

Fotoğrafçılık, manzara seyri, kuş ve yaban hayatı gözlemi, gastronomi, yüzme, tırmanış, amatör olta balıkçılığı, kamping, orienteering, piknik, tekne turları, doğal ürün toplama, bisiklet, yürüyüş

- Amastris Rotası
- Alternatif güzergahlar
- Deniz Rotası
- Bartın Çayı
- Plaj / Kumsal
- Doğal sit alanı
  1. Topluca Köyü
  2. Bartın Çayı kenarı
- Liman
  1. Bartın limanı
  2. Amasra limanı
- Antik rıhtım
Küçük Liman, Amasra
- Yerleşim
- Yeme-içme yeri
- Çeşme

 Orman	 Seyir noktası	 Müze	 Arkeolojik alan
 Yaban hayatı	 Dinlenme / piknik alanı	 Kale	1. Gümü Kaya Mezarı
		 Geleneksel sivil mimari	2. Kuşkayası Yol Anıtı
			3. Manastır Tepe Tümülüsü
			4. Durnuk Kaya Mezarı
			5. Karasu Höyüğü

Rota 3 - Kromna Rotası

Tematik grup	Kıyı, dağ ve deniz	
Genel tanım	Küre Dağları Milli Parkı'nın Karadeniz'e bakan tampon bölgesindeki köy yerleşimlerini kıyıdaki Kurucaşile'ye bağlayan, kıyı kesiminde ise Kurucaşile'den Amasra'ya uzanan seyirlik bir rotadır. Orman ve vadi peyzajının farklı özelliklerini yansıtan iç kesimdeki özellikler yanında kıyıdaki antik yerleşimlerle dikkate değer kültürel öğeler içerir. Mağaraların ve şelalelerin yoğun olarak görülebileceği bir rotadır.	 Kromna Rotası Alternatif güzergahlar Deniz Rotası Küre Dağları Milli Parkı Dere / çay Gölet Liman Antik rıhtım <i>Küçük Liman, Amasra</i> Kumsal Mağara Yayla Çeşme Yerleşim Yeme-içme yerleri Bartın Kadınlar Pazarı
Farklılık temaları	Vadi peyzajı, antik yerleşimler, koylar, KDMP, kırsal mimari, karstik yapı, şelaleler, mağaralar	
Rota odakları	Çamaltı, İnci, Çakraz, Akkonak, Göçkün, Hisarköyü, Kurucaşile, Kapısu, İlyasgeçidi, Kaleköy, İncivez, Gölderesi, Kavaklı köyü, Gergece şelalesi, Gürcölük mağarası, tekne yapım atölyeleri	
Ulaşım tipleri	Yürüyüş, bisiklet, motosiklet, minibüs, özel araç	
Aktiviteler	Fotoğrafçılık, manzara seyri, kuş ve yaban hayatı gözlemi, gastronomi, yüzme, tırmanış, amatör olta balıkçılığı, kamping, orienteering, piknik, tekne turları, doğal ürün toplama, kestane hasadı, bisiklet, yürüyüş	

 Orman

 Yaban hayatı

 Şelale

 Kestane alanı

 Kayalık
1. Akperi kayaları
2. Kız kayası

 Gezi alanı
1. Gölderesi Şelalesi
2. Ördekçi Suyu

 Seyir noktası

 Dinlenme/ piknik alanı

 Tanıtım/ ziyaretçi mer.

 Kamp alanı/ konaklama tes.

 Müze

 Geleneksel sivil mimari

 Kale

 Arkeolojik alan
Deveciler Tümülüsü

Rota 4 - Bartın Küre Rotası

Tematik grup

Dağ

Genel tanım

Küre Dağları Milli Parkı'nın Bartın'dan Arıt havzası yönüne karstik yapının en güzel örneklerinin görülebildiği rotadır. Hemen hemen dört tarafı Milli Park ile çevrili olan ve yer yer Milli Park içine de ulaşan güzergah, yaban hayatının ve sonbahar renklenmesinin en güzel şekilde izlenebileceği rotalardan birisidir.

Farklılık temaları

KDMP, yaban hayatı, vadi peyzajı, karstik yapı, yaylalar, dağ peyzajı, Fırınlı Kalesi, seyir noktaları, sivil mimari örnekleri, Çöme boğazı

Rota odakları

Çöme boğazı, Zoni yaylası, Karadere vadisi, Gürdek kayaları, Üçdiş, Söğütlü ziyaretçi merkezi

Ulaşım tipleri

Yürüyüş, bisiklet, motosiklet, minibüs, özel araç

Aktiviteler

Fotoğrafçılık, manzara seyri, kuş ve yaban hayatı gözlemi, gastronomi, tırmanış, kamping, orienteering, piknik, doğal ürün toplama, mantar toplama, bisiklet, yürüyüş

- Bartın Küre Rotası
- Alternatif güzergahlar
- Şahin Köyü Bisiklet Rotası
- Küre Dağları Milli Parkı
- Arıt Çayı
- Mağara
- Yayla
- Yangın kulesi
- Yerleşim
- Yeme-içme yerleri

Rota 5 - Ulus Küre Rotası

Tematik grup

Dağ ve nehir

Genel tanım

Küre Dağları Milli Parkı'nın Bartın'dan Pınarbaşı, Azdavay, Kastamonu hattı geçiş yolunda kanyon, şelale, mağara, yayla, orman ve Ulus çayı ile zengin peyzaj seçenekleri sunan bir rotadır. Rota, barındırdığı kırsal ve sivil mimari örnekleri, sonbahar renklemesi ve kültürel değerleri ile öne çıkmaktadır.

Farklılık temaları

Sonbahar renklenmesi, kırsal ve sivil mimari örnekleri, kanyonlar, vadiler, yaylalar, mağaralar, antik kalıntılar, değirmenler, türbeler, seyir noktaları

Rota odakları

Ulus, Aşağıçerçi, Kirazcık, Ulukaya şelalesi ve kanyonu, Kemerli mağarası, Aşağıçamlı, Kozanlı, Yukarıdere, Şirinler, Soğucaksu geçidi, Uluyayla, Eldeş

Ulaşım tipleri

Yürüyüş, bisiklet, motosiklet, minibüs, özel araç

Aktiviteler

Fotoğrafçılık, manzara seyri, kuş ve yaban hayatı gözlemi, gastronomi, tırmanış, kamping, orienteering, piknik, doğal ürün toplama, mantar toplama, bisiklet, yürüyüş, yaylacılık, atlı yürüyüş

- Ulus Küre Rotası
- Alternatif güzergahlar
- Bisiklet Festivali Rotası
- Küre Dağları Milli Parkı
- Ulus Çayı
- Mağara
- Yayla
- Yerleşim
- Yeme-içme yerleri
- Kozanlı Eski Çarşı

	Orman		Bisiklet rotası		Mesire alanı		Müze
	Yaban hayatı		Seyir noktası		Dinlenme/ piknik alanı		Geleneksel sivil mimari
	Kanyon		Kamp alanı/ konaklama tesisi		Tanıtım/ ziyaretçi merkezi		Dini yapı
	Şelale						1. Hasan Dede Türbesi (doğal sit alanı)
	1. Ulukaya şelalesi ve gezi alanı (doğal sit alanı)						2. Şirinler ahşap camii
	2. İğneciler şelalesi						3. Köklü Manastırı

Rota 6 - Karaca Rotası

Tematik grup

Dağ ve nehir

Genel tanım

Bartın şehir merkezinden başlayan Karaca Rotası, kendi güzergâhı üzerinde doğa, dağ, gastronomi, vadi peyzajı ve özellikle de yaban yaşamı ile karma bir rotadır. Rota üzerinde bulunan Çobanoğlu Göleti ilin en büyük kapalı sulak alanı olmakla birlikte farklı aktiviteler için de uygundur. Yenice Ormanları bağlantısı üzerinde olan hat flora ve fauna açısından zengindir.

Farklılık temaları

Zengin yaban hayatı, vadi peyzajı, tarımsal peyzaj, dağ peyzajı, akarsular ve şelaleler, orman, yaylalar, işitsel peyzaj, değirmenler, türbeler

Rota odakları

Derbent köyü ve Kirazlı Köprü barajı, Yedi Ocaklı değirmen, Bahçecik, Zafer, Kirsinler, Bağdatlı, Aksu şelaleleri, Gezen yaylası, Kokurdan yaylası, Sökü YHGS, Eskiemirler, Yenikışla, Şarköy, Başoğlu, Çeştepe, Bartın

Ulaşım tipleri

Yürüyüş, bisiklet, motosiklet, minibüs, özel araç

Aktiviteler

Fotoğrafçılık, manzara seyri, kuş ve yaban hayatı gözlemi, gastronomi, tırmanış, kamping, orienteering, piknik, doğal ürün toplama, mantar toplama, kestane toplama, bisiklet, yürüyüş, yaylacılık

Karaca Rotası

Alternatif güzergahlar

Sökü YHGS

Kozcağız Çayı

Yayla

Çeşme

Yerleşim

Yeme-içme yerleri

Bartın Kadınlar Pazarı

Orman

Seyir noktası

Müze

Değirmen

Yaban hayatı

Aksu Çayı Şelalesi gezi alanı

Kale

Geleneksel sivil mimari

Şelale

Dinlenme/ piknik alanı

Arkeolojik alan

Tarihi köprü

Kuş gözlemi

Kamp alanı/
konaklama tesisi

1. Çeştepe Höyüğü
2. Çeştepe Tümülüsü

Dini yapı
Şimşirli Türbesi

Yenice Ormanları

Temel Uygulama Araçları

EkoRota Bartın projesi kapsamında önerilen bölgesel rota kurgusunun hayata geçirilme sürecinde, rotanın bütünlüğü, işlerliği ve devamlılığını sağlamak amacıyla, 5 temel uygulama aracı kullanılmalıdır.

Katılım Toplantıları ve Eğitimler

Yerel halkın sürece ne şekilde dâhil edileceği çalışılan bölge özelliklerine göre değişebilse de, katılım konusunda bazı temel yöntemlerin uygulanması fayda sağlayacaktır. Yerelin beklentileri ve çalışmalara nasıl katkı sunabilmesi amacıyla proje süresince düzenlenmiş odak grup toplantıları bu katılımcı sürecin başlangıcı niteliğindedir. Rotaların uygulanması sürecinde de kırsal buluşmaları ve geniş katımlı kent toplantıları düzenlenmelidir. Özellikle muhtarlar, yerel halkın örgütlenmesi ve sürece katılımın güçlendirilmesinde aktif rol oynamaktadır.

Bunun yanında, EkoRota'nın uygulanmasıyla gelişmesi beklenen alternatif sektörlerle ilişkin yerel katılım toplantıları ve eğitimleri düzenlenebilir. Kırsal kesim başta olmak üzere il bütününde yerel halka yönelik koruma bilinci, yerel girişimcilik, ev pansiyonculuğu, alan kılavuzluğu eğitimleri özellikle planlanmalıdır. Bunun yanında, yerel mutfak ve geleneksel el sanatları gibi konularda usta yetiştirme programları geliştirilebilir.

Basılı Kaynaklar

Rotanın uygulama sürecinde önemli bir adım tanıtım stratejisinin uygulanmasıdır. Tasarım dili ve içeriği zengin basılı kaynakların üretilmesi ve uygun hedef kitlelere ulaştırılması önemlidir. Bu noktada, bölgesel değerlerin tanıtım yoluyla geliştirilmesi ve hedef kitlelere bütüncül bir bölge imajının yansıtılması amaçlanmalıdır.

Basılı kaynaklar sunum ve tanıtım uygulaması için öncelikle hazırlanması gereken araçlardır. Kullanımı pratik, zengin içerikli ve anlaşılır kaynaklar üretilmeli ve tanıtım stratejisi kapsamında yaygınlaştırılmalıdır. Üretilmesi gereken temel çalışmalar aşağıdaki gibidir.

- **Rota haritası**

Tüm güzergâhlar, yerleşimler, aktivite alanları, miras alanları, arazi koşulları, servis merkezleri gibi detaylara sahip kapsamlı bir rota haritası

- **Rehber kitap**

Rotada ilerleyişi yönlendiren; bölge kimliğini ve rota sistemini anlatan kapsamlı bir kılavuz yayını

- **Tanıtım broşürü**

Kolay anlaşılır, rotanın hızlı kavranmasına yönelik kısa ve öz bir broşür

- **Tanıtım afişi**

Yerel kimliği yansıtan değerler ve rotayı görselleştiren, farklı biçimler ve içeriklerde tanıtım afişleri serisi

Yönlendirme Sistemleri

EkoRota ağının bir bütün olarak işleyebilmesi ve deneyimlenmesi özellikle nitelikli ve tutarlı yönlendirme sistemlerinin kurulmasına bağlıdır. Bu konuda alandaki bilgilendirme levhalarından yönlendirme işaretlerine kadar her türlü uygulamada ortak, anlaşılır ve yaratıcı bir tasarım dili kullanılmalıdır. Bilgilendirme içeriği ise her koşulda Bartın'a ilişkin yerel başlıklarla, bütüncül ve kapsayıcı bir yaklaşımla hazırlanmalıdır.

Tabelalar

Sistem tabelaları, rotaların kademesine veya geçtiği alana göre şekillenebilir. EkoRota Bartın için önerilen yönlendirme ve bilgilendirme sistemi öğeleri şunlardır:

- **Anıtsal Tabla**

Rota başlangıcında veya kent içerisinde tanıtım amaçlı kullanılacak anıtsal tabelalardır.

- **Karşılıyıcı Tabla**

Ana başlangıç noktasında, içeriğinde bölgesel verilerin yer aldığı ve rota bütününe dair fikir veren tabelalardır. İçeriğinde mutlaka yer verilmesi gereken başlıklar:

- Türkiye içerisindeki konum görseli
- EkoRota haritası
- EkoRota hakkında genel bilgi
- Bartın tarihi ve coğrafyası hakkında genel bilgi

- **Özel Alan / Etap Tabelası**

Ziyaretçileri rota üzerindeki, Sökü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası veya Zoni Yaylası

Mevcut EkoRota Bartın logosuna ek olarak, uygulama esnasında ilgi çekici ve tanıtıcı sloganlar ve yerel kimlikle örtüşen bir görsel dil üzerine çalışılmalıdır.

gibi, özel bir alan veya etap hakkında bilgilendirmeyi amaçlayan tabelalardır. İçeriğinde yer alması gerekenler;

- Alan veya etabın rota üzerindeki konum şeması
- Alan veya etabın haritası
- Özel materyaller (plan, fotoğraf vb.)
- Hizmet altyapısı (konaklama, yemek vb.)

- **Yön ve Mesafe Tabelası**

Yol ayrımlarında odak noktalarının uzaklıkları ve yönleri hakkında bilgi veren tabelalardır. İşlevi ziyaretçileri odak noktalarına yönlendirmektir.

- **Ara Yön İşaretleri**

Rota üzerindeki hareketi yönlendirmek ve devamlılığını sağlamak amacıyla, belirli aralıklarla yerleştirilmiş takip işaretleridir. Yön işaretleri için parkurlar boyunca uluslararası bir işaretleme dili olan Grande Randonnée kullanılabilir. Ara yön işaretlerinde yürüyüşçüler ve bisikletçiler için ayrı uygulamalar yapılmalıdır.

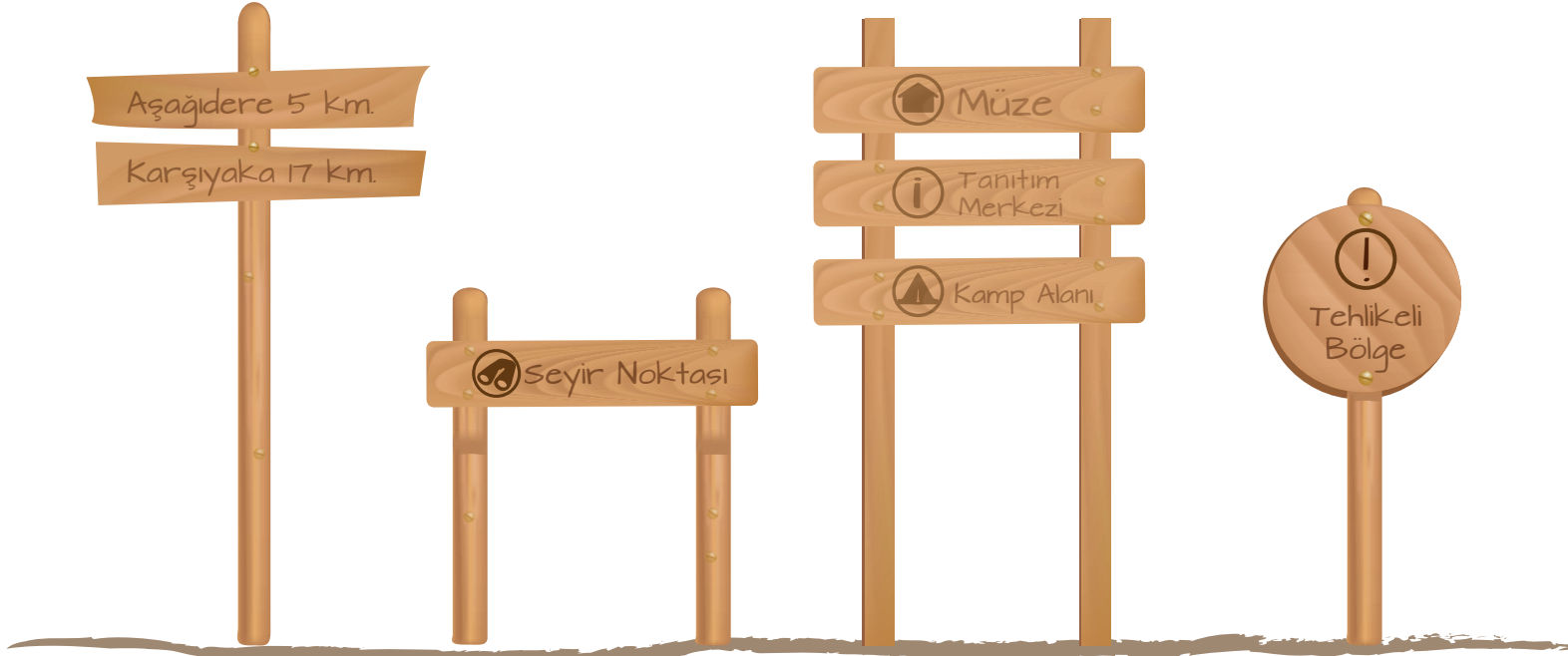
EkoRota Bartın Yönlendirme Sistemi Önerisi

Karşılıyıcı tabela

Özel alan / etap
bilgilendirme tabelası

Yön tabelası

Mesafe tabelası

Bilgilendirme tabelaları

Uyarı tabelası

Yenilikçi Teknolojiler

Sunum ve tanıtım konuları başta olmak üzere, mümkün olan her alanda yenilikçi teknolojilerin kullanımı rota çalışmalarının ve güzergahın erişilebilirliğini ve kolay kullanımını destekleyecektir. Özellikle mirasın sunumu ve tanıtım uygulamaları yenilikçi teknoloji araçlarıyla kurgulanmalı; yerel halkı ve ziyaretçileri destekleyen mobil uygulamalar, interaktif web ortamları, tarihi ve ender rastlanan doğal alanlarda teknolojik sunum yöntemleri gibi yollarla bölgeye dair yeni bir farkındalık yaratılmalıdır. Bunun yanında, kırsal alanlarda GPS sistemlerinin ve barkod uygulamasının geliştirilmesi rota erişilebilirliğini ve kolay kullanımını destekler.

Gönüllü Çalışmaları

Doğal veya kültürel bir varlığın, en yakın çevresinden başlamak üzere insanla ilişkilendirilmesi, başta bu mirasın sahiplenilmesini ve yerelden hareketle korunmasını da sağlar. Bu yaklaşımın, temel araçlarından biri mirasın kırsal ekonomi ve alternatif sektörlerle ilişkilendirerek kullanılmasıdır. Mirasın günümüz ekonomisine ait faaliyetlerde, kuşkusuz koruma ilkeleri doğrultusunda, değerlendirilmesi yerel halkın sahiplenme ve koruma çabalarını da yönlendirir.

Bunun yanında, rotanın uygulama sürecinde yerelden oluşturulacak gönüllü grupları ile işaret güncelleme, güzergah bakımı ve etkinlik planlama konularında aktif bir örgütlenme elde edilebilir.

Yenilikçi teknoloji örnekleri: tablet ve telefon uygulamaları

5. EYLEM PLANI

- Organizasyon Şeması
- Uygulama Süreci

Bölüm 5. EYLEM PLANI

EkoRota Bartın'ın hayata geçirilmesi ve sonrasında sürekli bir tanıtım stratejisinin uygulanması, geniş çerçevede yönetim aşaması olarak düşünülmelidir. Uygulama aktörlerinin bir araya gelmesinden, kurgu aşamasında verilen kararların mekânda gerçekleştirilmesine ve rotanın sunulmasına kadar çokboyutlu bir yönetim sürecinin iyi işletilmesi, rota planlamasının amaçlarına da gerçek anlamda ulaşılmasını sağlayacaktır.

Kültür rotalarının hayata geçirilmesi, özellikle bölge ölçekli çalışmalarda çok aktörlü süreçler gerektirir. EkoRota Bartın için de başta kültürel ve doğal mirastan sorumlu kurumlar, idari birimler ve yerel halk gibi geniş bir paydaşlar toplamı, uygulama süreci boyunca eşgüdüm

içinde ve ortak ilkeler doğrultusunda çalışmalıdır. Ancak bu şekilde, bölge kimliğini tanıtım ve lokal projelerle güçlendirerek gelişen, sürdürülebilir bir rota sistemi uygulanacaktır. Böylece, açılışından bir süre sonra işlevsiz hale gelen turizm güzergâhlarından farklı bir süreklilik ve nitelik elde edilecektir.

EkoRota Bartın'ın uygulama ve yönetim süreçlerini yönlendirmesi açısından eylem planının takip edilmesi önemlidir. Burada organizasyon şeması ve uygulama süreciyle açıklanan eylem planı, yerel kurumlar ve uygulayıcı paydaşların dinamikleri doğrultusunda genişletilebilir.

Organizasyon Şeması

Rotaların uygulama sürecinden sorumlu yönetsel yapılanmada yerel yönetimlerin ağırlıklı olarak rol alması önemlidir. En temelde yerelin kaynaklarından beslenen rota çalışmalarının yönetilmesinde, bu kaynakların korunması ve geliştirilmesinden sorumlu yerel birimler görev almalıdır.

Sorumlu Paydaşlar

Yönetim yapısı, bölgede yaşayan ve çalışanları bir araya getiren, sahip oldukları ortak mirasa dair sorumluluklarını ortak projelere

taşımalarına olanak veren bir yapı olmalıdır. Bu şekilde uygulamaların bölge paydaşları tarafından benimsenmesi ve sürekli kılınması sağlanabilir. Yerel ölçekten başlayarak, uluslararası işbirliklerine dek oldukça geniş bir çerçeveye yayılan aktörler arasındaki ilişkiler; finansman ortaklığı, sponsorluk, danışmanlık, gönüllülük gibi biçimlerde yürütülebilir.

EkoRota Bartın'ın uygulama ve yönetim süreçlerinde rol alması ve ortaklık kurması beklenen öncelikli paydaşlar aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir.

Uygulama Süreci

Her türlü koruma ve planlama çalışmasının uygulamasında, detaylı bir eylem planının hazırlanması ve tüm paydaşlar tarafından takip edilmesi bir ön koşuldur. Rota planlaması ve uygulanması süreçleri için de aynı yaklaşım geçerlidir. Burada önerilen uygulama etapları, eylem planının temel adımları olmakla birlikte, uygulama süreleri ve finansman gibi detaylar uygulayıcı paydaşlar tarafından belirlenmelidir.

Uygulama ekipleri

Organizasyon şemasından yola çıkılarak, rotanın uygulama sürecini gerçekleştirmeyle sorumlu 3 ekip oluşturulmalıdır. Sürecin yerel kesimle iletişim içinde sürdürülmesi, tanıtımın nitelikli ve sürekli kılınması açısından bu ekiplerin oluşturulması önem taşımaktadır. Bu uygulama sürecinin ilk adımı olarak gerçekleştirilmelidir. Katılım ve iletişim, tasarım ve saha uygulama şeklinde adlandırılan bu ekipler, uygulama sürecinin başından itibaren eşgüdüm içerisinde çalışmalıdır.

• Katılım ve iletişim ekibi

Yerelle buluşma ve bilgilendirme toplantılarının organizasyonu, gönüllülere ulaşma ve örgütlenme bu ekibin sorumluluk alanlarıdır.

• Tasarım ekibi

Rotanın sunum ve tanıtımından sorumlu ekiptir. Yönlendirme bilgilendirme malzemelerinin içeriği, tasarımı ve üretimi ekibin sorumluluk alanlarıdır. Bu süreçte iletişim veya tasarım şirketleriyle işbirliği kurulabilir.

• Saha uygulama ekibi

Bilgilendirme ve yönlendirme sisteminin rota üzerinde sahaya yerleştirilmesi ve takibinden sorumlu ekiptir. Sivil toplum kuruluşları temsilcileriyle oluşturulabilecek olan saha uygulama ekibi, aynı zamanda bağımsız gönüllülerle işbirliği içerisinde çalışabilir.

Uygulama etapları

Uygulama sürecinin tümüne yönelik izlenmesi önerilen başlıca etaplar şu şekildedir:

1. ETAP

- Uygulama ekiplerinin belirlenmesi
- Uygulama eylem planının hazırlanması
- Yerelle buluşma ve bilgilendirme toplantıları
- Gönüllülere ulaşma

2. ETAP

- Ziyaretçi yönetim stratejisinin oluşturulması
- Tanıtım stratejisinin oluşturulması

3. ETAP

- Bilgilendirme ve yönlendirme sisteminin hazırlanması
  - İçerik oluşturma
  - Tasarım ve üretim
  - Sahada yerleştirme

4. ETAP

- Tanıtım stratejisinin uygulanması
  - Basılı materyaller
  - Web sitesi ve sosyal medya altyapısı
  - Duyuru ve açılış

1. ETAP *

- Uygulama ekiplerinin belirlenmesi
- Uygulama eylem planının hazırlanması
- Yerelle buluşma ve bilgilendirme toplantıları
- Gönüllülere ulaşma

2. ETAP *

- Tanıtım stratejisinin oluşturulması
- Ziyaretçi yönetim stratejisinin oluşturulması

3. ETAP **

- Bilgilendirme ve yönlendirme sisteminin hazırlanması
  - İçerik oluşturma
  - Tasarım ve üretim
  - Sahada yerleştirme

4. ETAP *

- Tanıtım stratejisinin uygulanması
  - Basılı materyaller
  - Web sitesi ve sosyal medya altyapısı
  - Duyuru ve açılış

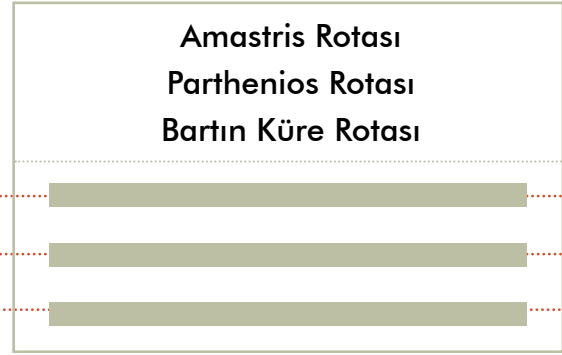
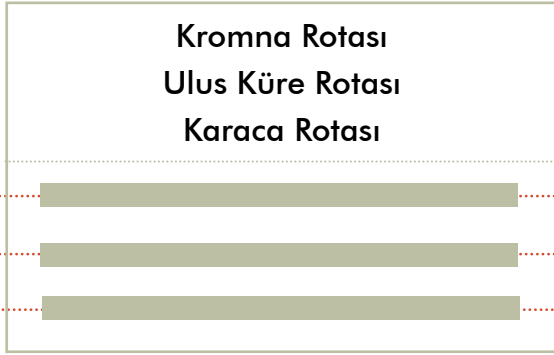
SÜREKLİ (uygulama ve yönetim süreçleri boyunca)

- Lokal projeler: Çevre düzenleme, işlevlendirme, kamusal sanat, doğa sporu vb.
- Eğitim programları: Rehberlik, koruma bilinci, alternatif ekonomiler vb.
- Özel etkinlikler: Fotoğrafçılık, yürüyüş, keşif, yarışmalar, atölyeler vb.
- İzleme ve bakım

ORTA

UZUN

* Hazırlık, buluşma, strateji geliştirme gibi eylem adımlarının bulunduğu bu etaplar 6 rotadan oluşan rota sisteminin bütünü düşünülerek uygulanmalıdır.

** Rotalar üzerinde yapılacak saha çalışmalarında (yönlendirme tabelası, çevre düzenleme vb.) öncelik ana rotalara, ardından onlara bağlı alternatif rotalara verilmelidir.

SONSÖZ

Peyzaj doğal ve kültürel özelliklerin yeryüzünde görülebilir tüm öğelerini tanımlamaktadır. Peyzaj planlama ise bu öğelerin o yerde yaşayan insanların kültürünü ifade ettiğini kabul ederek, kültürün sürdürülebilirliği için kültüre ilişkin bilimsel, teknik ve algısal bilgiyi bütüncül bir anlayışla geleceğe aktarma eylemidir. Peyzaj planlama kapsamında değerlendireceğimiz rota planlaması doğa, tarih, kültür ve güncel gündelik yaşam pratiklerinin uyumunu temel alan bütüncül bir sistemdir. Gerek sistemin geliştirilmesi gerekse uygulanması aşamasında paydaşların katılımı ve bu süreci sahiplenmesi önemlidir. Çünkü bu sistemim işlerliği yerel sahiplenme duygusunun gelişmesine bağlıdır. Özellikle uygulama sürecinde ilgili paydaşların (yerel halk, yerel yönetimler ve kamu kurumları) organizasyonunda oluşacak aksaklıklar ve alan kullanım haklarının ihlali sürecin gerçekleşmesi ve sistemin oluşturulmasına engel oluşturabilir.

Bartın İli Turizm Eylem Planı 2012-2016, Bartın Doğa Turizmi Master Planı 2013-2023, UNESCO Dünya Mirası Yolunda Amasra Stratejik Eylem Planı 2014 ve 2012-2015 Bölgesel İnovasyon Strateji ve Eylem Planı 2014 kültürel değerlerin korunmasını ve turizm sektörünün geliştirilmesini Bartın'ın geleceği için öncelikli bir hedef olarak koymuştur. Bu proje kapsamında ilgili paydaşların katılımı doğrultusunda önerilen 6 ana rota ve bunlara bağlı 32 alt rota, bu öncelikli hedeflerin yerine getirilmesine yönelik olarak oluşturulan araçlardır. İlin geleceği için önem taşıyan bu rotaların mutlaka hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bunun için kamu ve sivil toplum kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir. Bu çalışmada önerilen eylem planında bu kuruluşların yapması gereken işler etaplanarak bir takvime bağlanmıştır. Bartın'ın geleceğe daha gönenc içinde taşınmasını sağlamak için, bu takvim doğrultusunda yapılacak işlerin takipçisi olacağımızı belirtmek isteriz.

EKLER

1. ÖRNEK ROTA İNCELEMELERİ

- Likya Yolu, Türkiye
- Don Kişot Rotası, İspanya

2. ARAZİ ÇALIŞMALARI

3. FOTOĞRAF SERGİSİ

EK 1. ÖRNEK ROTA İNCELEMELERİ

Likya Yolu

İnceleme tarihleri

27-30 Nisan 2016

Genel tanım

Likya Yolu rotası Muğla'nın Fethiye ilçesi ile Antalya arasında kalan bir yürüyüş rotasıdır. Likya Yolu Projesi, Kate Clow tarafından 1998 yılında Garanti Bankasının Geleceğe Dört Işık Yarışmasına sunulan ve Ekonomi-Spor-Çevre-Kültür dalındaki çalışmalardan çevre dalındaki ödülü kazanan bir projedir. Kate Clow 3 yıl boyunca güneydeki çeşitli kulüplerle ve dağcılarla birlikte yürüyerek bu rotayı keşfetmiştir. Likya Yolu 1998'in sonundan beri faaliyettedir. Projeye Garanti Bankası'nın sponsor olmasının yanı sıra, Kültür ve Turizm Bakanlığı da projeye sahip çıkmıştır. Likya Yolu bir İngiliz Dergisi tarafından dünyanın en uzun 10, bir Avusturya dergisi tarafından da dünyanın en güzel manzaralı 50 yürüyüş rotasından birisi olarak seçilmiştir (Clow, 2015).

Likya yolu daha çok yabancı turistler tarafından yürünmektedir. Yaz aylarında hava çok sıcak olduğu için, kış aylarında da soğuk olduğu için yürüyüş yapılmamaktadır. En çok yürüyüşün yapıldığı dönemler Mart ile Mayıs ayları arası ile Eylül ile Kasım ayları arasındadır.

Likya yolu üzerinde bulunan Teke yarımadasında 2000'den fazla Likya lahdi vardır. Likya lahitleri

dünyada bulunan 3 lahit tipinden birisidir. Bölgede 78 tane Likya kenti tespit edilmiş olmasına rağmen şu anda bunlardan 52 tanesinin yüzey kazısı yapılmış durumdadır. Ayrıca bu yola Likya Yolu adının verilmiş olmasına rağmen Likya yolu rotası üstünde sadece 20 tane Likya kentinden geçilmektedir.

Bütün bu kültür rotaları/yolları turistik bir temadan yola çıkar ve bu anlamda da turizm hareketliliği olan bir bölgeden geçer. Likya yolu; Fethiye, Ölü Deniz, Kabak Koyu, Patara, Kalkan, Kaş, Kekova, Demre, Finike, Adrasan, Olympos, Çıralı, Phaselis gibi zaten turizm hareketliliği olan bölgelerden geçtiği ve eski göç yolları ve antik yolları barındırdığı için cazibesi çok büyüktür.

Fransız Grand Randonnee sistemiyle işaretlenmiş kırmızı – beyaz işaretleri izleyerek Likya kıyıları dolaylarında 540 km boyunca yürüyüş yapılabilmektedir. Rotanın 29 bölümü vardır ve tümünü bitirmek 30-33 gün sürmektedir. Grand Randonnee sistemindeki işaret; üstte beyaz altta kırmızı çizgi, 10*5 santim boyutundadır. Patikalarda 50 m, orman yollarında 200 m aralıklarla işaretleme yapılır.

Üç çeşit işaret vardır:

- Kırmızı - beyaz
- Eğer alternatif güzergahlar varsa sarı kırmızı beyaz kırmızı çift işaretleme sistemi vardır
- Kavşak noktalarında eğer girilmeyecek bir yer varsa oraya çarpı işareti konulur.

Ayrıca sarı yeşil renkteki levhalar, rotanın asfalt yolu terk ettiği yerleri göstermektedir. İşaret olmayan yerlerde taşların üst üste yığılmasıyla oluşturulmuş babalar yolu göstermektedir. Yol gösteren bu işaretlere inahşah denir. Yol işaretlerini kaybedenlerin yapması gereken; geriye dönüp en son gördüğü işaretin yanına gelmektir. 100 m² çap içerisinde mutlaka başka bir işarete rastlanır.

İncelenen etaplar, durak noktaları anlatımı ve değerlendirmeler

Proje ekibi tarafından Likya yolunun incelenmesi ve test edilmesi için 27-30 Nisan 2016 tarihleri arasında yapılan arazi çalışmasında ekip ilk gün Kayaköy'den Ölü Deniz'e inen yürüyüş güzergahını, ikinci gün Ovacık'tan Kirme üzerinden Faralya güzergahını, üçüncü gün Kabak'tan Alınca ve Dodurga üzerinden Yediburunlara ulaşan yolu ve dördüncü gün Antalya bölgesinde Akbel'den Delikli Kemer'e giden yolu yürüdü. Dördüncü gün belirlenen yürüyüş rotalarının tamamlanmasından sonra önce Patara sahiline ve antik kentine, daha sonra da Ksanthos ve Letoon antik kentlerine ziyarette bulundu. Dört günlük inceleme boyunca 40 km'yi aşan zorlu dağ ve orman yolları yüründü, tarihi patikalar ve yerleşimler incelendi. Yol üzerinde turizm hizmeti veren konaklama tesisleri ile yeme içme tesisleri incelendi. Bu tesislerde hizmet verenler ve yöre halkıyla çeşitli görüşmeler yapıldı. Proje ekibine dört gün boyunca rehberlik eden Ersin Demirel ile Bartın'daki ekorota çalışmaları hakkında ayrıntılı görüşmeler yapıldı ve kendisinden rotalama konusunda bilgi alındı.

Likya Yolu yönlendirme işaretleri

Kayaköy – Ölüdeniz, 27 Nisan 2016

İlk gün Fethiye'den çıkış noktasından yürüyüşe başlandı. 1 km'lik orman içi patika yolundan yürüyüşten sonra araçla Kayaköy'e geçildi. İlk günün ana rotasına Kayaköy'den başlandı. Yaklaşık olarak 3,5 km'lik bir parkur sonunda Ölüdeniz'e varıldı. 2 saat 18 dakikada tamamlanan bu rota aynı zamanda rehber Ersin Demirelli de tanıma ve verdiği yoğun bilgileri öğrenme fırsatı sağladı.

Likya Yolu yürüyüşü Fethiye'den başlıyor. Fethiye'deki Likya Yolunu gösteren yol tabelasının üzerinde sadece Muğla il sınırları içinde kalan Likya Yolunun rotaları görülüyor. Yol tabelası üzerine çeşitli yazılar yazılarak tahrip edildiği görülmüştür. Tabelada kırmızı çizgiler Likya yolu, mor çizgiler ise Fethiye'deki alternatif yürüyüş rotalarıdır. Kozağacı, Kirme, Faralya, Kabak Koyu boyunca ilerleyen yol ikiye ayrılır; biri kabak koyunun içinden biri de yukarıdan çıkar ve Alınca'da birleşir, Boğaziçi'nde tekrar ikiye ayrılır: Sydima ya da Yediburunlar'dan geçer ve Bel mahallesinde tekrar birleşir. Pdnai antik kenti 18 km lik Patara kumsalının batı ucuna iner (Özden çayı diye geçer bu nokta), buradan Letoon, Ksanthos antik kentlerine ulaşır. Ksanthos'dan sonra Ksanthos'a su getiren su kemerlerini izleyerek Eşen Çayı'nın Muğla iliyle sınırını çizdiği Antalya iline ulaşılır.

Şehirlere yakın olan sahillerdeki rotalar şehir bisikleti ya da yarış bisikleti ile herkesin yapabileceği zorluk derecesi düşük olan yürüyüş rotalarıdır. Kültür Rotaları Derneği Likya Yolundaki işaretleri ana rota kırmızı beyaz,

alternatif güzergahları ise bütün Türkiye'de aynı tip olması açısından sarı kırmızı olarak belirlemiştir.

İşaretlemelerde yaşanan en büyük sorun şudur; Turizm içselleştirilememiş durumda olduğu için, kırmızı beyaz işaretler üçe dörde ayrılmaktadır. Bunun nedeni; herkesin müşterilerini arttırmak için kendi pansiyonunun veya yiyecek içecek tesisinin önüne işaretleme yapıyor olmasıdır. Bu sorun birçok yerde yaşanmaktadır.

En büyük ikinci sorun; halen Likya Yolu'nun tescil edilememiş olmasıdır. 1998 yılında Garanti Bankası, Karayolları Genel Müdürlüğü ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan izin alarak afaki bir tescil yaptırmıştır. Fakat maalesef ki bütün bu 540 km'lik yol mücavir alan, belediye sınırları, özel arazi, Beydağları Milli Parkı, orman sınırı gibi çeşitli yerlerden geçmektedir. Likya Yolunu dolaştığınızda bazı yerlerde bir bakıyorsunuz orman işletmesi yol açmış ya da bir bölgeye sera yapılmış. Bu durumda rotadaki patikaları değiştirmek gerekiyor. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir şey yoktur. O rota varsa zaten başlangıçtan beri vardır. Likya Yolu benzerleri gibi dünyadaki en önemli rotalardan biridir. Fakat, henüz tescil edilememiş olması çok büyük bir sorundur. 2014 yılında Kültür Bakanlığı'ndan, Muğla Kültür Varlıklarından, Kültür Müdürlüğünden yetkililer rotanın Muğla'daki 76 km lik kısmını tescil etmek için Kate Clow ile bir toplantı yapmıştır. Kültür varlıklarındaki görevli; "tamam siz burayı işaretlemişsiniz ama benim bunu tescil edebilmem için patikanın 50 m üstünde ya da altında antik bir şey olması lazım" demiştir. Örneğin eski bir sarnıç, eski

Tarihi yol

Zorlu yürüyüş etapları

Rota yönlendirme tabelası

bir restore edilebilecek bir yapı veya arkeolojik bir buluntu şeklinde açıklamalar yapmıştır. Maalesef bu nedenle 540 km'lik Likya Yolunun büyük bir kısmı tescil edilememiş durumdadır.

İspanya ile Fransa arasındaki Hac Yolu'nu her yıl 8 milyon kişi yürümektedir. Likya Yolunu ise 45-50 bin kişi ancak yürümüşür. Likya yolunu Türkler 2007'den beri yürümektedir. 2000 yılından Amerika'nın, İngiltere'nin, Avustralya'nın Atlas dergisine denk düşen dergilerinin muhabirleri yürüyordu Likya Yolunu. Likya Yolunun tanıtımını bu insanlar yaptı. Likya Yolunu yabancılar daha çok biliyor ve daha çok yürüyorlar. Türklerin Likya Yolu'nun çok fazla farkında olmadığı vurgulanmaktadır. Daha çok İstanbul çevresinde ya da yaylalarda yürüyen bir Türk yürüyüşçü kitlesinin Likya Yolu'nu tanınması çok önemlidir.

Ersin Demirel yürüyüş yollarını belirlerken şu noktalara dikkat ettiğini belirtmektedir: "Taş döşeli bu yolu 1900'lerde katır yolu olarak kullanıyorlarmış. Bir yürüyüş güzergahını yapmanın en basit yolu şudur: eğer bir köye gider yaşlılarla konuşursanız, eskiden senin deden atla eşekle değirmene nasıl giderdi? İlçedeki pazara nasıl giderdi? Yaylaya nasıl çıkardı gibi sorularla bir iki ayda o bölgedeki eski göç yollarını eski tarihi yolları saptayabilirsiniz. Benim çalışma stilim bu. Yaptığım tüm yürüyüş rotalarını buna temellendiriyorum. Eski göç yolu ama doğasevere bir havuç vermek zorundasınız. Yol üzerinde mutlaka bir şelale, antik bir kent, eski bir yerleşim, mağara, göl gibi doğaseveri heyecanlandıracak objeleri de sunmanız gerekiyor. Rotaları buradan geçirmelisiniz".

Rota işaretlemeleri tek taraflı yapılmaz. Kaya veya ağaç her iki tarafına da işaretleme yapmak gerekmektedir. Fethiye'den Antalya'ya, Antalya'dan da Fethiye'ye gidenlerin görebileceği şekilde her iki taraf işaretlenmiştir. Ovacık'tan Kirme ve Faralya'ya giden taş yol 18 ve 19. Yüzyılda Rum köylüler tarafından yaptırılmıştır.

Faralya Derneği kurucuları, o bölgede kış aylarında yağmur ve erozyonla yok olan patikaları kazma kürekle düzeltip, işaretleri yenilemektedir. Bunun yanı sıra 16 senedir Kate Clow iki yılda bir 15-16 Euro'luk düşük bir bedelle, yurtdışından zaten Likya Yolunu yürümeye gelecekleri işaretleri yenileme konusunda organize etmektedir. Ya da bu işin sevdalısı rehberler kendi imkanlarıyla işaretleri yenilemektedir. Ersin Demirel'e göre, yürüyüş yolunun bakımını turizm dernekleri üstlenmelidir.

Muğla'nın Fethiye ilçesinde yer alan Kayaköy 5000 yıllık bir tarihe sahiptir. Farklı kaynaklara göre 11 ya da 14 yüzyılda Rumlar tarafından Antik Likya Uygarlığına ait Karmyllassos kenti kalıntıları üzerine inşa edilmiştir. Günümüzde çoğu tahrip edilmiş olan yaklaşık 3500 konut, 2 kilise, 9 şapel, okullar, hastane, kütüphane ve zanaat atölyeleri bulunmaktadır.

Aşağıda Gemiler Adası, bu adada bir kale yıkıntısı ve kilise vardır. Güzel bir koydur. Aynı zamanda araç yoluyla da ulaşılan koyda kamping ve otel bulunmaktadır. Arka taraftaki İdris Burnu, Fethiye'nin doğu tarafındaki ucudur. Batı tarafındaki ucu ise Kurdoğlu Burnu'dur.

Kayaköy

Ölüdeniz

Ölüdeniz

Zorlu yürüyüş etapları

Kelebekler Vadisine iniş

Kelebekler Vadisi

Babadağ 1900 metre, altı Ölü Deniz, ondan sonraki yarık Kelebekler Vadisi, güneydeki ilk burun Kabak Koyu'nun burnu, ondan sonraki burun Yediburunlar'ın başlangıcıdır. Yediburunlar aynı İdris burnu gibi teknelerin en zor geçtiği yerdir. Genellikle sabah sakinlikte geçer tekneler.

Hisarönü / Ölüdeniz – Kelebekler Vadisi, 28 Nisan 2016

İkinci günkü rotaya Hisarönü-Ölüdenizden başlandı. Faralya tarafına doğrularak Ölüdeniz yukarıdan görülecek şekilde geçildi. Eskiden Faralya'dan gelenler tarihi yoldan yürüyerek bir buçuk günde Fethiye pazarına iniyormuş.

Yine Ölüdeniz'in muhteşem manzarası ile başlayan yürüyüş bir başka doğa harikası olan Kelebekler vadisinde sona ermektedir.

4,5 saatte kat edilen 10,5 km lik yolun ardından bir de Kelebekler vadisine yaklaşık 1,5 saatlik bir kaya inişi yapmak bu parkurun vazgeçilmezleri arasında yer almaktadır. Ancak bu noktada Kelebekler vadisine inişin son derece tehlikeli olduğunu ya bir rehberle inilmesi gerektiği ya da profesyonel bir yürüyüşçü olunması gerektiği gözden kaçırılmamalıdır. Bu noktada bir offroad kulübünün kelebekler vadisine iniş yolunu işaretlemiş olması ve bu yolun tehlikesi hakkında hiçbir uyarıda bulunmamış olması da bölge rehberlerinde büyük bir tedirginlik yaratmaktadır.

Bu zorlu parkurun yorgunluğunu Kelebekler vadisi üzerinden gün batımını seyrederek atmak ve yöresel yemekler ile akşam yemeğini yemek günün bütün yorgunluğunu unutturmaktadır.

Bütün Anadolu'da olduğu gibi Likya kentlerindeki önemli tarihi eserler de kaçırılarak yurtdışındaki müzelerde sergilenmektedir. Mesela, Kaş yakınlarında Trysa antik kentinde bulunan Gölbaşı heroonu denilen anıtsal bir mezarı, Avusturyalılar taşları keserek ve sonrada antik bir yol inşa ederek Myra limanından Avusturya'ya kaçırmışlardır. Bugün UNESCO Dünya Mirası Listesinde yer alan Ksantos'taki "Nereidler Anıtı" şu anda İngiltere'de British Museum'da sergilenmektedir.

Delikli Kemer

Balat, 29 Nisan 2016

Programdaki en zor parkur olan 8.59 km uzunluğundaki Balat parkuru yaklaşık olarak 5,30 saatlik bir yürüyüşle tamamlanmıştır. Bu parkur uzunluğu yanında geçiş patikalarının dar olması, kayalık alandan geçişlerin yapılması açısından riskli olsa da orman içinden geçen yollar ile manzara seyirlerinin muhteşemliği ile göz kamaştırmaktadır.

Likya yolunun Fethiye'den Kalkan'a doğru uzanan hattında harika manzaralar ve koylar, kumsallar (Balat kumsalı) görülebilmektedir. Bu kumsallara / koylara inilip yüzülebilmektedir. Likya yolu üzerinde bulunan orman alanlarında keçi otlatılmaktadır. Bu durum ağaç ve ağaççıklara zarar vermektedir.

Yol üzerinde Likya yolunda yürüyüş yapanlara hizmet vermek için kurulmuş olan küçük işletmeler mevcuttur. Bunlardan kimi yolcuların dinlenmesi için oluşturulmuş küçük kafelerdir. Buralarda yolculara odun ateşinde çay, sıkma portakal suyu, ayran, su vb. içecekler sunulmaktadır. Ayrıca kendi üretimleri olan

Patara yolu

çam balı, zeytinyağı, reçel gibi ürünleri satmaktadırlar. Yöredeki taksi işletmesi bile "Lykia Taxi" adını taşımaktadır.

Yol üzerinde hizmet diğer küçük ölçekli konaklama işletmeleri ise bungalov, pansiyon ve butik otel hizmeti veren işletmelerdir. Bunlar da Likya rotasını yürüyenlere konaklama, kahvaltı ve akşam yemeği hizmeti vermektedir. Bu işletmelerden Kelebekler Vadisi'nin üst kısmında Faralya köyünde George House

Yol üstü durağı

Yol üstü durağı

adlı bungalovlardan oluşan misafir evini işleten Hasan Karaburun; Likya yolundan önce Kelebekler vadisinden yukarı yürüyerek çıkanlara kahvaltı ve yemek hizmeti verdiklerini, Likya yolunun açılmasıyla birlikte artan talebi karşılamak için konaklama hizmeti de vermeye başladıklarını belirtmiştir.

Kınık – Delikli Kemer, 30 Nisan 2016

Likya yolu gezisinin son gününde 1 saatlik araba yolculuğu ile son durak olan Kınık ilçesine ulaşıldı. Tam bir sera dünyası görünümünde olan Kınık ne doku olarak ne de anlayış olarak Likya yolu ile uyuşmaktadır. İlk üç günde yürünen rotalarla karşılaştırıldığında son derece kolay olan 2.82 km'lik bu parkuru yaklaşık 1 saat gibi bir zamanda tamamlayarak hedefteki Delikli Kemer'e ulaşıldı. Bu hatta yol boyunca antik su kanalları ve arklarda yürüyüşçülere eşlik etmektedir.

Likya Rotası; Kumulların ve Akdeniz akasyalarının arasında sonra Ksantos'a gelir. Ksantos'tan yamaçlar boyunca su kanalları üzerinden İnpınar'a kadar Üzümlüye gelir. Oradan İslamlar, Akbel ve Patara su kemerini takip ederek Delikli Kemer'e gelinir. Delikli Kemer'de ikiye ayrılır. İster sahilden Yalı burnundan giderseniz, ister su kemerini takip ederek Patara'ya ulaşırsınız. Rota daha sonra Kalkan'a ulaşır ve Kalkan'dan da Kaş'a devam eder. Daha önce bataklık olan Patara antik kentinin arkasındaki alan artık tamamen kurumuştur. Karanın denizle birleştiği yerlerde kumullar, okaliptüs ve Akdeniz akasyalarıyla kaplıdır.

Don Kişot Rotası

İnceleme tarihleri

15-20 Mayıs 2016

Genel tanım

Don Kişot İspanyol romancı Miguel de Cervantes Saavedra'nın 1605 ve 1615 yıllarında iki cilt olarak yazdığı romanıdır. Roman İspanya'nın Castilla La Mancha özerk bölgesinde geçmektedir. Castilla La Mancha özerk bölgesi Toledo, Cludad Real, Albacete, Cuenca, Guadalajara olmak üzere beş şehri kapsamaktadır. Ayrıca roman dünyada gastronomiye değinen ilk romanı olma özelliği taşımaktadır (Anonim, 2016).

La Mancha bölgesindeki romanın geçtiği yerlerdeki yel değirmenlerinin restore edilmesi ve gastronomiyle ilgili etkinliklerin (yöresel yemek yerleri ve yerel üzüm türlerinden şarap üreten işletmeleri) artırılmasıyla birlikte bölgeye özellikle turistlerin gelmeye başladığı belirtilmektedir. Bunun kırsal kalkınmaya olumlu katkı yaptığı ifade edilmektedir. Turistlerin büyük bir çoğunluğunun farklı ülkelerden geldiği belirtilmektedir. Bölgede yaşayanların bu rotalara pek ilgi göstermediği ifade edilmektedir. Yel değirmenlerinin restore edilmesinden önce bölgede herhangi bir turistik etkinliğin olmadığı ifade edilirken, restorasyonlardan sonra ve özellikle Cervantes'in 400. ölüm yıldönümü anmaları nedeniyle bölgeye gelen turist sayısı artmıştır.

La Mancha bölgesinde belirlenmiş ve rotaları haritalara işlenmiş 10 rota bulunmaktadır (Anonim, 2016). Bunlar:

- Toledo'dan El Toboso ve Belmonte üzerinden geçerek San Clemente'ye
- San Clemente'den Ruidera gölünden geçerek Villanueva de los Infantes'e
- Villanueva de los Infantes'ten Almagro ve Calatrava la Nueva'ya
- Valle de Alcudia'dan Campo de Calatrava'ya
- Albacete'den Alcaraz ve Bienservida'ya
- La Roda'dan Los Campos de Montiel'e
- Campo de Criptana'dan Tomelloso, Argamasilla de Alba ve La Solana'ya
- Almagro'dan Ciudad Real ve Consuegra üzerinden Toledo'ya
- Esquivias'dan Illescas ve Carranque'ye
- La Hoz del Rio Dulce'den Sigüenza ve Atienza'ya.

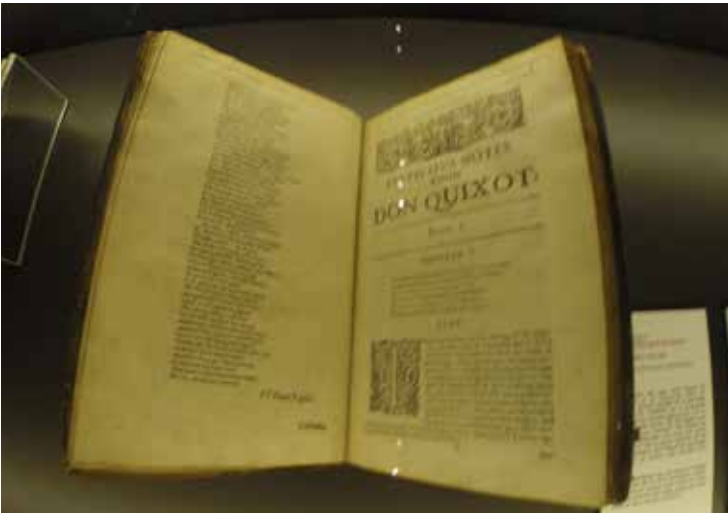
Bölgedeki turizm acenteleri son yıllarda Don Kişot rotası üzerinde farklı talepleri olan gruplara rotayı gezdirdiklerini ifade etmektedir. Son yıllarda artan küçük ölçekli konaklama işletmeleri başta bölgedeki şarap üretimini görmeye gelenlerin yanında, Don Kişot'un izini de arayan konuklar için cazip olanaklar sunmaktadır.

Don Kişot ve Sanço Panza heykeli, Plaza de Espana, Madrid

Don Kişot rotası işareti, St. Maria la Blanca Sinagogu, Toledo

Bibliotecha National'da sergilenen, Cervantes'in Don Kişot romanının ilk baskısı, Madrid

İncelenen etaplar, durak noktaları anlatımı ve değerlendirmeler

Madrid Kent Merkezi

La Mancha bölgesi ve Madrid'de Cervantes'e ve onun yaratmış olduğu roman kahramanları Don Kişot ve Sanço Panza'ya önem verildiği meydanlara dikilen heykellerinden ve sokaklara verilen isimlerinden anlaşılmaktadır. Madrid kent merkezinde bulunan Calle De Alcalá Caddesi üzerindeki Cervantes heykeli ile Don Kişot ve Sanço Panza kabartmaları görülebilmektedir. Ayrıca şehirdeki birçok kitapçıda Cervantes'in Don Kişot romanının farklı yaştaki okuyucular için değişik uyarlamaları bulunmaktadır.

Madrid'in en önemli meydanlarından Plaza de Espana'da (İspanya Meydanı), Cervantes için yapılmış bir anıt ve onun hemen önünde Don Kişot ve Sanço Panza'nın heykelleri yer almaktadır. Meydan Madrid'e gelen turistlerin mutlaka uğradığı bir noktadır. Burada turistler roman kahramanlarının heykelleriyle fotoğraf çekirtmeyi ihmal etmemektedir.

Madrid'de Bibliotecha National (Milli kütüphane) binasında bulunan müzede Cervantes için hazırlanmış bir sergi yer alıyor. Sergide Cervantes'in yazmış olduğu tüm kitaplar ve çoğunlukla ilk ya da erken baskıları, kendi el yazmaları, kullanmış olduğu kalem, hokka, divit ve diğer yazım materyalleri ile hayattayken kullandığı çok sayıda materyal bulunuyor. Sergi girişinde Cervantes'in hologramı ile kendi hayatını anlatması ise gezenleri yazarın hayatına adeta bir yolculuğa sürüklemektedir.

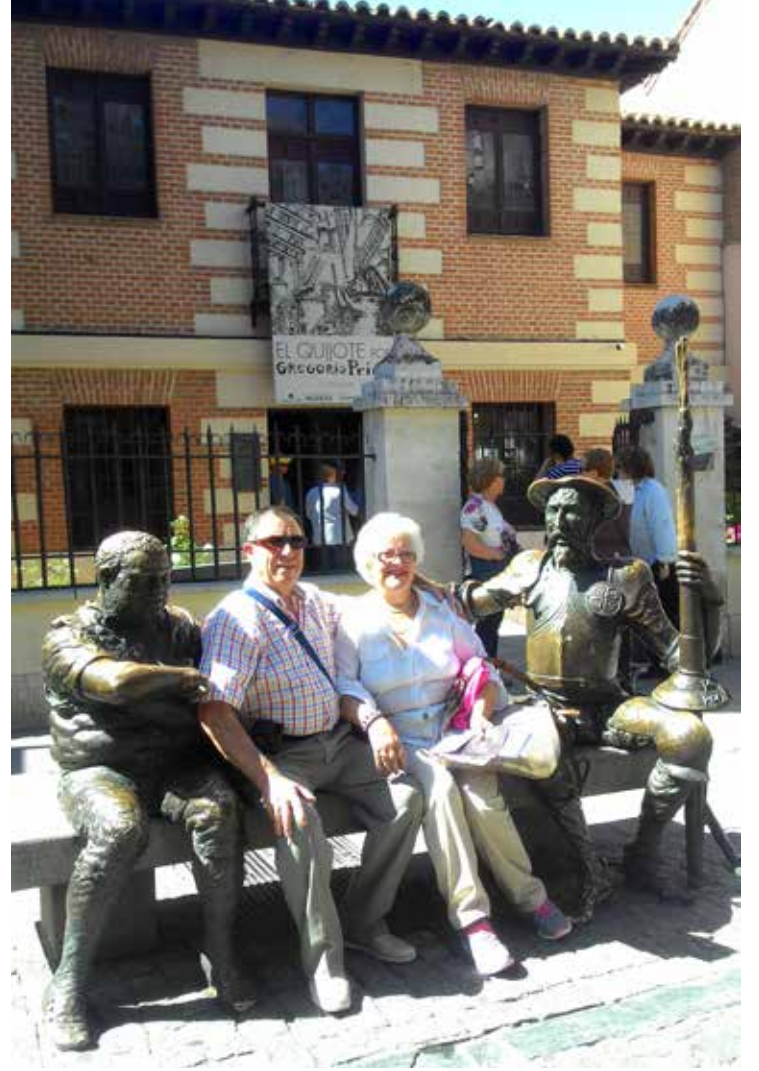
Alcara de Henares

Alcara de Henares, Miguel de Cervantes'in 29 Eylül 1547'de doğduğu kasabadır. Madrid'in doğusunda trenle yarım saatlik mesafede yer alan bu kasaba Cervantes'in doğum yeri olduğu için Cervantes'le anılmaktadır. Cervantes'in doğduğu ev müze olarak kullanılmaktadır. Yılda ortalama 150 bin misafirin ziyaret ettiği müzede Cervantes'in yaşadığı zamandan kalan eşyalar sergilenmektedir. Müzede ayrıca Don Kişot kitabının sayfaları ve ilgili çizimler sergilenmektedir. Müzenin önünde banka oturmuş Don Kişot ve Sanço Panza heykelleri ziyaretçilerin aralarına oturup fotoğraf çektiği bir cazibe noktasıdır.

Kasabada Müzenin yanı sıra Cervantes Enstitüsü, Cervantes Meydanı, Cervantes heykelleri, Cervantes Tiyatro Salonu gibi birçok eser bulunmaktadır. Cervantes Meydanı'ndaki Cervantes Heykelinin üzerinde bulunduğu kaidenin dört tarafında Don Kişot çizimlerinden oluşan kabartmalar bulunmaktadır. Kasabada ayrıca evlerin duvarına bile boydan boya Don Kişot çizimleri yapılmıştır. Ziyaret sırasında Cervantes ve Don Kişot hakkında hediyelik eşya satan hiçbir dükkâna rastlanılmamış olması ilginç olmuştur. Çünkü Madrid ve Toledo'da bu konuda sayısız şekilde ve çeşitte hediyelik eşyaya rastlanmıştır. Alcara de Henares'te bulunan turizm bürosunda Cervantes ve Don Kişot'la ilgili sınırlı sayıda broşür ve afişe rastlanmıştır.

Toledo

La Mancha bölgesindeki Don Kişot rotaları kentin bütünüyle UNESCO Dünya Mirası

Cervantes'in doğduğu ev, Alcara de Henares

Listesinde yer aldığı Toledo'yu başlangıç veya bitiş noktası olarak yer vermektedir. Belirlenmiş olan rotalardan birincisi Toledo'dan başlarken, sekizincisi Toledo'da sonlanmaktadır. Toledo aynı zamanda La Mancha özerk bölgesinin başkentidir. Şehirdeki Turizm Enformasyon Ofisinde farklı dillerde Don Kişot rotası ve Toledo hakkında bilgiye ulaşmak mümkündür.

Belirlenmiş olan Don Kişot rotalarının işaretlenmesinde yeşil zemin üzerine beyaz renkli çarpı işareti ve altına da beyaz renkli "Ruta

de Don Quijote” yazısı bulunan yönlendirme tabelaları kullanılmaktadır. Toledo’da Sta. Maria la Blanca Sinagogunun hemen girişinde de bu yönlendirme tabelalarından birisini görmek mümkündür.

Toledo şehrinin birçok yerinde Cervantes ve roman kahramanları Don Kişot ve Sanço Panza’yla ilgili heykeller ve yazılar görülebilmektedir. Örneğin şehrin en önemli kapılarından biri olan ve turistlerin oldukça ilgisini çeken Puerta de Bisagra’da Cervantes’le ilgili bir yazı yer almaktadır. San Juan de los Reyes Manastırının bahçesinde Cervantes heykeli yer alırken, şehrin merkezinde bir sokağa Cervantes’in adı verilmiş (C. Miguel de Cervantes) ve sokağın başına da Cervantes’in bir heykeli dikilmiştir.

Toledo’da bulunan Castilla La Mancha Bölge Kütüphanesi’nde Cervantes’in ölümünün 400. yılı anısına hayatını ve eserlerini kronolojik olarak anlatan, herkese açık ücretsiz bir sergi yer almaktadır. Kütüphanenin koridorlarında sergiyle ilgili bilgilendirme ve yönlendirme afişleri yer almaktadır. Bu sergi Toledo’ya gelen turistlerin Cervantes’in hayatı ve edebi eserleri hakkında bilgi edinmesi için iyi bir fırsat sunmaktadır. Sergideki açıklama metinleri hem İspanyolca hem de İngilizce olarak verilmiştir.

Toledo 2016 yılında İspanya’nın gastronomi başkenti seçilmiş ve şehrin farklı yerlerinde bununla ilgili tanıtım/bilgilendirme panoları yer almaktadır. Şehirde hediyelik eşya satan işletmelerde Don Kişot’la ilgili resim, heykel, magnet, takı gibi birçok ürün bulunmaktadır.

Campo de Criptana

Toledo’ya bağlı olan Campo de Criptana yerleşimi yedinci rotanın başlangıcını oluşturmaktadır. Kasabasının girişinde döner kavşağın ortasında Don Kişot ve Sanço Panza’nın heykelleri gelenleri karşılamaktadır. Castilla La Mancha bölgesinde bulunan yaklaşık 600 yel değirmeninden 11 tanesi Campo de Criptana’da bulunmaktadır. Yel değirmenlerinin restorasyonu ile birlikte, 10 yıl öncesine kadar hiç turist gelmeyen bölgeye yel değirmenlerini görmek üzere turistler gelmeye başlamıştır. Bu turizm etkinliğinin kırsal kalkınmaya ciddi oranda olumlu katkı sağladığı ifade edilmektedir.

Campo de Criptana bulunan Cueva La Martina gibi yerel restoranlar, gelen turistlere La Mancha bölgesine özgü yemekleri, peynir çeşitlerini, şarapları ve zeytinyağlarını sunmaktadır. Cueva La Martina işletmesi Don Kişotun Göz Yaşı adını verdiği yöresel zeytinlerden elde edilen zeytinyağlarını da üretmektedir.

Rotalar üzerinde farklı aralıklarla verilmiş bilgilendirme panolarını görmek mümkündür. Bu panolarda gidilen rotanın La Mancha bölge haritasında nerede yer aldığı, bağlantılı olan diğer Don Kişot rotaları, rotanın mesafesi, hangi yerleşimlerden geçtiği, su kaynakları, yürüyerek-bisikletle-atla ne kadar sürede geçildiği, hangi rakımda kaç kilometre yürüdüğü ve güzergâhlarda ne tip kaynaklar olduğu (seyir noktası, tren istasyonu, yaban hayatı, park yeri, kilise vb.) gibi bilgiler yer almaktadır. Turizm ofislerine yönlendirme tabelaları ise mavi renklidir.

Şarap Üreticileri

Don Kişot'un dünyada gastronomiye değinen ilk eserlerden biri olması, La Mancha bölgesinde bulunan üzüm ve şarap üreticileri tarafından da önemsenmektedir. Bölgede hem geleneksel hem de yeni tekniklerle üretim yapılmaktadır. Don Kişot rotalarını incelemeye gelenler bu işletmelere uğrayıp üzüm bağları ve türleri, üzüm suyu ve şarap üretiminin tüm aşamalarını gözlemleyebilmektedir.

Consuegra

Toledo'ya bağlı Consuegra kasabasında da kale ve yel değirmenleri bulunmaktadır. Consuegra sekizinci Don Kişot rotasının üzerinde bulunan bir yerleşim yeridir. Restore edilmiş olan yel değirmenlerinin bazılarının içleri ziyaret edilebilmektedir. Yel değirmenlerinin nasıl çalıştıkları hakkında ayrıntılı bilgi alınabilmektedir. Ayrıca bu değirmenlerin içinde yel değirmenleri ve Don Kişot'la ilgili hediyelik eşyalarda da satılmaktadır. Farklı malzeme ve formdaki Don Kişot heykel ve tasvirleri bu yolu ziyaret eden turistlerin en çok fotoğraf çektiği yerler arasında yer almaktadır. Değirmenin içine giriş için kişi başı 1 Euro ödenmektedir. Son zamanlarda işletmeler girişin yanında farklı hizmetler sunarak (bir kadeh şarap, meyve suyu vb.) giriş ücretini 2 Euro'ya çıkarmışlardır.

Don Kişot rotası etap işareti

Castila La Mancha bölgesinde bulunan üzüm bağları

Consuegra'daki tarım alanları ve yel değirmenleri

EK 2. ARAZİ ÇALIŞMALARI

EK 3. FOTOĞRAF SERGİSİ

Yukarıdere, Ulus

Çayaltı Köyü, Kurucasıle

Ahatlar Tabiat Parkı, Amasra

Güzelcehisar, Bartın

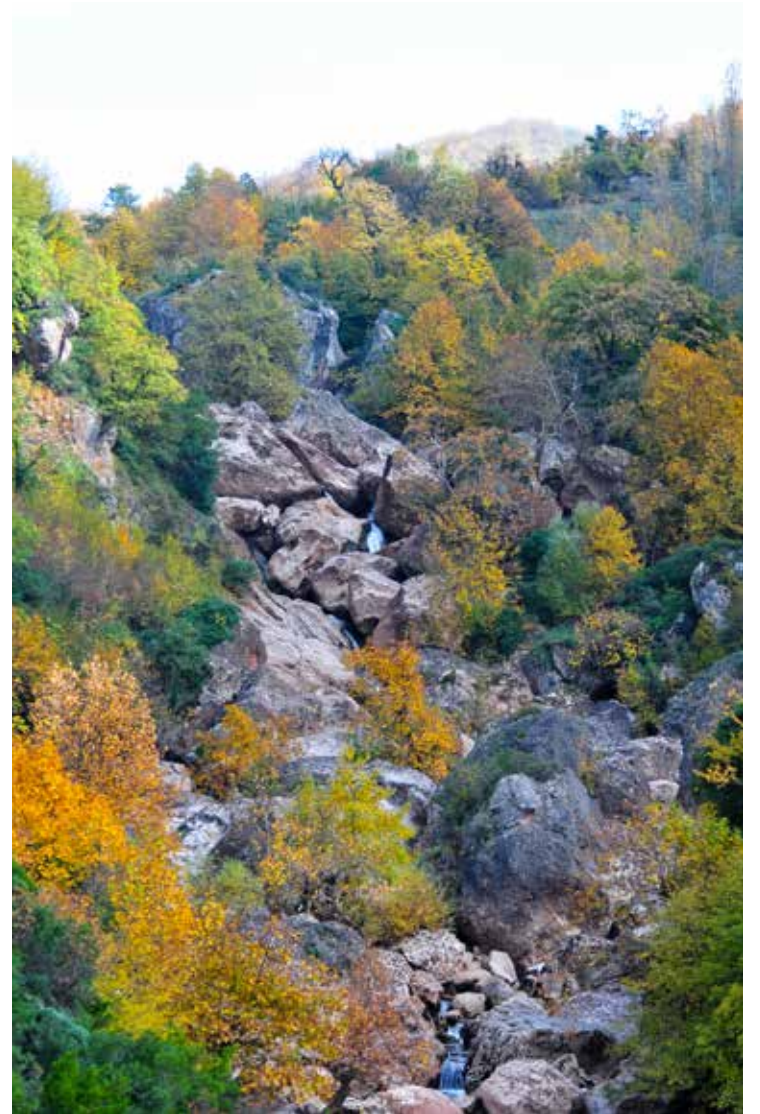
Kızılkum, Bartın

Kapısuyu, Kurucasıle

Ahatlar Tabiat Parkı, Amasra

Küre Dağları Milli Parkı

Kozanlı, Ulus

Drahna Vadisi, Yukardere, Ulus

Şirinler Köyü, Ulus

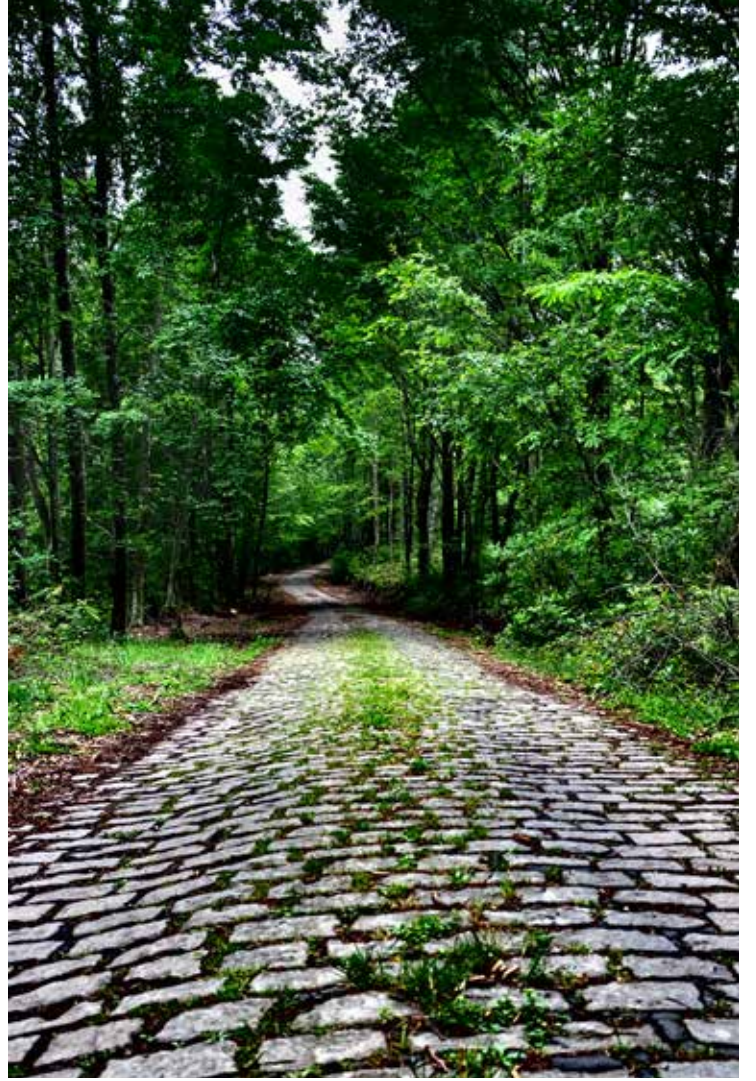
Çobanoğlu Göleti, Bartın

Kılıçgaga (Recurvirostra avosetta)

Gelengi (Spermophilus)

Kuşkayası, Amasra

Fırınlı Köyü, Bartın

KAYNAKÇA

- Afyon A., Konuk M., Yağız, D., 2001. Batı Karadeniz Bölgesi Makrofungusları Üzerine Araştırmalar. TUBİTAK araştırma Projesi, TBAG-1659 (197TO97).
- Akbulut, G., Atmış, E., Günşen, H.B., 2015. Farklı İlgi Gruplarının Milli Park Algıları Üzerine Bir Değerlendirme: Küre Dağları Milli Parkı Örneği. Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi 15 (1): 133-145.
- Altuntaş, Y., 1986. Türk Folklorunda Derlemeler, 1986/1, Ankara Üniversitesi Basımevi. Ankara. s. 13-29.
- Anonim, 2012. Bartın İli Turizm Eylem Planı. T.C. Bartın Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. s. 111.
- Anonim, 2015. Bartın Üniversitesi Bülteni. Sayı: 22. Bartın. s. 25.
- Anonim, 2016. The Don Quixote Route Through Castile-La Mancha. Ministry of Industry, Energy and Tourism, Spain.
- Atmış, E., 2009. PAN Parks Sürecindeki Küre Dağları Milli Parkı İçin Bir Örnek: Majella Milli Parkı. Orman ve Av. 85 (4): 8-14.
- BARORSAN, 2015. Bartın Organize Sanayi Bölgesi. Firmalar. <http://www.bartinosb.org.tr/dsayfa/firmalar> (Erişim: 23/11/2015).
- Bartın Valiliği 2012. Bartın Valiliği Resmi Web Sitesi, www.bartın.gov.tr (Erişim: 12.10.2012).
- Budowski, G., 1976. Tourism and Environmental Conservation: Conflict, Coexistence or Symbiosis. Environmental Conservation 3: 27-31.
- Bushell, R., 2003. Balancing Conservation and Visitation in Protected Areas. Nature-based Tourism, Environment and Land Management. Edited by R. Buckley, C. Pickering and D.B. Weaver. CABI Publishing, UK.
- Clow, K., 2015. Likya Yolu Türkiye'nin İlk Uzun Mesafeli Yürüyüş Rotası. Hil Yayıncılık, İstanbul. s. 272.
- ÇEKÜL, 2015. Kültür Rotaları Planlama Rehberi. Tarihi Kentler Birliği Kılavuz Kitapçıklar Dizisi 3. İstanbul.
- DKMP, 2016. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Resmi İstatistikleri. <http://www.milliparklar.gov.tr/korunanalanlar/index.htm> (Erişim: 11.03.2016)
- Ekici B., Kaya, Z., 2014. Bartın Florasına Katkılar II. Ot Sistematiği Botanik Dergisi. 21(2): 71-88.
- Erkan, S., 2011. Köçek Tipinin Uluslararası Kökeni Üzerine Bir Deneme. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi, S. 18: 223-240.
- ECOVAST, 2012. European Council for the Village and Small Town. Landscape Identification: A Guide to Good Practice.
- Foss, C., 2000. Map 86 Paphlagonia (1:1.000.000). Barrington Atlas of the Greek and Roman World. Ed: R.J.A. Talbert. Princeton University Press, 272p.
- Görmüş, S., 2004. Bartın Geleneksel Kent Dokusunu Yansıtan Yeni Toplu Konut Yerleşim Modelinin Oluşturulması Üzerinde Bir Araştırma. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak.

- Görmüş S., Atmış E., Artar M., Özkazanç N. K., Günşen H. B., Cengiz S., Tekebas S., 2015. Küre Dağları Milli Parkı Köy Tasarım Rehberleri (Bartın Bölümü). Mutlu Basım Yayın, ISBN:978-605-9895-05-7, İstanbul.
- Higginbottom K., Tribe A., Booth R., 2003. Contributions of Non-consumptive Wildlife Tourism to Conservation Nature-based Tourism, Environment and Land Management Edited by R. Buckley, C. Pickering and D.B. Weaver. CABI Publishing, UK.
- Kaya, Z., Başaran, S., 1999. Bartın Florasına Katkıları. Z.K.Ü. Araştırma Fonu, 95-115-002-20 no'lu proje.
- Kaya, Z., Başaran, S., 2006. Bartın Florasına Katkıları. Gazi Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 6(1): 40-62.
- KDMP, 2012. Küre Dağları Milli Parkı, http://www.kdmp.gov.tr/alt_detay.asp?id=1 (12.03.2012).
- Kemik, C., 1988. Bartın Kentsel Değerler ve Sivil Mimari Örnekleri. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Koca, F., 2015. Türkiye'de Geleneksel Yerleşim Örüntülerinin Özgün Karakter ve Kültürel Mirasını Koruma Anlayışına Ontolojik Bir Yaklaşım. Planlama 2015; 00(0):00-00 doi: 10.5505/planlama.2015.76486
- Lee, E., 2000. Cultural Connections To The Land – A Canadian Example. Parks 10(2): 3-12.
- Lein, J. K., 2003. Integrated Environmental Planning. Blackwell Publishing, Oxford, UK.
- Lise, Y., 2011. Türkiye'nin Orman Sıcak Noktaları. <http://yildiraylise.wordpress.com/2011/04/01/turkiyenin-orman-sicak-noktaları/> (Erişim: 22.06.2016).
- McHarg, I., 1969. Design with Nature, Garden City, NJ: Natural History Press.
- OGM, 2015. Orman Genel Müdürlüğü 2014 Resmi Ormancılık İstatistikleri.
- OGM, 2016. Orman Genel Müdürlüğü Resmi İstatistikleri. <http://www.ogm.gov.tr/ekutuphane/İstatistikler/Forms/AllItems.aspx> (Erişim: 11.03.2016).
- Oliver, P., 2006. Built to Meet Needs: Cultural Issues in Vernacular Architecture, Architectural Press, Elsevier.
- OSİM, 2016. Orman ve Su İşleri İl Müdürlüğü kayıtları.
- Özkazanç, N. K., 2010. Batı Karadeniz Bölgesinde Yaban Hayatı Çeşitliliği. Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Natura 2000 Alanları. TAİEX Bölgesel Eğitim Semineri. 01-02 Aralık 2010. Kastamonu.
- Özkazanç, N. K., 2011. Hantavirüs Dağılımı Gösteren Orman Ekosistemleri. Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi. Ankara. Cilt:68, Sayı: 2, Ek: 1: 19-28.
- Özkazanç, N. K., 2012a. Sökü Yaban Hayatı Koruma Alanı'nda Tespit Edilen Büyük Memeli Hayvanlar. International Journal of Bartın Faculty of Forestry. ISSN: 1302-0943 EISSN: 1308-5875 Volume: 14, Number: 21: 92-99.
- Özkazanç, N. K., 2012b. Bartın İli Kuş ve Memeli Hayvan Türleri. Biyolojik Çeşitlilik Sempozyumu, 22-23 Mayıs 2012, Ankara, Bildiri Özetleri Kitabı, s. 94.
- Sakaoğlu, N., 1999. Çeşm-i Cihan Amasra. Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını. Ankara. Numune Matbaacılık. s: 220. ISBN 975-7306-49-5.

- Samancıoğlu, K., 1999a. İktisat ve Ticaret Bakımından Bartın. Bartın Valiliği ve Bartın Belediyesi Yayını. Bartın. s. 174.
- Samancıoğlu, K., 1999b. Bartın Belediyesi ve Tarihçesi. Bartın Valiliği ve Bartın Belediyesi Yayını. Bartın. s. 217.
- Steiner, F., 1991. The Living Landscape: An Ecological Approach to Landscape Planning, New York: McGraw-Hill.
- Turoğlu, H. ve Özdemir, H., 2005. Bartın İlinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi. Doğu Coğrafya Dergisi, 10(13): 97-116.
- TÜİK, 2013. Nüfus ve Konut Araştırması 2011. Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara, s. 304.
- TÜİK, 2015. T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi. Bartın İli 2014 Yılı Nüfus Verileri <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul> (Erişim: 11.11.2015).
- TÜİK, 2016. Türkiye İstatistik Kurumu Merkezi Dağıtım Sistemi. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (Erişim: 11.03.2016).
- Türker, N. ve Çetinkaya, A. 2009. Batı Karadeniz Bölümü Ekoturizm Potansiyeli. Detay Yayıncılık, Ankara, s. 630.
- UNDP, 2010. Küre Dağları Milli Parkı Ziyaretçilere Açıldı, Yeni Ufuklar Dergisi, UNDP Aylık Haber Bülteni, Sayı:56.
- UNWTO, 2015. World Tourism Organization Global Report on Cultural Routes and Itineraries, Affiliate Members Report: vol.12, s. 38.
- WWF, 2010. Sürdürülebilir Turizm Gelişim Stratejisi (KDMP) Raporu. Andrei Blumer, WWF-Türkiye.

www.ekorotabartın.com

Ekorota Bartın: Doğal ve Kültürel Koridorların Haritalanması

ISBN: 978-605-9895-12-5

İletişim

Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü 74100 BARTIN
0378 223 5119
ekorotabartın@gmail.com